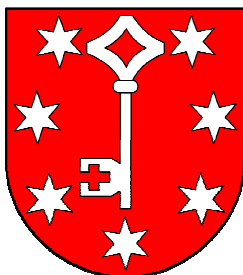

Prognoza Oddziaływania
na Środowisko
Programu Ochrony Środowiska dla
Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-
2020 z perspektywą do roku 2024

Zamawiający:

Powiat Gorzowski

Wykonawca:

Ekolog Sp. z o.o.
ul. Świątowidzka 6/4
61-058 Poznań

Autorzy opracowania:

inż. Katarzyna Walkowiak
dr inż. Marcin Milczarek
mgr Jakub Smakulski
mgr Paulina Marchewka

Pod kierunkiem: mgr Anna Grabowska-Szaniec

Gorzów Wielkopolski, 2018

Spis treści

1.	Wprowadzenie	7
1.1.	Stan formalno – prawny	7
1.2.	Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania do programu ochrony środowiska	7
1.3.	Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego, krajowego i międzynarodowego oraz analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	8
1.3.1.	Globalna Agenda 21	9
1.3.2.	Strategia Europa 2020	9
1.3.3.	Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju	11
1.3.4.	Pakiet energetyczno – klimatyczny	11
1.3.5.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	12
1.3.6.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	14
1.3.7.	Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko	16
1.3.8.	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	17
1.3.9.	Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)	19
1.3.10.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020	19
1.3.11.	Strategia „Sprawne Państwo 2020”	20
1.3.12.	Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	21
1.3.13.	Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	22
1.3.14.	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	23
1.3.15.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	24
1.3.16.	Polityka energetyczna Polski do 2030 r.	25
1.3.17.	Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020	27
1.3.18.	Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	27
1.3.19.	Krajowy plan gospodarki odpadami 2022	28
1.3.20.	Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów	30
1.3.21.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	31
1.3.22.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020	33
1.3.23.	Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020	34
1.3.24.	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.	35
1.3.25.	Program wodno – środowiskowy kraju	36
1.3.26.	Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry	37
1.3.27.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry	38
1.3.28.	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020	39
1.3.29.	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020	40
1.3.30.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	41
1.3.31.	Plan gospodarki odpadami województwa lubuskiego do roku 2020	41
1.3.32.	Program ochrony powietrza dla strefy w województwie lubuskim	42
1.3.33.	Plan utrzymania wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu	43
1.3.34.	Program ochrony środowiska województwa lubuskiego	44
1.3.35.	Strategia Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do 2020 roku	45
2.	Główne cele oraz zawartość ocenianego dokumentu	46
2.1.	Cel projektowanego dokumentu	46
2.2.	Zawartość ocenianego dokumentu	46
3.	Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy	47
4.	Metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	49
5.	Charakterystyka powiatu oraz analiza i ocena istniejącego stanu środowiska	52
5.1.	Charakterystyka powiatu	52
5.1.1.	Infrastruktura	53
5.1.2.	Gospodarka	56
5.1.3.	Ludność	58
5.2.	Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska	60
5.2.1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	60

5.2.2.	Klimat akustyczny	64
5.2.3.	Pola elektromagnetyczne	65
5.2.4.	Gospodarowanie wodami	67
5.2.5.	Zasoby geologiczne.....	70
5.2.6.	Gleby	72
5.2.7.	Gospodarka odpadami	74
5.2.8.	Walory środowiska przyrodniczego powiatu i formy ochrony przyrody.....	76
5.2.9.	Zagrożenia poważnymi awariami	92
5.2.10.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu	93
6.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	94
7.	Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne	96
8.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	166
9.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	167
10.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	168
11.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	169
12.	Wykorzystane materiały.....	172

Spis tabel

Tabela 1.	Cele w Strategii Europa 2020.....	11
Tabela 2.	Cele wyznaczone w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju	11
Tabela 3.	Cele wyznaczone w Pakiecie energetyczno - klimatycznym	12
Tabela 4.	Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.....	13
Tabela 5.	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Kraju 2020	15
Tabela 6.	Cele rozwojowe i kierunki interwencji w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 roku.....	17
Tabela 7.	Cele Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	18
Tabela 8.	Cele w Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)	19
Tabela 9.	Cele w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020	20
Tabela 10.	Cele w Strategii Sprawne Państwo 2020	21
Tabela 11.	Cele w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.....	22
Tabela 12.	Cele w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	23
Tabela 13.	Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	24
Tabela 14.	Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	25
Tabela 15.	Kierunki interwencji w Polityce energetycznej Polski perspektywa do 2020 roku	26
Tabela 16.	Kierunki interwencji w Krajowym Programie Ochrony Powietrza perspektywa do roku 2020	27
Tabela 17.	Kierunki interwencji w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	28
Tabela 18.	Kierunki interwencji w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.....	29
Tabela 19.	Kierunki interwencji w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawania Odpadów	31
Tabela 20.	Kierunki interwencji w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020..	32
Tabela 21.	Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014 - 2020.....	33
Tabela 22.	Cele Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020	34
Tabela 23.	Kierunki interwencji w SPA do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku	35
Tabela 24.	Cele wyznaczone w Programie wodno – środowiskowym kraju.....	36
Tabela 25.	Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Odry.....	38
Tabela 26.	Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym	39

Tabela 27. Cele w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020	39
Tabela 28. Cele w Strategii Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020	40
Tabela 29. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	41
Tabela 30. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	41
Tabela 31. Cele w Programie ochrony powietrza dla strefy w województwie lubuskim.....	42
Tabela 32. Cele w Planie utrzymania wód obejmującym obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu	44
Tabela 33. Cele w Programie ochrony środowiska województwa lubuskiego	44
Tabela 34. Cele w Strategii Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do roku 2020	45
Tabela 35. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Programu.....	48
Tabela 36. Wskaźniki monitorowania programu	50
Tabela 37. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu gorzowskiego w latach 2013-2015	54
Tabela 38. Charakterystyka sieci wodociągowej w gminach powiatu gorzowskiego w 2015 roku.....	55
Tabela 39. Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu gorzowskiego w latach 2013-2015.....	55
Tabela 40. Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu gorzowskiego w 2015 roku	56
Tabela 41. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu gorzowskiego	57
Tabela 42. Liczba osób bezrobotnych w powiecie gorzowski w latach 2013-2016	58
Tabela 43. Liczba ludności w gminach powiatu gorzowskiego	59
Tabela 44. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu gorzowskiego	59
Tabela 45. Ruch naturalny ludności w powiecie gorzowskim w latach 2013-2015.....	59
Tabela 46. Struktura ludności powiatu gorzowskiego, według ekonomicznej grupy wieku udział procentowy w latach 2013-2015.....	60
Tabela 47. Wielkość emisji do powietrza zanieczyszczeń gazowych przez podmioty gospodarcze w latach 2013 - 2015	61
Tabela 48. Wielkość emisji do powietrza zanieczyszczeń pyłowych przez podmioty gospodarcze w latach 2013 – 2015	62
Tabela 49. Ocena jakości powietrza w strefie lubuskiej według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia w roku 2016	62
Tabela 50. Ocena jakości powietrza w strefie lubuskiej według kryteriów dotyczących ochrony roślin w roku 2016.....	62
Tabela 51. Zmiany liczby pojazdów w powiecie gorzowskim w latach 2013 - 2015	64
Tabela 52. Wyniki monitoringu najważniejszych JCWP na terenie powiatu gorzowskiego w roku 2010- 2015.....	68
Tabela 53. Główne zbiorniki wód podziemnych	70
Tabela 54. Wykaz złóż kopalin na terenie powiatu gorzowskiego	70
Tabela 55. Odczyn gleb ornych w punkcie pomiarowym w Wojcieszycach	72
Tabela 56. Zawartość substancji organicznej w glebach ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszyc	73
Tabela 57. Właściwości sorpcyjne gleb ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszyc	73
Tabela 58. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszyc	73
Tabela 59. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych w glebach ornych w punkcie pomiarowym w Wojcieszycach.....	73
Tabela 60. Charakterystyka regionów centralnego i północnego	74
Tabela 61. Wykaz użytków ekologicznych na terenie powiatu gorzowskiego	81
Tabela 62. Wykaz pomników przyrody na terenie powiatu gorzowskiego	84
Tabela 63. Obszary zieleni miejskiej na terenie powiatu gorzowskiego w 2015 roku.....	91
Tabela 64. Obszary leśne na terenie powiatu gorzowskiego w 2015 roku wg gmin.....	91
Tabela 65. Główne problemy i wyznaczone cele ochrony środowiska w powiecie gorzowskim	94
Tabela 66. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska w tym na obszar Natura 2000 i człowieka w podziale na pozytywne, negatywne oraz neutralne.....	98
Tabela 67. Oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska na komponenty środowiska przyrodniczego	126

Spis Rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu gorzowskiego na tle województwa lubuskiego	52
Rysunek 2. Gminy powiatu gorzowskiego.....	52
Rysunek 3. Mapa połączeń drogowych i kolejowych na obszarze Powiatu Gorzowskiego Źródło: Strategia rozwoju powiatu gorzowskiego	53
Rysunek 4. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2013 - 2015 na terenie powiatu gorzowskiego.....	57
Rysunek 5. Wykres zmiany w liczbie ludności w powiecie gorzowskim w latach 2010-2015.....	58
Rysunek 6. Róża wiatrów dla stacji w Gorzowie Wielkopolskim.....	61
Rysunek 7. Lokalizacja stacji bazowych sieci komórkowych na terenie powiatu gorzowskiego	66

1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024*”, zwane dalej *Prognozą i Programem*.

1.1. Stan formalno – prawny

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem realizowanym z obowiązku wynikającego z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 – *Prawo Ochrony Środowiska* (Dz. U. 2017 poz. 519 ze zm.). Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego Programu, którego elementem jest niniejsza prognoza i opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu wynika z obowiązku zawartego w ustawie z dnia 3 października 2008 roku, *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2017 poz. 1405 ze zm.). Powyższa ustawa jest skutkiem wdrożenia do polskiego ustawodawstwa dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 roku *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko*.

1.2. Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania do programu ochrony środowiska

Zakres Prognozy jest zgodny z art. 51 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2017 poz. 1405 ze zm.) oraz z wymaganiami nałożonymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Lubuskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Powyższa Prognoza powinna:

- zawierać:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- określać, analizować i oceniać:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U.2017 poz.1074 z dnia 2015.10.20),

- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego, na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, w szczególności na:
 - ✓ różnorodność biologiczną – rośliny i zwierzęta,
 - ✓ ludzi,
 - ✓ wodę,
 - ✓ powietrze,
 - ✓ powierzchnię ziemi,
 - ✓ krajobraz,
 - ✓ klimat,
 - ✓ zasoby naturalne,
 - ✓ zabytki,
 - ✓ dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Zakres *Prognozy* winien przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego, krajowego i międzynarodowego oraz analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Realizacja celów i zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego.

Zgodność założeń Programu z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali lokalnej harmonizują z kierunkami rozwoju ustalonymi na wyższych szczeblach administracji samorządowej oraz administracji rządowej. Oznacza to, że planowane działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

1.3.1. Globalna Agenda 21

Globalna Agenda 21, uchwalona w czerwcu 1992 r. na Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro na tzw. Szczycie Ziemi, stanowi globalny program działań na rzecz środowiska i rozwoju. Program ten wskazuje, w jaki sposób należy równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Wdrażanie założeń Agendy opiera się na zasadzie „Myśl globalnie, działaj lokalnie”, zgodnie z którą największą rolę w ich realizacji przypisuje się władzom lokalnym. Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze,
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju,
- wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych,
- możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.

Agenda 21 - zawiera podstawowe zalecenia dotyczące ochrony i kształtowania środowiska życia człowieka, zwracając uwagę na szereg jego uwarunkowań społecznych i ekonomicznych oraz ochronę zasobów naturalnych, a także racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju. Zasady zrównoważonego rozwoju przyjęte w Agendzie 21 zostały usankcjonowane na szczeblu krajowym między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawowe założenia Agendy 21 mają swoje odzwierciedlenie w celach średniookresowych zaplanowanych do realizacji na terenie powiatu gorzowskiego. Szczególną uwagę w Agendzie 21 zwrócono na konieczność ochrony zasobów naturalnych oraz racjonalne gospodarowanie nimi jako wykładnię ochrony środowiska życia człowieka, tym samym uzależniono jakość życia człowieka od jakości środowiska. Do tych założeń nawiązują wszystkie cele Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego, ponieważ wszystkie dotyczą zrównoważonego rozwoju.

1.3.2. Strategia Europa 2020

„Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020””, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., to kluczowy dokument dla średniookresowej strategii rozwoju kraju jako członka Unii Europejskiej. Ten fundamentalny dla rozwoju Unii Europejskiej dokument określa działania, których podjęcie przyspieszy wyjście z obecnego kryzysu i otworzy europejską gospodarkę na przyszłe wyzwania.

W ramach Strategii wyznaczone zostały 3 priorytety, które będą realizowane na szczeblu unijnym i krajowym:

- wzrost inteligentny (zwiększenie roli wiedzy, innowacji, edukacji i społeczeństwa cyfrowego),
- wzrost zrównoważony (produkcja efektywniej wykorzystująca zasoby, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności),
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, walka z ubóstwem).

Dokument ten skoncentrowany jest na zapewnieniu inteligentnego rozwoju społeczeństwu i gospodarce wszystkich krajów europejskich i Europy jako całości. Z perspektywy ochrony i zarządzania środowiskiem, rozwój taki jest możliwy dzięki stosowaniu nowoczesnych technologii pozwalających ograniczyć zużycie zasobów, jak również wdrażanie technologii pozwalających prowadzić recykling materiałowy.

Również w powiecie gorzowskim przewiduje się działania i zadania służące realizacji celów Strategii Europa 2020. W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele służące efektywniejszemu wykorzystaniu zasobów naturalnych:

- poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu do końca 2023 roku – w tym zadania polegające na promocji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji budynków i modernizacji dróg powiatowych. Działania te pozwolą na zmniejszenie zużycia paliw, umożliwią efektywniejsze zarządzanie ciepłem w budynkach, ograniczenie strat ciepła, a tym samym ograniczenie surowców potrzebnych do ogrzania budynków,
- poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę – w tym zadania z zakresu oczyszczania ścieków wpisują się w założenia Strategii Europa 2020; powszechny system odbioru ścieków i oczyszczania ścieków oraz coraz nowsze, bardziej skuteczne metody uzdatniania ścieków pozwalają na ponowne użycie wody, a tym samym zmniejszają ryzyko braku wody, w czasach, gdy ogólnosiwiatowym problemem staje się problem deficytu wody pitnej,
- ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją – złoża kopalin są zasobami nieodnawialnymi, należy więc prowadzić ich racjonalne wydobycie, w miejscach do tego przeznaczonych, w ilościach niezbędnych, określonych w specjalnych pozwoleniach – koncesjach,
- zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych – aby zapewnić inteligentny rozwój powiatu konieczne jest również zapewnienie racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody; w Programie ochrony środowiska ujęto szereg zadań mających na celu utrzymanie istniejącej struktury przyrodniczej i zasobów leśnych,

- gospodarka odpadami – zaplanowana na terenie gmin powiatu gospodarka odpadami, w tym działania mające na celu uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gmin powiatu gorzowskiego mają prowadzić do selektywnej zbiórki odpadów oraz osiągnięcia wysokich poziomów odzysku.

Tabela 1. Cele w Strategii Europa 2020

Kierunek określony w Strategii Europa 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ograniczyć emisję dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%; zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%;	I. Ochrona Klimatu i jakości powietrza – I.1. poprawa jakości powietrza, IV. Gospodarowanie wodami, VI. Optymalizacja zużycia wody V.2. Racjonalna gospodarka ściekowa	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje cele, które wpisuje się w cele Strategii Europa 2020.

1.3.3. Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju

Głównym celem Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju jest zrównoważenie wzrostu gospodarczego i wysokiego poziomu życia z ochroną środowiska naturalnego. Przyjęta została 26 czerwca 2006 r. i następnie zaktualizowana. Strategia ma na celu wzrost dobrobytu poprzez działania w zakresie:

- ochrony środowiska naturalnego (rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska),
- sprawiedliwości i spójności społecznej (tworzenie demokratycznego społeczeństwa, dającego każdej jednostce szanse rozwoju),
- dobrobytu gospodarczego (pełne zatrudnienie oraz stabilna praca),
- wypełniania obowiązków na arenie międzynarodowej (współpraca międzynarodowa, pomoc krajom rozwijającym się, w przestrzeganiu zasad zrównoważonego rozwoju).

Wszystkie zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska mają służyć z jednej strony ochronie środowiska naturalnego, a z drugiej rozwojowi gospodarczemu bez niszczenia środowiska.

Tabela 2. Cele wyznaczone w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju

Kierunek określony w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ochrona środowiska naturalnego (rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska);	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego (I-XIII)	-

1.3.4. Pakiet energetyczno – klimatyczny

Został przyjęty 17 grudnia 2008 r. jako narzędzie legislacyjne, zmierzające do kontrolowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Zakłada redukcję o 20 % emisji gazów cieplarnianych w UE w stosunku do 1990 r., 20 % udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem w 2020 r. (dla Polski udział ten to 15 %), 20 % wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Analizowany Program Ochrony Środowiska nawiązuje do założeń pakietu energetyczno – klimatycznego poprzez przyjęcie celu średniookresowego jakim jest ochrona klimatu i poprawę jakości powietrza, a szczególnie zadań polegających na termomodernizacji budynków i modernizacji dróg. Zakłada się, że termomodernizacja budynków na terenie powiatu przyczyni się do zmniejszenia zużycia paliw, a w związku z tym zmniejszenia emisji ze spalania paliw. Również działania z zakresu odnawialnych źródeł energii przyczynią się do zmniejszenia zużycia paliwa, a tym samym zmniejszenia emisji CO₂.

Tabela 3. Cele wyznaczone w Pakiecie energetyczno - klimatycznym

Kierunek określony w Pakiecie energetyczno - klimatycznym	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Redukcja o 20% emisji gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.,	I. Ochrona Klimatu i jakości powietrza – I.1. poprawa jakości powietrza, IV. Gospodarowanie wodami, V.1. Optymalizacja zużycia wody	-
Zwiększenie udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii do 20%		
Zwiększenie o 20% efektywność energetyczną w stosunku do prognoz na rok 2020,		

1.3.5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030. Uzupełnieniem ramy strategicznej rozwoju Polski do 2030 roku jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 marca 2012 r.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Informacje o wskaźnikach i zasadach monitorowania postępu realizacji założeń i działań przedstawionych w Strategii zostały przedstawione w rozdziale siódmym – monitorowanie efektów strategii. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- I. konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- II. równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- III. efektywności i sprawności państwa (efektywności).

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

- I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK,
- II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK,
- III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe (od dwóch do czterech w zależności od obszaru). Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną – przede wszystkim rządem, ale także samorządami - które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski.

Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4. Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030.

Trzecia Fala Nowoczesności

Kierunek określony w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	-
Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	I – Ochrona klimatu i jakości powietrza; I.1 Poprawa jakości powietrza IV. Gospodarowanie wodami, IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą, V.1. Optymalizacja zużycia wody – V.2. Racjonalna gospodarka ściekowa	-
Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski	I – Ochrona klimatu i jakości powietrza; I.1 Poprawa jakości powietrza	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w cele szczegółowe i kierunki interwencji zawarte w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.

1.3.6. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020” jest elementem systemu zarządzania rozwojem kraju, na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2017 r., poz. 1376 ze zm.).

Wspomniana ustawa wprowadza podstawowe dokumenty strategiczne, które łączy wspólna realizacja celów i kierunków interwencji, a są to:

- długookresowa strategia rozwoju kraju (DSRK) – tzw. Trzecia fala nowoczesności, która określa głównie trendy oraz koncepcję rozwojową kraju,
- średniookresowa strategia rozwoju kraju (ŚSRK), która określa cele strategiczne kraju do roku 2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych.

Strategiczne zadania państwa na najbliższe 10 lat wynikające z decyzji zawartych DSRK, do których odwołuje się ŚSRK, są konieczne do wzmocnienia procesów rozwojowych. Celem głównym ŚSRK jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, które zapewnią poprawę życia ludności oraz zrównoważony rozwój kraju.

Niniejszy Program ochrony środowiska został napisany w oparciu o drugi cel ŚSRK efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska. Zakłada harmonijny wzrost gospodarczy z uwzględnieniem wymogów z zakresu ochrony środowiska, który będzie stanowił główne wyzwanie rozwoju do 2020 roku. Warunkiem niezbędnym do realizacji planu poprawy jakości życia jest zachowanie zasobów przyrody w stanie niepogorszonym, ale również zwiększenie ich trwałości i jakości. Największym wyzwaniem staje się sprostanie zwiększającemu się zapotrzebowaniu na energię. Poszukuje się technologii, które będą ograniczały negatywny wpływ na środowisko, ale nie zahamują wzrostu gospodarczego. Podejmowane działania będą kierowane na zmianę struktury nośników energii, ale również na poprawę ich wydajności w sektorze przemysłowym i gospodarczym. Zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych w sektorze publicznym.

Poprawa świadomości w zakresie wymogów ochrony środowiska wynika z dobrego i właściwego egzekwowania prawa. Podstawowym zadaniem będzie wdrożenie skutecznego programu ochrony cennych przyrodniczo obszarów i gatunków oraz zwiększenie bioróżnorodności. Zakłada się prowadzenie prac związanych ze zmniejszeniem fragmentaryzacji środowiska naturalnego, aby umożliwić migrację gatunkom fauny i flory (regionalną, krajową oraz międzynarodową). Poprawa stanu środowiska wpłynie również pozytywnie na jakość życia mieszkańców.

Realizacja celu: efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska będzie prowadzona przez zastosowanie priorytetowych kierunków interwencji publicznej:

- racjonalne gospodarowanie zasobami,
- poprawa efektywności energetycznej,
- zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
- poprawa stanu środowiska,
- adaptacja do zmian klimatu.

Tabela 5. Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Kraju 2020

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Kraju 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Realizacja wszystkich celów Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego ma na celu administrowanie i zarządzanie w gminach powiatu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie cele wyznaczone Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego służą zapewnieniu bezpieczeństwa życia obywatela.
Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie cele wyznaczone Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego służą rozwojowi gospodarczemu powiatu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, a tym samym kreowaniu konkurencyjnej gospodarki.
Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Priorytetowe kierunki działań: II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami, II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej, II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, II.6.4. Poprawa stanu środowiska, II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Podstawowym zadaniem celu II.6. Strategii Rozwoju Kraju staje się z jednej strony sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na surowce i energię, z drugiej zaś – znajdowanie takich rozwiązań, by maksymalnie ograniczyć negatywny wpływ na środowisko, nie hamując przy tym wzrostu gospodarczego. Stąd zgodność analizowanego POŚ z SRK przejawia się poprzez wszystkie 13 celów POŚ.
Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	I – Ochrona klimatu i jakości powietrza; I.1 Poprawa jakości powietrza	-
Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych	Cel I. –Ochrona klimatu i jakości powietrza Cel II. – Zagrożenia hałasem Cel. IV. Gospodarowanie wodami Cel V.1. Optymalizacja zużycia wody Cel V.2. Racjonalna gospodarka ściekowa Cel VIII.1. Racjonalna gospodarka odpadami	POŚ jest spójny z Celem III.2. poprzez wprowadzenie odpowiednich standardów świadczenia usług publicznych oraz zwiększeniu ich dostępności, któremu służyć będzie szersze i bardziej kompleksowe wykorzystanie technologii informatycznych i komunikacyjnych oraz rozwój niezbędnej do tego infrastruktury. Dotyczy to zarówno usług administracyjnych (formularze, zgłoszenia, wnioski), edukacyjnych, części opieki medycznej (administrowanie danymi, częściowa diagnostyka), kulturalnych (digitalizacja zasobów kultury i dziedzictwa narodowego) czy

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Kraju 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
		komunalnych (rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, wodociągowej, umożliwiającej selektywną zbiórkę odpadów etc.).
Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	W ramach wszystkich celów POŚ wyznaczono zadania dotyczące ujmowania szczególnych wymagań środowiska z zakresu danego obszaru interwencji w planowaniu przestrzennym powiatu

Struktura Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego nawiązuje do wyżej przedstawionych priorytetów Strategii Rozwoju Kraju. W Programu Ochrony Środowiska wyznaczono 10 obszarów interwencji, w którym wyznaczono XIII celów, wszystkie są spójne z celami wyznaczonymi w tym dokumencie nadrzędnym.

1.3.7. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Podstawowym warunkiem zrównoważonego rozwoju jest zagwarantowanie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom, przy racjonalnym korzystaniu z dostępnych zasobów. Podejście to ma charakter dominujący w międzynarodowych stosunkach gospodarczych, a w ostatnich latach koncentruje się na konieczności transformacji systemów społeczno-gospodarczych w kierunku tzw. zielonej gospodarki.

Kwestią zasadniczą dla jakości życia ludzi i funkcjonowania gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii. Strategia tworzy rodzaj pomostu pomiędzy środowiskiem i energetyką, stanowiąc jednocześnie impuls do bardziej efektywnego i racjonalnego prowadzenia polityki w obu obszarach, tak aby wykorzystać efekt synergii i zapewnić podejmowanych działań. Celem strategii jest ułatwienie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Podstawowe zadanie strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane jako priorytety krajowe w „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Cele i działania zaplanowane w BEiŚ są także zgodne z celami strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE, tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnopolskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, a także wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych BEiŚ jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich strategii Europa 2020 – Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Przedstawione w niniejszej strategii działania umożliwiają, w połączeniu z pozostałymi zintegrowanymi strategiami, przezwycięzenie barier wzrostu, hamujących potencjał rozwojowy Polski, przyczyniając się w konsekwencji do wzmocnienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Cele rozwojowe i kierunki interwencji w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 roku

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Kraju 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Cel. I. ochrona klimatu i jakości powietrza, Cel. IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód, Cel V.1 Optymalizacja zużycia wody, Cel VI.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż, Cel VII. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.	-
Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	Cel. I. ochrona klimatu i jakości powietrza	-
Cel 3. Poprawa stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego (I-XIII)	Wszystkie cele wyznaczone w POŚ służą poprawie stanu środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w cele szczegółowe i kierunki interwencji zawarte w BEiŚ.

1.3.8. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” skupia się na obszarach bezpośrednio związanych z tworzeniem i wdrażaniem innowacji oraz podnoszeniem

konkurencyjności i efektywności podmiotów gospodarki, w tym w szczególności na zapewnieniu dostępu do wiedzy i kapitału oraz stworzeniu warunków do współpracy między podmiotami. Cel główny Strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Kierunki interwencji Strategii podporządkowane są realizacji czterech celów szczegółowych, dotyczących:

- 1) dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb działalności innowacyjnej,
- 2) zapewnienia gospodarce odpowiednich zasobów wiedzy i pracy,
- 3) zrównoważonego wykorzystania zasobów,
- 4) wzrostu umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Kierunki interwencji obejmują zarówno pasywne elementy otoczenia umożliwiające działalność gospodarczą i innowacyjną, jak i elementy aktywne, stymulujące taką działalność. W obu przypadkach działania w ramach poszczególnych kierunków interwencji skupiają się na lukach i barierach występujących w szeroko rozumianym systemie innowacji, pozostających poza bezpośrednim obszarem oddziaływania innych strategii rozwoju. Zarówno działania, jak i ich stany docelowe opierają się na czterech zasadach horyzontalnych: kreowaniu wiedzy, partnerskiej współpracy, efektywnej alokacji zasobów/gospodarowaniu w obiegu oraz zarządzaniu strategicznym/odpowiedzialnym przywództwie.

Cele Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego wpisują się w założenia Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, a stopień tej zgodności z celami Strategii z POS przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Cele Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Kierunek określony w Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,	Cele i kierunki określone w POS	Uwagi
Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki	-	Tworzenie mechanizmów regulacyjno – finansowych odbywa się na wyższych poziomach administracyjnych
Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	Cel. I. Ochrona klimatu i jakości powietrza Cel. V. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód, Cel V.1. Optymalizacja zużycia wody, Cel VI.1 Racionalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni ze złóż Cel VII.1. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w cele Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.

1.3.9. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)

Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego.

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych właściwych dla każdej z gałęzi transportu, które przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8. Cele w Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Transportu	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego</p> <p>Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,</p>	<p>Cel I. – Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>Cel II.1 – Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powietrza</p>	<p>W ramach Celu I i II POŚ dla powiatu gorzowskiego realizowane będą inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej, które będą sprzyjać tworzeniu zintegrowanego systemu transportowego w skali ponadlokalnej.</p>
<p>Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego</p> <p>Cel szczegółowy 4. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko</p>	<p>Cel I. – Ochrona klimatu i jakości powietrza</p>	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Transportu w zakresie transportu drogowego.

1.3.10. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020

W dniu 25 kwietnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR).

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2017 r., poz. 1376 ze zm.)

Głównym celem opracowania SZRWRiR jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;
- Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe;
- Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego;
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Tabela 9. Cele w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020

Kierunek określony w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	-
Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	-
Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020.

1.3.11. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Głównym celem Strategii Sprawne Państwo 2020 jest zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami. Osiągnięcie wyznaczonego celu głównego opiera się na 7 celach szczegółowych i 32 kierunkach interwencji oraz wymaga konsekwentnego realizowania modelu nowoczesnego rządzenia charakteryzującego się:

- przejrzystością (np. prawa, procedur i procesu decyzyjnego),
- efektywnością (np. sprawną komunikacją i wymianą dokumentów),
- szeroką współpracą przy realizacji zadań i rozwiązywaniu problemów między różnymi podmiotami, w tym między rządem a samorządem terytorialnym,

- zaangażowaniem i uczestnictwem obywateli w procesie podejmowania decyzji przez administrację publiczną, w tworzeniu lepszego prawa oraz dążeniu do wysokich standardów świadczonych usług.

Koordinowanie i nadzorowanie realizacji SSP powierzono ministrowi właściwemu ds. administracji publicznej.

Głównym narzędziem wdrażania SSP i bieżącego monitoringu będzie plan działań określający w szczególności kluczowe przedsięwzięcia o charakterze legislacyjnym i o charakterze programowym wraz ze wskazaniem organów odpowiedzialnych za ich realizację.

Tabela 10. Cele w Strategii Sprawne Państwo 2020

Kierunek określony w Strategii Sprawne Państwo	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	-
Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych	Cel I. – Ochrona klimatu i jakości powietrza Cel II. – Zagrożenia hałasem II.1. zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu Cel. IV.1 Ochrona przed powodzią Cel V.1 Optymalizacja zużycia wody Cel V.2 Racjonalna gospodarka Cel VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami	-
Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Realizacja wszystkich celów POŚ służy zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców (bezpieczeństwo zdrowia i życia w wyniku niedotrzymania dobrego stanu środowiska może być zagrożone)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Sprawne Państwo 2020.

1.3.12. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument ten odpowiada na wyzwania współczesnego środowiska bezpieczeństwa oraz uwzględnia wymogi nowoczesnego systemu zarządzania rozwojem kraju. Ponadto komplementarność Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 z innymi strategiami rozwojowymi pozwoliła na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne czy ekologiczne.

Za cel główny tej Strategii uznano wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, rozumianego jako synergia wysiłków poszczególnych organów, instytucji i służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa do identyfikacji

i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Efektywność zostanie osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego. Służyć temu będzie realizacja celu pierwszego Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym, celu drugiego Umocnienie zdolności państwa do obrony oraz celu trzeciego Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Osiągnięcie spójności nastąpi poprzez realizację celu czwartego Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa i celu piątego Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Osiągnięcie celu głównego zagwarantuje lepszą realizację interesów narodowych. Przyczyni się także do osiągnięcia odpowiedniego pod względem ilościowym i jakościowym potencjału państwa, który umożliwi zachowanie wpływu na rzeczywistość międzynarodową i przebieg procesów wewnętrznych oraz stymulację pozytywnych tendencji ewolucyjnych w kraju i poza nim.

Tabela 11. Cele w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Cele określone w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Realizacja wszystkich celów POŚ służy zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców (bezpieczeństwo zdrowia i życia w wyniku niedotrzymania dobrego stanu środowiska może być zagrożone)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.

1.3.13. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

KSRR wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

Cel 1 – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;

Cel 2 – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;

Cel 3 – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Tabela 12. Cele w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Cele określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie cele wyznaczone Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego służą rozwojowi gospodarczemu powiatu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, a tym samym kreowaniu konkurencyjnej gospodarki.
Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie cele wyznaczone Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego służą rozwojowi gospodarczemu powiatu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, a tym samym przeciwdziałanie obszarom problemowym.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.

1.3.14. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów (uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020).

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia,
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej,
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów SRKL powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Tabela 13. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej</p> <p>Kierunek interwencji - Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności, w tym m. in. poprawa poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa, zmniejszenie liczby zachowań ryzykownych dla zdrowia, tj. palenia tytoniu, nadużywania alkoholu, używania narkotyków, ryzykownych zachowań seksualnych, oraz nieodpowiedniej diety.</p>	<p>I. Ochrona klimatu i jakości powietrza,</p> <p>II.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu,</p> <p>III.1 Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko,</p> <p>IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód,</p> <p>VII.1 Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,</p>	<p>Czwarty cel strategii odnosi się do szeroko rozumianego zdrowia społeczeństwa. Realizacja tego celu wyraża się poprzez realizację celów I, III, IV, VII odnoszące się bezpośrednio do utrzymania dobrego stanu środowiska życia człowieka.</p>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

1.3.15. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Ważnym elementem inicjowanych zmian powinno być wzmacnianie gotowości Polaków do działania na rzecz dobra wspólnego. Szeroka diagnoza przygotowana dla potrzeb SRKS stanowiła podstawę dla wyodrębnienia czterech obszarów kluczowych, w których w najbliższych latach konieczna jest interwencja państwa, realizowana w partnerskim współdziałaniu z obywatelami. Są to:

- 1) postawy i kompetencje społeczne,
- 2) współdziałanie i partycypacja społeczna,
- 3) komunikacja społeczna,
- 4) kultura i kreatywność.

Dla każdego ze wskazanych obszarów została przeprowadzona diagnoza, wraz ze wskazaniem istoty zachodzących procesów i zjawisk, będąca podstawą analizy SWOT dla kapitału społecznego w Polsce. Wyznaczono również pięć wyzwań rozwojowych: pierwsze odpowiada celowi głównemu SRKS, pozostałe korespondują z jej czterema celami szczegółowymi.

W celu szczegółowym 1 dotyczą one zagadnień związanych z edukacją i budową kompetencji, również poza systemem szkolnym i z uwzględnieniem grup szczególnie istotnych dla zmieniającej się struktury demograficznej kraju. Kierunki te powiązane są z działaniami dotyczącymi lifelong learning. Cel szczegółowy 1 pozostaje komplementarny w stosunku do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Cel szczegółowy 2 odpowiada na wyzwania związane z budową społeczeństwa obywatelskiego i rozwijaniem mechanizmów partycypacji społecznej. Uwzględnione w nim zostały

kierunki działań dotyczące m.in. ekonomii społecznej, partnerstwa publiczno-społecznego, nowych narzędzi partycypacji, a także wolontariatu: w wymiarze indywidualnym i wpisany w strategię społeczną firm (społeczna odpowiedzialność biznesu). W zakresie budowania zaufania między państwem a jego obywatelami, cel ten jest komplementarny w odniesieniu do Strategii Sprawne Państwo. Kierunki działania celu szczegółowego 3 zostały wypracowane w kontekście zmian społecznych i kulturowych, jakie przynoszą nowe media i społeczeństwo sieci. Wyzwaniem, do którego odnoszą się proponowane narzędzia, jest wykluczenie cyfrowe części obywateli i brak możliwości korzystania przez nich z zasobów kultury. W zakresie digitalizacji cel ten jest komplementarny ze Strategią Sprawne Państwo. Cel szczegółowy 4 dotyczy działań leżących w tradycyjnie pojmowanym zakresie zadań ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Priorytety i kierunki działania mają przyczyniać się do wzmacniania roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym. Potencjał kulturowy i kreatywny jest w celu szczegółowym 4 widziany jako szansa rozwojowa dla całego społeczeństwa. Cel szczegółowy 4 jest komplementarny z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i przemysłów kreatywnych) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (w zakresie animacji kultury i dostarczania usług kulturalnych na poziomie lokalnym).

Tabela 14. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą, IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu,	Cele wyznaczone w POŚ są spójne poprzez zapewnienie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

1.3.16. Polityka energetyczna Polski do 2030 r.

Polityka Klimatyczna Polski powstała w związku z obowiązkiem podjęcia działań zabezpieczających przed trwałymi zmianami klimatu globalnego, wynikającym z Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, a przede wszystkim z Protokołu z Kioto. Została przyjęta przez Radę Ministrów 4 listopada 2003 roku. Głównym celem polityki klimatycznej jest: "włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększenia zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych".

Do krótkookresowych celów polityki należą między innymi:

- redukcja gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki,
- realizacja postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto,
- integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa,
- opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Cele i działania średnio- i długookresowe obejmują między innymi:

- zintegrowanie polskiej polityki ochrony klimatu z polityką Unii Europejskiej,
- promowanie zrównoważonych form rolnictwa,
- promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii.

Cele Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego wpisują się w założenia Polityki Klimatycznej Polski, głównie poprzez realizację postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto, poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu oraz promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii.

Tabela 15. Kierunki interwencji w Polityce energetycznej Polski perspektywa do 2020 roku

Kierunek określony w Polityce energetycznej Polski	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	Cel I POŚ, w dwóch kierunkach interwencji obejmuje zadania dotyczące zwiększania efektywności energetycznej w budynkach.
2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny
3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny
4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzanie energetyki jądrowej	-	Na terenie powiatu gorzowskiego nie planuje się wykorzystania energetyki jądrowej
5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny
6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny
7. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w kierunki interwencji zawarte w Polityce Energetycznej Polski.

1.3.17. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia. Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Tabela 16. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Ochrony Powietrza perspektywa do roku 2020

Kierunek określony w Krajowym Programie Ochrony Powietrza	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	spójny

Realizacja działań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych KPOP.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie krajowym.

1.3.18. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Jednym z celów Programu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Celami szczegółowymi NPRGN są:

- niskoemisyjne wytwarzanie energii,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami,
- rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo,
- transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności,
- promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji.

NPRGN obejmuje działania mające na celu zwiększenie efektywności gospodarki oraz zmniejszenie poziomu jej emisyjności we wszystkich etapach cyklu życia tj. od etapu wydobywania

surowców poprzez wytwarzanie produktów, transport i dystrybucję aż po użytkowanie produktów i zarządzanie odpadami.

Tabela 17. Kierunki interwencji w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Kierunek określony w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Celem głównym NPRGN jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi NPRGN są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niskoemisyjne wytwarzanie energii; – poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami; – rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo, – transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności; – promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. 	<p>I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza</p>	<p>spójny</p>

Zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.

1.3.19. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W KPGO, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą 6 kolejnych lat, a perspektywicznie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.

Tabela 18. Kierunki interwencji w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022

Kierunek określony w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>– wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami – zadania: Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, Prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi. Propagowanie stosowania nowoczesnych technologii skutkującym zmniejszeniem ilości wytworzonych odpadów</p>	<p>spójny</p>
<p>– promowanie zarządzania środowiskowego</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami – zadania: Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, Prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi. Propagowanie stosowania nowoczesnych technologii skutkującym zmniejszeniem ilości wytworzonych odpadów</p>	<p>spójny</p>
<p>– intensywna edukacja ekologiczna promująca zapobieganie powstawaniu odpadów,</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami – zadania: Prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi.</p>	<p>spójny</p>
<p>– podniesienie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów wcześniej nieprzetworzonych,</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka</p>	<p>spójny</p>
<p>– objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego odbierania odpadów komunalnych,</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym systemem selektywnego zbierania odpadów 100% mieszkańców powiatu</p>	<p>spójny</p>
<p>– rozwój czystych technologii.</p>	<p>VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka Prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z</p>	<p>spójny</p>

Kierunek określony w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
	odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi. Propagowanie stosowania nowoczesnych technologii skutkującym zmniejszeniem ilości wytworzonych odpadów	

Zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim w celu ograniczenia emisji odpadów są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.

1.3.20. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

W Programie przyjęto ogólne podejście do problemu zapobiegania powstawaniu odpadów w odniesieniu do grup odpadów takich, jak: o komunalne, o ulegające biodegradacji, o opakowaniowe, o z wybranych gałęzi przemysłu, o z sektora budownictwa, o niebezpieczne, o inne nie ujęte. Podział ten jest zasadniczo zbieżny z podziałem, jaki przyjęto w KPGO. Opracowanie Programu poprzedzone zostało szczegółową analizą zapisów KPGO w kontekście przepisów dyrektywy 2008/98/WE, przeglądem Wytycznych KE dotyczących przygotowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów oraz dokumentów strategicznych UE powiązanych z tematyką ZPO. Analizie poddane zostały także istniejące programy, plany, strategie i inicjatywy w zakresie gospodarki odpadami, zrównoważonego rozwoju, polityki informacyjnej i promocyjnej dot. ochrony środowiska. W niniejszym dokumencie zawarto najważniejsze wnioski wynikające z tych prac.

Podstawowym celem strategicznym dla Polski 2020 jest rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie powinien być realizowany cel społeczny budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.

Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być postrzegane jako istotny element w kontekście realizacji celu strategicznego, przy zachowaniu swobody działalności gospodarczej i podejmowanych wyborów w granicach obowiązującego prawa. Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być wynikiem działań ukierunkowanych na kompleksową poprawę efektywności przy uwzględnieniu efektów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.

Cele wyznaczone w Programie te odnoszą się do zapobiegania powstawaniu odpadów, natomiast działania służące realizacji tych celów podejmowane są na poziomie wyrobów, materiałów, substancji.

Tabela 19. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawania Odpadów

Kierunek określony w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawaniu Odpadów	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającą wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii.	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami	spójny
Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Zagadnienia edukacji ekologicznej zawarte są we wszystkich 13 celach POŚ dla powiatu gorzowskiego
Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych	VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; VIII.1 Racjonalna gospodarka Uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie powiatu, zadanie: Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	spójny

Zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim w celu ograniczenia emisji odpadów są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawaniu Odpadów.

1.3.21. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020

Celem głównym programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny POIŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020, którym jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii,
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie,
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Tabela 20. Kierunki interwencji w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020

Kierunek określony w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Zmniejszenie emisyjności gospodarki	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 Poprawa jakości powietrza, II.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu, III.1 Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko, IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód, VII.1. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, X. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,	POŚ spójny. „Zmniejszenie emisyjności gospodarki” będzie osiągnięte poprzez realizację celów dotyczących różnych obszarów interwencji.
Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny. Wszystkie cele POŚ służą ochronie środowiska, wszystkie obejmują zagadnienia adaptacji do zmian klimatu.
Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza	Spójny
Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu,	Cele wyznaczone w POŚ są spójne poprzez zapewnienie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

1.3.22. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 jest podstawowym instrumentem realizacji celów Strategii rozwoju województwa lubuskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+. Strategia programu jest w pełni spójna z celami krajowymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku i jednocześnie zachowuje synergię z celami Strategii Europa 2020. Program zawiera streszczenie analizy społeczno-gospodarczej regionu wraz z wynikającymi z niej głównymi wyzwaniami rozwojowymi dla województwa, opis priorytetów wraz z uzasadnieniem, syntetyczny opis wdrażania, a także szacunkowy plan finansowy.

Tabela 21. Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014 - 2020

Kierunek określony w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubuskiego na lata 2014 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Cel tematyczny 5 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem: Priorytet inwestycyjny – 1. Zwiększona odporność na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu występujące na terenie województwa lubuskiego</p>	<p>I. Ochrona klimatu i jakości powietrza, I.1 poprawa jakości powietrza</p>	<p>Spójny</p>
<p>Cel tematyczny 6 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami: Priorytet inwestycyjny – 2. Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w województwie lubuskim; 3. Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków; 4. Podniesiona atrakcyjność kulturalna regionu i zwiększona dostępność dóbr kultury; 5. Wzmocnione mechanizmy ochrony różnorodności biologicznej w regionie</p>	<p>IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą; IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód; V.1 Optymalizacja zużycia wody; V.2 Racjonalna gospodarka ściekowa; VI.1 racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż; VII.1 Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi; VIII.1 Racjonalna gospodarka odpadami; IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie walorów przyrodniczych powiatu; IX.2 zwiększenie lesistości.</p>	<p>Cele wyznaczone w POŚ są spójne poprzez zapewnienie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz dostępności do tych zasobów.</p>

Zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020.

1.3.23. Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020

Celem nadrzędnym Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju. Ten cel, jak również cele strategiczne oraz zadania zawarte w Planie działań, są rezultatem dyskusji i konsultacji przeprowadzonych z przedstawicielami środowisk zainteresowanych instytucjonalnie zobowiązaniami wynikającymi z Programu.

Tabela 22. Cele Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020

Cele wyznaczone w Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel nadrzędny Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej.	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny. W ramach celu prowadzona będzie również na terenie powiatu gorzowskiego edukacja ekologiczna.
Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych	IX.1 Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu.	Spójny
Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ dla powiatu gorzowskiego obejmuje zagadania przeciwdziałanie zmianom

Cele wyznaczone w Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
		klimatu i adaptacjom do zmian klimatu
Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej	-	Cel nie jest realizowany

Cele wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska w Powiecie Gorzowskim są zgodne z celami Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planem działań na lata 2015 – 2020.

1.3.24. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

Opracowanie Strategicznego Planu Adaptacji wynika ze stanowiska rządu przyjętego w dniu 19.03.2010 roku jako wypełnienie postanowień dokumentu strategicznego Komisji Europejskiej – Białej Księgi w sprawie adaptacji do zmian klimatu. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Powiat Gorzowski realizując zadania Programu Ochrony Środowiska odwołuje się do kierunków działań adaptacyjnych, które wyznaczają cele zawarte w SPA.

Tabela 23. Kierunki interwencji w SPA do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku

Kierunek określony w SPA	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ powiatu gorzowskiego mają służyć utrzymaniu dobrego stanu środowiska
Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ dla powiatu gorzowskiego obejmuje zagadania przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatu
Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ dla powiatu gorzowskiego obejmuje zagadania przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatu
Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ dla powiatu gorzowskiego obejmuje zagadania przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatu

Kierunek określony w SPA	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Wszystkie 13 celów POŚ dla powiatu gorzowskiego obejmuje zagadania przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatu

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w kierunki interwencji zawarte w Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

1.3.25. Program wodno – środowiskowy kraju

Program wodno – środowiskowy kraju (PWŚK), jako jeden z podstawowych dokumentów planistycznych, opracowany zgodnie z zapisami art. 113a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r., poz. 1121) stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w zakresie konieczności opracowania programów działań.

PWŚK stanowi uporządkowany zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych.

Tabela 24. Cele wyznaczone w Programie wodno – środowiskowym kraju

Kierunek określony w Programie wodno – środowiskowym kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1. Niepogarszanie stanu części wód.	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
2. Osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych.	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
3. Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie).	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny

Kierunek określony w Programie wodno – środowiskowym kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
4. Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje cele i działania, które wpisują się w cele określone w Programie wodno – środowiskowym kraju.

1.3.26. Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, wprowadza system planowania gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód obliguje państwa członkowskie do opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programów wodno-środowiskowych kraju.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry został zatwierdzony przez Radę Ministrów 22 lutego 2011 r. i opublikowany w Monitorze Polskim nr 40 poz. 451 z 2011 r. Plan jest podsumowaniem każdego z 6-letnich cykli planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramową Dyrektywą Wodną (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości.

W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” ustanowiono cele środowiskowe dla jednolitych części wód. Przy ustalaniu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Przy realizacji zadań zapisanych w Programie nie przewiduje się nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”. Większość jednolitych części wód powierzchniowych mają status zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Jednak Program Ochrony Środowiska ma na celu poprawę stanu i jakości środowiska, zawiera zadania służące długookresowej poprawie jakości środowiska, a co z tym związane również ograniczeniu negatywnego oddziaływania bytowania człowieka na wody powierzchniowe. W wyniku realizacji Programu planuje się podjęcie działań, które mogą w sposób chwilowy, krótkoterminowy i odwracalny negatywnie oddziaływać na środowisko wodne. Ostatecznie

jednak te zadania będą oddziaływać w sposób długoterminowy, stały i pozytywny. Do zadań takich należą budowa urządzeń sieciowych takich jak wodociąg i kanalizacja, modernizacja dróg, jednak te działania w dłuższej perspektywie przyczynią się do poprawy jakości środowiska, a w efekcie w sposób pośredni do osiągnięcia celów środowiskowych, zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” analizowanych w niniejszej Prognozie.

Powiat Gorzowski realizując zadania Programu Ochrony Środowiska wpisuje się w cele Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry.

Tabela 25. Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Odry

Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Odry	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny
Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.	IV.2 Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Odry.

1.3.27. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry

Celem Planu *zarządzania ryzykiem powodziowym* na poziomie Regionu Wodnego, ograniczającym potencjalne negatywne skutki powodzi dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, jest opracowanie programu działań kluczowych (wysokopriorytetowych), zmierzających do zmniejszenia występującego zagrożenia na obszarze wszystkich ONNP wskazanych we Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego w pierwszym cyklu planistycznym. Założeniem Planu jest realizacja zaplanowanych przedsięwzięć w 6-letnim cyklu planistycznym. Ważne jest zapobieganie występowaniu powodzi oraz ochrona obszarów, które mogą ucierpieć na skutek powodzi. Kluczowe znaczenie ma również przygotowanie administracji oraz obywateli do coraz efektywniejszego radzenia sobie w przypadku wystąpienia powodzi.

Tabela 26. Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym

Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1.2. Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny
1.3 Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny
2.1 Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego.	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny
2.3 Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności.	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny
3.5. Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny
3.6 Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą – kierunek interwencji	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które wpisują się w cele określone w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

1.3.28. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020

Celem niniejszej Strategii jest więc przede wszystkim wyprowadzenie województwa ze strukturalnych ograniczeń rozwoju, które od początku transformacji systemowej skutecznie uniemożliwiają rozwiązanie najważniejszego problemu rozwoju województwa – wysokiego poziomu bezrobocia (jako skutku niskiej konkurencyjności gospodarki) oraz hamują realizację ambitnych celów związanych przede wszystkim z rozwojem nowoczesnego sektora rolno-spożywczego i powszechną innowacyjnością.

Tabela 27. Cele w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków Cel: Zabezpieczenie mieszkańców województwa lubuskiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Realizacja wszystkich celów POŚ dla powiatu gorzowskiego służy zapewnieniu dobrej jakości życia mieszkańców oraz przyczynia się do wzrostu konkurencyjności regionu.
Priorytet 4.2. Ochrona środowiska Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny

Cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa lubuskiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa lubuskiego do roku 2020.

1.3.29. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020

Strategia Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020 (Strategia, Regionalna Strategia Innowacji, RSI WK-P, RSI, RIS) opracowana została przy wykorzystaniu metody partycypacyjnej. Tworzyło ją szerokie grono przedstawicieli rozmaitych instytucji i środowisk regionalnych z udziałem ekspertów zewnętrznych. Opracowując strategię skorzystano z dorobku regionalnego w zakresie wspierania innowacyjności, a także doświadczeń, wynikających zarówno z wdrażania strategii dotąd obowiązującej, wypracowanych wcześniej koncepcji i dokumentów dotyczących proinnowacyjnego rozwoju województwa, jak również doświadczeń płynących z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego do roku 2020.

Tabela 28. Cele w Strategii Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020

Cele określone w Strategii Innowacji Województwa Lubuskiego na lata 2014 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel operacyjny: Zwiększenie udziału energii produkowanej z OZE w całości produkcji i wykorzystania energii	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Osiągnięcie celów wskazanych w POŚ przyczyni się do poprawy stanu środowiska regionu oraz zwiększy jego konkurencyjność w skali UE.
Cel operacyjny: Wzrost liczby budynków i innych obiektów, w których zastosowano zrównoważone i inteligentne rozwiązania technologiczne. Budownictwo pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne.	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	
Cel operacyjny: Rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (smart grids). Wzrost przychodów z produkcji i sprzedaży energooszczędnego sprzętu AGD w klasie A.	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2020.

1.3.30. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego jest kontynuacją prac planistycznych rozpoczętych opracowaniem Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego uchwalonej przez Sejmik Województwa Lubuskiego. W opracowaniu obu dokumentów zastosowano zasadę „zintegrowanego planowania strategicznego”, gdzie strategia rozwoju społeczno – gospodarczego określa założenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, a sam plan jest wyrazem przestrzennym tejże strategii. Jednocześnie plan zagospodarowania przestrzennego województwa, w systemie planowania, spełnia rolę ogniwa pomiędzy planowaniem krajowym a planowaniem miejscowym, co decyduje o jego negocjacyjnej funkcji w mogących powstać różnicach interesów lub konfliktach pomiędzy rozwiązaniami ogólnokrajowymi, a koncepcjami rozwoju lokalnego.

Tabela 29. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Cele określone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel nadrzędny: sterowanie rozwojem przestrzennym, podejmowanie działań oraz określenie i realizacja zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
: Ochrona i poprawa stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	X. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Spójny
Minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych.	IV. Ochrona przed powodzią i suszą. VI. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż.	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego.

1.3.31. Plan gospodarki odpadami województwa lubuskiego do roku 2020

Plan gospodarki odpadami obejmuje pełen zakres informacji dotyczących głównych rodzajów odpadów powstających na terenie województwa, a w szczególności odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych i innych rodzajów odpadów. Określa również priorytety, cele i zadania z zakresu gospodarki odpadami.

Tabela 30. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Cele określone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych,	VIII. Racjonalna gospodarka odpadami	Spójny
Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów.		
Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach.		
Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.		
Wyeliminowanie składowania odpadów nie spełniających poniższych parametrów: <ul style="list-style-type: none"> ogólny węgiel organiczny (TOC) 5% suchej masy, strata przy prażeniu (LOI) 8% suchej masy, ciepło spalania jest 6 MJ/kg suchej masy 		

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego.

1.3.32. Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych został przyjęty Uchwałą nr XLVI/552/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 marca 2014r.

Tabela 31. Cele w Programie ochrony powietrza dla strefy lubuskiej

Cele określone w Programie ochrony powietrza dla strefy w województwie lubuskim	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Program ograniczenia niskiej emisji	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny
Obniżenie emisji komunikacyjnej	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny
Edukacja ekologiczna	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny
Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	I. Poprawa jakości powietrza, II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny
Zapisy w regulaminie utrzymania czystości i	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spójny

Cele określone w Programie ochrony powietrza dla strefy w województwie lubuskim	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
porządku na terenie miast	I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	
Podłączenie do sieci ciepłej	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny
System informowania mieszkańców	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza I.1 Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu.	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

1.3.33. Plan utrzymania wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu

PUW dla obszaru działania RZGW w Poznaniu jest dokumentem strategicznym, opracowanym dla zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne (art. 114b ustawy Prawo wodne):

1. określenie odcinków śródlądowych wód powierzchniowych, w obrębie których występują zagrożenia dla swobodnego przepływu wód oraz spływu lodów, wraz z identyfikacją tych zagrożeń,
2. wykaz będących własnością Skarbu Państwa budowli regulacyjnych i urządzeń wodnych o istotnym znaczeniu dla zarządzania wodami,
3. wykaz planowanych działań, o których mowa w art. 22 ust. 1b, obejmujący:
 - wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań,
 - uzasadnienie konieczności realizacji działań, z uwzględnieniem spodziewanych efektów ich realizacji,
 - jeżeli to możliwe, szacunkową analizę kosztów i korzyści wynikających z planowanych działań,
 - w przypadku działań, o których mowa w art. 22 ust. 1 b, pkt. 3, 6 i 7 - zakres, rozmiar, przybliżoną lokalizację działań oraz terminy i sposoby ich prowadzenia.

PUW wskazuje działania administratorów wód, realizujące utrzymanie właściwego stanu wód powierzchniowych, które stanowi ich obowiązek. Działania te zgodnie z art. 22 ust. 1a ustawy Prawo wodne mają na celu zapewnienie:

- ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,
- spływu lodu oraz przeciwdziałania powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,

- warunków korzystania z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń,
- warunków eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
- działania urządzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego,
- i powinny umożliwiać osiągnięcie celów środowiskowych określonych w art. 38d ust 1 i 2, art. 38e ust. 1 oraz w art. 38f ust. 1.

Tabela 32. Cele w Planie utrzymania wód obejmującym obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Cele określone w Planie utrzymania wód obejmującym obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Zapewnienie ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą.	Spójny
Zapewnienie działania urządzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego	IV.1 Ochrona przed powodzią i suszą.	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie utrzymania wód obejmującym obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

1.3.34. Program ochrony środowiska województwa lubuskiego

Przedmiotowy program określa zakres działań prowadzących do poprawy stanu jakości wszystkich komponentów środowiska.

Tabela 33. Cele w Programie ochrony środowiska województwa lubuskiego

Cele określone w Programie ochrony środowiska województwa lubuskiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Priorytet 1 – Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
Priorytet 2: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		Spójny
Priorytet 3: Gospodarka odpadami		Spójny
Priorytet 4: Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu		Spójny
Priorytet 5: pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność		Spójny
Priorytet 6: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój		Spójny
Priorytet 7: Ochrona przed hałasem		Spójny
Priorytet 8 Ochrona zasobów kopalin		Spójny

Cele określone w Programie ochrony środowiska województwa lubuskiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Priorytet 9: ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb		Spójny
Priorytet 10: ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym		Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie ochrony środowiska województwa lubuskiego.

1.3.35. Strategia Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do 2020 roku

Niniejszy dokument zwany dalej Strategią Rozwoju przedstawia aktualną sytuację Powiatu Gorzowskiego oraz główne problemy, z jakimi spotykają się mieszkańcy. Omawia główne zadania stojące przed samorządem w związku z przedstawionymi problemami. Ustala ich ważność oraz rodzaje inwestycji i rozwiązań, jakie powiat zamierza realizować w najbliższym okresie.

Opracowanie miało posłużyć możliwie szerokiemu i kompleksowemu rozpoznaniu obecnego stanu rozwoju, wyodrębnieniu uwarunkowań sprzyjających rozwojowi, bądź też rozwój ograniczających, określeniu mocnych i słabych stron powiatu.

Tabela 34. Cele w Strategii Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do roku 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do roku 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel strategiczny: wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności oraz rozwój gospodarki powiatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
Cel strategiczny: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny
Cel strategiczny: wzmocnienie dostępności transportowej i poprawa jakości infrastruktury publicznej	I. Ochrona klimatu i jakości powietrza II. zagrożenia hałasem	Spójny
Cel strategiczny: poprawa atrakcyjności środowiska kulturowego i naturalnego powiatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu gorzowskiego	Spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do roku 2020.

2. Główne cele oraz zawartość ocenianego dokumentu

2.1. Cel projektowanego dokumentu

Celem Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego jest zrównoważony rozwój powiatu z utrzymaniem jego unikalnych i bardzo cennych wartości przyrodniczych. Działania w nim wyznaczone przyczynią się do osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych w dokumentach nadrzędnych.

Aby spełnić wymagania dokumentów nadrzędnych w kwestii ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wyznaczono 13 celów sklasyfikowanych w 10 obszarach interwencji.

Cele wyznaczone w POŚ to:

- I. Poprawa jakości powietrza,
- II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu,
- III. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko,
- IV. Ochrona przed powodzią i suszą,
- V. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód,
- VI. Optymalizacja zużycia wody,
- VII. Racjonalna gospodarka ściekowa,
- VIII. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż,
- IX. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- X. Racjonalna gospodarka odpadami,
- XI. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu,
- XII. Zwiększenie lesistości,
- XIII. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

2.2. Zawartość ocenianego dokumentu

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Środowiska struktura Programu jest następująca:

- Spis treści,
- Wykaz skrótów,
- Wstęp,
- Streszczenie w języku niespecjalistycznym,
- Ocena stanu środowiska,
- Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- System realizacji programu ochrony środowiska,
- Spis tabel, rycin, wykresów i załączników.

Ocena stanu środowiska na terenie powiatu gorzowskiego została przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze.

W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Przy dokonywaniu oceny stanu środowiska ujęte zostały zagadnienia horyzontalne (adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska). Ocena stanu środowiska powinna zostać uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

W *Prognozie* przeanalizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024* na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 ze zm.), informacje zawarte w *Prognozie* zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Zakres i szczegółowość niniejszej Prognozy został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano harmonogram rzeczowo – finansowy Programu. Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na kompleksowej analizie oddziaływania poszczególnych zadań zapisanych w harmonogramie Programu Ochrony Środowiska, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu i symulacji wpływu realizacji zadań na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Do przeprowadzenia *Prognozy* wykorzystano następujące dane:

- dotyczące stanu środowiska na terenie Powiatu Gorzowskiego, opracowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- Głównego Urzędu Statystycznego (GUS),
- dane literaturowe,
- obowiązujące normy prawne w zakresie ochrony środowiska.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. Inaczej niż w przypadku oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć nie ma tu możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego *Programu*.

Dyrektywa 2001/42/WE, przy sporządzaniu prognozy oddziaływania dokumentów strategicznych, kładzie nacisk w szczególności na:

- zebranie i przedstawienie danych na temat stanu środowiska, aktualnych problemów i ich prawdopodobnej przyszłej ewolucji,
 - przewidywanie znaczących oddziaływań środowiskowych ocenianego planu lub programu,
 - wskazanie środków łagodzących i sposobu ich monitorowania,
 - konsultacje społeczne z odpowiednimi władzami, jako część procesu oceny,
 - monitoring oddziaływań środowiskowych planu lub programu podczas wdrażania dokumentu.
- Procedura oceny oddziaływania obejmowała etapy przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 35. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Programu (SOOŚ)

Etap	Cel
Ustalenie kontekstu i celów, określenie aktualnego stanu, zdecydowanie o zakresie	
Zidentyfikowanie innych ważnych planów lub programów i celów ochrony środowiska	Ocena, w jaki sposób program jest pod wpływem czynników zewnętrznych, jak istniejące ograniczenia zewnętrzne mogą być uwzględnione, pomocne w określaniu celów SOOŚ
Zebranie informacji bazowych o stanie środowiska	Dostarczenie dowodów dla istniejących problemów środowiskowych, prognozowania oddziaływań na środowisko, zakresu monitoringu, pomoc w określeniu celów SOOŚ
Zidentyfikowanie problemów środowiskowych	Pomocne przy precyzowaniu oceny i jej pośrednich etapów, uwzględniając dane bazowe, określenie celów SOOŚ, prognozowaniu oddziaływań, określeniu zakresu monitoringu
Określenie celów SOOŚ	Dostarczenie instrumentów/środków służących do oszacowania wpływu programu na środowisko
Konsultacja zakresu SOOŚ	Zapewnienie, że SOOŚ obejmuje prawdopodobne znaczące oddziaływania środowiskowe planu lub programu
Określenie i doprecyzowanie alternatyw i oszacowanie oddziaływań	
Porównanie celów planu lub programu z celami SOOŚ	Identyfikacja potencjalnych synergii i niespójności pomiędzy celami programu i celami SOOŚ
Rozwój strategicznych rozwiązań alternatywnych	Określenie i sprecyzowanie ewentualnych strategicznych alternatyw

Etap	Cel
Przewidywanie oddziaływań programu uwzględniając alternatywy	Określenie znaczących środowiskowych oddziaływań programu i jego alternatyw
Oszacowanie efektów planu lub programu, uwzględniając ewentualne alternatywy	Walidacja przewidywanych oddziaływań programu i jego alternatyw, pomoc przy doprecyzowaniu programu
Środki łagodzące oddziaływania niekorzystne	Zapewnienie, że oddziaływania niekorzystne zostały zidentyfikowane i potencjalne środki łagodzące zostały rozważone (uwzględnione)
Propozycja wskaźników monitorowania oddziaływań środowiskowych wdrożenia programu	Wyznaczenie szczegółów, dla których wpływ środowiskowy programu może zostać oszacowany
Przygotowanie prognozy oddziaływania	
Przygotowanie prognozy oddziaływania	Prezentacja przewidywanych oddziaływań środowiskowych programu, uwzględniając alternatywy, w formie odpowiedniej dla konsultacji społecznych i decydentów
Konsultacja projektu programu i prognozy oddziaływania	
Konsultacje społeczne, konsultacje z odpowiednimi organami projektu programu oraz prognozy oddziaływania	Zapewnienie udziału społeczeństwa i organów konsultujących oraz możliwości wyrażenia opinii do wniosków płynących SOOŚ
Oszacowanie znaczących zmian	Zapewnienie, że uwarunkowania środowiskowe jakichkolwiek poważnych zmian w projekcie programu na tym etapie są określone i wzięte pod uwagę
Podjęcie decyzji i dostarczenie informacji	Dostarczenie informacji, w jaki sposób wyniki oceny oddziaływania i konsultacji społecznych zostały wzięte pod uwagę w ostatecznej wersji planu lub programu
Monitoring znaczących oddziaływań na środowisko wdrożenia planu lub programu	
Zdefiniowanie celów i metod monitoringu	Aby określić efekt środowiskowy programu, należy określić gdzie prognozowane oddziaływania są takie jak w rzeczywistości, pomoc w identyfikacji oddziaływań niekorzystnych
Reakcja na oddziaływania niekorzystne	Przygotowanie odpowiedniej reakcji tam gdzie zostały stwierdzone oddziaływania niekorzystne

4. Metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustala się, iż *Prognoza* powinna obejmować obszar całego powiatu wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania, wynikającego z realizacji zadań „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą do 2024 roku*”. W związku z tym obszar objęty prognozą nie może być mniejszy od obszaru będącego przedmiotem tego dokumentu, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach *Programu* konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów

ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie *Prawo Ochrony Środowiska*, dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska.

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia *Programu* w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Programem*,
- podmioty realizujące zadania *Programu*,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Programu*,
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Programu*.

Realizacja zadań przyjętych w *Programie* to poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu gorzowskiego. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji jego założeń.

Wdrażanie *Programu* powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- przyczyn rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji i aktualizacji *Programu*.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo Ochrony Środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) organ wykonawczy powiatu sporządza co dwa lata raporty z wykonania programu ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu.

W *Programie* zostały określone zasady oceny i monitorowania efektów realizacji przyjętych celów. Zaproponowane wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych zaplanowanych działań i prognozować związane z tym zmiany w środowisku.

Na potrzeby przeprowadzania oceny realizacji poszczególnych celów i zadań przedstawionych w harmonogramie zaproponowano wykorzystanie wskaźników przedstawionych w tabeli poniżej.

Tabela 36. Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza			
1.	Ilość substancji z przekroczeniami poziomu średniorocznego oraz dobowego na stacjach pomiarowych w Gorzowie Wielkopolskim	2	0
Zagrożenia hałasem			
2.	Poziom hałasu LAeqN (WIOŚ Zielona Góra)	L _{AeqN} = 66,1 dB	L _{AeqN} = 56 dB
Pola elektromagnetyczne			

Lp.	Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
3.	Natężenie składowej elektrycznej pola (WIOŚ Zielona Góra)	1,07 (V/m)	<7 (V/m)
Gospodarowanie wodami			
4.	Liczba cieków zagrożonych powodzią (KZGW)	3	-
5.	Liczba JCWP, których stan oceniono jako dobry (KZGW)	1	13
6.	Liczba JCWPd, których stan oceniono jako dobry (KZGW)	3	10
Gospodarka wodno-ściekowa			
7.	Zużycie wody na 1 mieszkańca (GUS)	28,4 m ³	-
10.	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (GUS)	64,5%	100 %
Zasoby geologiczne			
11.	Liczba wydanych koncesji na wydobycie kopalin (Starostwo Powiatowe, UM)	3	3
12.	Liczba miejsc nielegalnego wydobycia kopalin (Urzędy Gmin i Miast, Starostwo Powiatowe)	1	0
Gleby			
13.	Liczba badań gleb wykorzystywanych rolniczo		
14.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (Urzędy Gmin i Miast powiatu gorzowskiego)	5	5
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
16.	Ilość zebranych zmieszanych odpadów (Urzędy Gmin i Miast powiatu gorzowskiego)	21 165,85 ton	-
17.	Ilość azbestu pozostała do unieszkodliwienia (http://www.bazaazbestowa.gov.pl)	6 811 330 kg	0
Zasoby przyrodnicze			
19.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (GUS)	68 706,62	-
20.	Nasadzenia drzew i krzewów	Drzewa- 203 szt. Krzewy - 137 szt. (2016)	-
21.	Wskaźnik lesistości (GUS)	47,3 %	>47,3 %
Zagrożenia poważnymi awariami			
22.	Liczba zdarzeń mogących powodować poważną awarię (WIOŚ Zielona Góra)	1	0

Źródło: Opracowanie własne

Niniejszy Program został zoptymalizowany tak, aby minimalizować zagrożenia, które mogą wystąpić w trakcie jego realizacji.

5. Charakterystyka powiatu oraz analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

5.1. Charakterystyka powiatu

Powiat gorzowski położony jest w zachodniej części Polski, na północnym skraju województwa lubuskiego. Od północy graniczy z powiatem myśliborskim, od zachodu z powiatem strzelecko-drezdeneckim i międzyrzeckim, od południa z powiatem sulęcińskim, a od zachodu z Niemcami. Położenie powiatu gorzowskiego na tle województwa lubuskiego przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1. Położenie powiatu gorzowskiego na tle województwa lubuskiego

źródło: <http://lubuskie.pl>

Rozmieszczenie gmin na tle powiatu gorzowskiego przedstawia rysunek poniżej.

Rysunek 2. Gminy powiatu gorzowskiego

źródło: <http://www.przyroda.powiatgorzowski.pl>

5.1.1. Infrastruktura

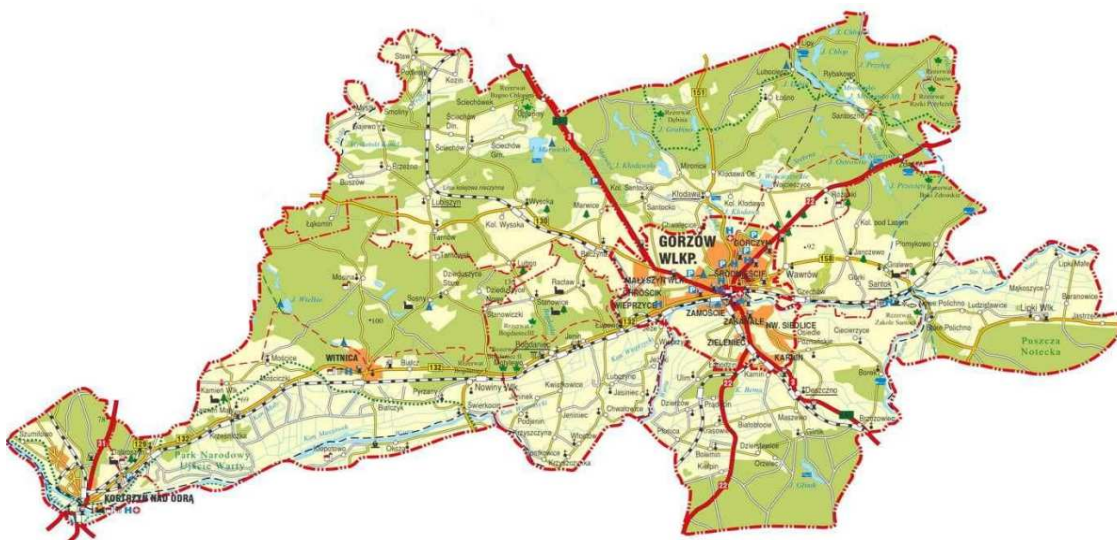
Infrastruktura Drogowa

Sieć drogowa na terenie powiatu gorzowskiego rozmieszczona jest równomiernie. Łączna długość tej sieci to 511 km, z czego drogi krajowe to: 96 km, natomiast drogi powiatowe 415 km. Drogi krajowe to linia północ-południe (Świnoujście- Gorzów Wielkopolski-Praga) oraz zachód-wschód (Kostrzyn- Gorzów Wielkopolski-Gdańsk). Uzupełnieniem tej sieci jest sieć dróg gminnych.

W zasięgu Powiatu Gorzowskiego znajdują się również czynne linie kolejowe. Należą do nich:

- C-E 59: Międzylesie – Wrocław – Głogów – Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą - Szczecin, o długości 492 km,
- Linia kolejowa nr 203 – łącząca stację Tczew ze stacją Kostrzyn nad Odrą
- Linia kolejowa nr 367 – łącząca stację Zbąszynek ze stacją Gorzów Wielkopolski.

Mapę połączeń drogowych i kolejowych przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 3. Mapa połączeń drogowych i kolejowych na obszarze Powiatu Gorzowskiego

Źródło: Strategia rozwoju powiatu gorzowskiego

Stan dróg w Powiecie Gorzowskim nie jest zadowalający. Drogi krajowe i wojewódzkie spełniają wymagania w odróżnieniu od dróg powiatowych, które posiadają nienormatywne szerokości, złą nośność nawierzchni, brak odpowiedniego odwodnienia, zły stan techniczny poboczy. Taki stan sprawia, że niezbędna jest szybka naprawa ich stanu w celu polepszenia bezpieczeństwa drogowego.

Prace modernizacyjne w zakresie linii kolejowych podejmują PKP Polskie Linie Kolejowe, które poprzez prace modernizacyjne dążą do zwiększenia wydajności sterowania ruchem kolejowym oraz bezpieczeństwa użytkowania torowisk.

Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r. na terenie powiatu gorzowskiego wynosiło 9 478,6 dam³, a w 2015 r. 8 288,4 dam³. W 2014 r. w powiecie gorzowskim na jednego mieszkańca przypadało zużycie w wysokości 134,5 m³, a w 2015 roku wynosiło 116,9 m³.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie powiatu gorzowskiego wynosiła w 2014 roku 763,2 km, a w 2015 r. 804,9 km. Ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła w 2014 roku 12 264 szt., a w 2015 r. ilość przyłączy zwiększyła się o 897 sztuk i wynosiła 13 161 sztuk.

W powiecie gorzowskim w 2015 r. z sieci wodociągowej korzystało 88,1% mieszkańców powiatu. W 2013 roku gospodarstwom domowym dostarczono 1 945,7 dam³ wody, a w 2014 r. 2 040,0 dam³, a w 2015 roku 2 011,3 dam³. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 osobę natomiast w 2015 roku wynosiło 28,4 m³, podczas gdy w 2013 roku wynosiło 27,7 m³. Najmniejszym udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej charakteryzuje się gmina Lubiszyn.

Najważniejsze informacje o sieci wodociągowej na terenie powiatu gorzowskiego przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 37. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu gorzowskiego w latach 2013-2015

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	738,8	763,2	804,9
2	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	11 899	12 264	13 161
3	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1 945,7	2 040,0	2 011,3
4	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	58 959	64 859	65 387
5	Procent ludności korzystający z wodociągu	%	-	-	88,1
6	Zużycie wody na jednego mieszkańca	m ³	27,7	28,9	28,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 38. Charakterystyka sieci wodociągowej w gminach powiatu gorzowskiego w 2015 roku

Gmina	Długość sieci wodociągowej	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców	Przyłącza do budynków	Zużycie wody na 1 mieszkańca
	[km]	[os.]	[%]	[szt.]	[m ³]
Kostrzyn nad Odrą	53,4	18 015	99,9	1 512	36,9
Bogdaniec	124,8	7 069	99,7	1 845	24,8
Deszczno	123,4	7 225	77,4	1 655	21,8
Kłodawa	119,9	8 192	98,7	2 243	35,1
Lubiszyn	114,9	5 692	82,6	1 565	26,6
Santok	170,1	7 789	94,8	2 233	25,2
Witnica	98,4	11 405	87,3	2 108	21,8
Powiat gorzowski	804,9	65 387	92,2	13 161	28,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w powiecie gorzowskim wynosiła w 2013 r. 189,5 km, a w roku 2015: 399,3 km. W latach 2013 – 2015 odnotowano wzrost długości sieci kanalizacyjnej o 209,8 km.

Z sieci kanalizacyjnej w 2015 roku korzystało 47,2% mieszkańców powiatu. Gmina Kłodawa jest najbardziej skanalizowaną gminą w powiecie, natomiast najmniej jest gmina Lubiszyn.

W tabeli niżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu gorzowskiego w latach 2013 – 2015.

Tabela 39. Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu gorzowskiego w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		
		2013	2014	2015
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	189,5	250,5	399,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4 624	4 967	6 641
Ścieki odprowadzone	dam ³	2 061,0	2 207,0	2 288,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	33 311	39 195	45 768

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 40. Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu gorzowskiego w 2015 roku

Gmina	Długość sieci kanalizacyjnej	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców	Przyłącza do budynków	Ścieki odprowadzone
	[km]	[os.]	[%]	[szt.]	[dam ³]
Kostrzyn nad Odrą	31,4	16 737	92,8	989	1 535,0
Bogdaniec	65,3	3 829	54,0	619	87,0
Deszczno	56,8	4 887	52,3	626	57,0
Kłodawa	61,8	5 170	62,3	1 491	173,0
Lubiszyn	49,1	1 706	24,7	386	84,0
Santok	70,4	5 789	70,5	1 317	99,0
Witnica	64,5	7 650	58,6	1 213	253,0
Powiat gorzowski	399,3	45 768	64,5	6 641	2 288,0

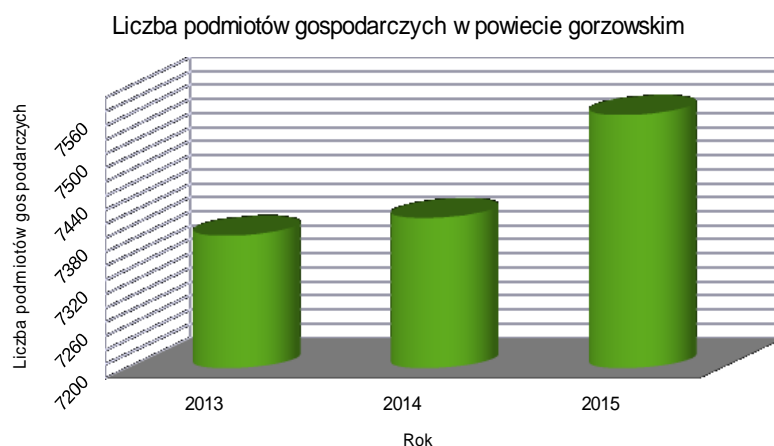
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stan gospodarki wodno-ściekowej w dużym stopniu wpływa na jakość życia mieszkańców. W powiecie gorzowskim stopień zwodociągowania jest bardzo wysoki, 92,2 % mieszkańców korzysta z wodociągu. Nieco niższy jest natomiast wskaźnik skanalizowania, który wynosi 64,5%. Odpowiednio rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjnej ma wpływ na podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, a tym samym stworzenie możliwości wielofunkcyjnego rozwoju.

5.1.2. Gospodarka

Powiat gorzowski zajmuje obszar 1 214 km². Dominującym zagospodarowaniem terenu są grunty leśne stanowiące 56 494 ha (około 46,5% powierzchni powiatu), natomiast drugie w kolejności są grunty orne, stanowiące 53 525 ha (około 44% powierzchni powiatu). Poza kostrzyńską fabryką papieru, na terenie powiatu nie ma wielkich zakładów przemysłowych, jednak istnieje sporo średnich i małych zakładów produkcyjnych, usługowych i handlowych. Spory potencjał reprezentuje rolnictwo, pod względem profilu produkcji oraz struktury agrarnej. O kierunkach użytkowania gruntów na terenie powiatu gorzowskiego, decydują uwarunkowania przyrodnicze, geomorfologiczne i społeczne.

W powiecie gorzowskim na przestrzeni lat 2013-2015 zaobserwowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych co jest związane ze stałym rozwojem gospodarczym powiatu. W roku 2015 w powiecie zarejestrowanych było 7 561 podmiotów gospodarczych, czyli o 172 podmiotów więcej niż w 2013.

Rysunek 4. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2013 - 2015 na terenie powiatu gorzowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabeli poniżej przedstawiono zmianę liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu gorzowskiego w latach 2013 – 2015.

Tabela 41 Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu gorzowskiego

Wyróżnione gminy:	2013	2014	2015
Kostrzyn nad Odrą	2 237	2 232	2 228
Bogdaniec	726	743	751
Deszczno	948	947	751
Kłodawa	1 095	1 107	1 187
Lubiszyn	521	517	516
Sanok	790	799	793
Witnica	1 072	1 069	1 087

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej powiatu gorzowskiego wg stanu na 2015 r. znajdowało się w Kostrzynie nad Odrą i ich liczba wynosiła 2 228 sztuk – około 29,4% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu, następne w kolejności były gmina Kłodawa (1 187 – 15,7%) oraz Witnica (1 087 – 14,4%). Najmniej podmiotów gospodarki narodowej znajdowało się w gminie Lubiszyn i było ich 516, czyli 6,8% całkowitej liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu gorzowskiego.

Większość podmiotów gospodarczych w gminach powiatu gorzowskiego znajduje się w sektorze prywatnym. W powiecie gorzowskim sektor prywatny w roku 2015 stanowił 7 363 przedsiębiorstw. Ilość podmiotów sektora publicznego w roku 2015 wynosiła 148.

W powiecie gorzowskim stopa bezrobocia w 2013 roku wynosiła 12,9%, rok później spadła do 8,8%, a już w 2015 roku była na poziomie 8,1%. W województwie lubuskim stopa bezrobocia w 2015 roku wynosiła 10,5%.

W powiecie gorzowskim na koniec 2016 roku zarejestrowanych było 1 146 osób bezrobotnych z czego 780 os. – 44,5% to bezrobotni mężczyźni a 971 os.– 55,5% to bezrobotne kobiety. Poziom

bezrobocia w powiecie jest wyższy wśród kobiet. Jednak poziom bezrobocia z roku na rok spada, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Liczba osób bezrobotnych w powiecie gorzowski w latach 2013-2016

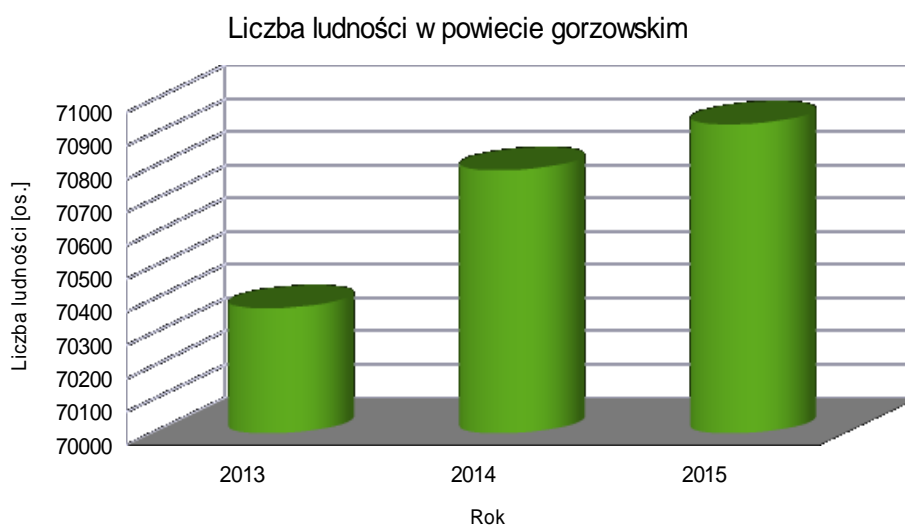
Wyszczególnione	2013	2014	2015	2016
ogółem	3 194	2 155	2 002	1 751
mężczyźni	1 480	1 009	911	780
kobiety	1 714	1 146	1 091	971

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.1.3. Ludność

W 2015 według danych GUS powiat gorzowski, którego powierzchnia wynosi 1214 km² zamieszkuje 70 929 osób, z czego 35 127 osób to mężczyźni, a 35 802 to kobiety. W 2014 roku powiat zamieszkiwało 70 791 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km² w roku 2015 wyniósł 58. Na terenie powiatu gorzowskiego, w ciągu ostatnich kilku lat liczba ludności jest prawie na stałym poziomie, choć wykazuje tendencje rosnącą. Zmiany liczby ludności dla tego powiatu, w ostatnich latach przedstawia rysunek poniżej.

Mieszkańcy powiatu stanowią 6,97 % ogółu mieszkańców województwa lubuskiego.

Rysunek 5. Wykres zmiany w liczbie ludności w powiecie gorzowskim w latach 2010-2015

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najbardziej zaludnionym obszarem w powiecie gorzowskim jest Kostrzyn nad Odrą (18 031 osób w 2015 roku) oraz gmina Witnica (13 062 osób w roku 2015). Gęstość zaludnienia w Kostrzynie nad Odrą, w 2015 roku wynosiła aż 391 os/km² natomiast w latach 2013-2014 wynosiła 393 os/km² (dla porównania w całym powiecie gęstość zaludnienia wynosiła 58 os/km²). W gminie Witnica wskaźnik gęstości zaludnienia w latach 2013-2015 wynosił 47 os/km². Najmniejsze zagęszczenie ludności występuje w gminie Lubiszyn i na rok 2015 wynosi 34 os/km². Zróżnicowanie liczby ludności oraz gęstości zaludnienia w gminach powiatu gorzowskiego przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 43. Liczba ludności w gminach powiatu gorzowskiego

Wyszczególnione gminy :	2013	2014	2015	2016
Kostrzyn nad Odrą	18 155	18 155	18 031	18 055
Bogdaniec	7 120	7 115	7 089	7 102
Deszczno	8 951	9 150	9 339	9 522
Kłodawa	8 046	8 201	8 298	8 407
Lubiszyn	6 934	6 925	6 894	6 873
Santok	8 072	8 157	8 216	8 277
Witnica	13 098	13 088	13 062	12 998

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 44. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu gorzowskiego

Wyszczególnione gminy:	2013	2014	2015	2016
Kostrzyn nad Odrą	393	393	391	391
Bogdaniec	64	64	63	64
Deszczno	53	54	55	57
Kłodawa	34	35	35	36
Lubiszyn	34	34	34	33
Sanok	48	48	49	49
Witnica	47	47	47	47

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kształtowaniu wielkości zaludnienia zasadnicze znaczenie odgrywają takie czynniki, jak: przyrost naturalny, który w przypadku tego powiatu jest dodatni, saldo migracji, współczynnik feminizacji oraz struktura wiekowa ludności

Współczynnik feminizacji określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn wynosi 102, dla całego powiatu w roku 2015. Przyrost naturalny, dla powiatu gorzowskiego, w roku 2013 wynosił 1,8, natomiast w 2015 jest to już 0,1, dla porównania w województwie lubuskim przyrost naturalny był ujemny i wynosił -0,7.

Tabela 45. Ruch naturalny ludności w powiecie gorzowskim w latach 2013-2015

Wyszczególnione:	2013	2014	2015	2016
Przyrost naturalny ogółem	123	87	7	36
W tym: Mężczyźni	59	22	-31	35
W tym: Kobiety	64	65	38	1
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,0	9,8	9,2	9,4
Zgony na 1000 ludności	8,29	8,55	9,06	-
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,8	1,2	0,1	0,5

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny określający tendencję rozwoju populacji obszaru na przestrzeni ostatnich lat miał wartość dodatnią, najniższą swoją wartość osiąga w 2015 r. Liczba urodzeń żywych na 1000 ludności nieznacznie spadła na przestrzeni lat, a zgonów na 1000 ludności utrzymuje się mniej więcej na takim samym poziomie.

**Tabela 46. Struktura ludności powiatu gorzowskiego, według ekonomicznej grupy wieku
udział procentowy w latach 2013-2015**

Wyszczególnione:	2013	2014	2015	2016
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	20,3 %	20,0 %	19,8 %	19,7 %
Ludność w wieku produkcyjnym	65,2 %	64,8 %	64,5%	64,0 %
Ludność w wieku poprodukcyjnym	14,5 %	15,1 %	15,7 %	16,3 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2013 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 20,3% ogółu społeczeństwa powiatu, w wieku produkcyjnym 20%, wieku poprodukcyjnym stanowił 14,5% ogółu społeczeństwa powiatu. Natomiast w 2015 r. udział mieszkańców powiatu gorzowskiego w wieku przedprodukcyjnym wynosił 19,8%, w wieku produkcyjnym 64,5%, a w poprodukcyjnym 15,7%.

Oznacza to, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadła, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła, co może świadczyć o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa.

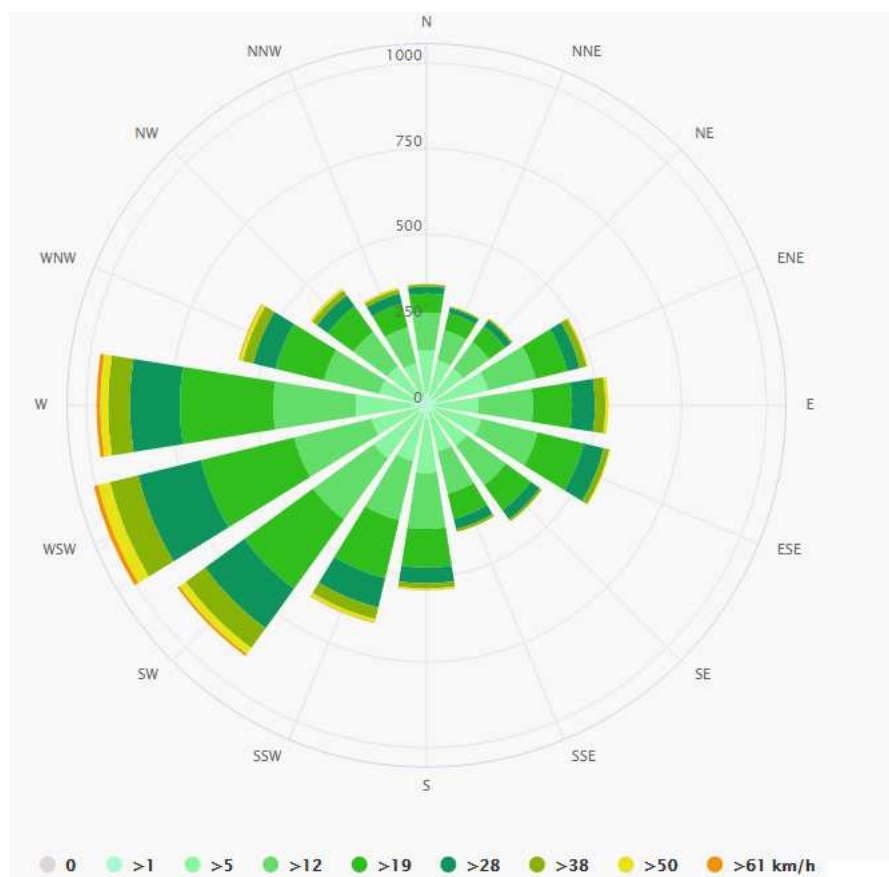
5.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska

5.2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Województwo lubuskie leży w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, pomiędzy odmianą kontynentalną, a oceaniczną, jednak z przewagą wpływów oceanicznych. Obszar powiatu gorzowskiego zaliczany jest do najcieplejszych obszarów w Polsce.

Temperatura powietrza wpływa pośrednio na jakość powietrza. Niskie temperatury powodują wzrost emisji zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw w instalacjach grzewczych. Średnia roczna wysokość temperatury wynosi +8°C. Okres wegetacyjny trwa od 200 do 215 dni, a liczba dni z mrozem i przymrozkami nie przekracza 100 dni. Wiatry wieją przede wszystkim z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego.

Poniższa rycina przedstawia różę wiatrów dla powiatu gorzowskiego i stacji znajdującej się w Gorzowie Wielkopolskim, który jest miastem na prawach powiatu.

Rysunek 6. Róża wiatrów dla stacji w Gorzowie Wielkopolskim

Źródło: www.meteoblue.com

Największym emitorem zanieczyszczeń przemysłowych na obszarze powiatu gorzowskiego są trzy zakłady. Zaliczamy do nich ICT Poland (zajmującym się papierami higienicznymi), POLCHAR (reduktor węglowy) oraz ARCTIC PAPER KOSTRZYŃ (papiery higieniczne). Na terenie powiatu funkcjonuje również Kostrzyńsko - Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Roczne wielkości emisji wybranych pyłów i gazów z terenu całego powiatu zaprezentowano poniżej.

Tabela 47. Wielkość emisji do powietrza zanieczyszczeń gazowych przez podmioty gospodarcze w latach 2013 - 2015

Wyszczególnienie	j.m.	Ogółem	Ogółem m (bez CO ₂)	Nie zorganizowana	SO ₂	NO _x	CO	CO ₂	CH ₄	N ₂ O
2013	t/r	323 024	788	0	357	366	63	322 236	0	0
2014	t/r	314 335	747	0	328	353	65	313 588	0	0
2015	t/r	308 171	961	0	376	496	89	307 210	0	0

Źródło: GUS, 2017

Tabela 48. Wielkość emisji do powietrza zanieczyszczeń pyłowych przez podmioty gospodarcze w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie	j.m.	Ogółem	Ze spalania paliw	Węglowo – grafitowe, sadza
2013	t/r	69	11	0
2014	t/r	55	4	0
2015	t/r	69	69	0

Źródło: GUS, 2017

Źródłem najważniejszych emisji powierzchniowych są kotłownie lokalne i paleniska domowe. Ograniczenie emisji powierzchniowej można osiągnąć poprzez: zamianę konwencjonalnego sposobu ogrzewania na bardziej ekologiczne. Powiat gorzowski narażony jest na zanieczyszczenia z emisji komunikacyjnej ze względu na lokalizację na jej terenie dróg krajowych, powiatowych i wojewódzkich o dużym natężeniu ruchu. Największe narażenie emisją liniową występuje wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu.

Powiat gorzowski należy do strefy lubuskiej pod względem oceny jakości powietrza. Ocenę jakości powietrza wykonano w oparciu o wyniki badań imisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzonych w 2015 roku, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. Wykorzystano wyniki z pomiarów przeprowadzonych przez 7 stałych stacji monitoringu powietrza, w tym 6 stacji wykonujących pomiary automatyczne i manualne i 1 wykonującej jedynie pomiary manualne. Sześć z wymienionych stacji przeprowadzają pomiary zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia, jedna stacja pracuje zarówno ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin.

Tabela 49. Ocena jakości powietrza w strefie lubuskiej według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia w roku 2016

Rok	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	O ₃ – poziom docelowy	O ₃ poziom celu długoterminowego	C ₆ H ₆	CO	Pb(PM10)	As(PM10)	Cd(PM10)	Ni(PM10)	BaP(PM10)
2016	A	A	C	A	C	D2	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim, Raport za rok 2016, WIOŚ Zielona Góra

W ocenie jakości powietrza za rok 2016 dla strefy lubuskiej według kryteriów dotyczących ochrony roślin nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz wartości docelowej ozonu. Przekroczona została natomiast wartość normatywna dla ozonu wyznaczona jako poziom celu długoterminowego.

Tabela 50. Ocena jakości powietrza w strefie lubuskiej według kryteriów dotyczących ochrony roślin w roku 2016

Rok	SO ₂	NO _x	O ₃ docelowy	O ₃ długoterminowy
2016	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim, Raport za rok 2016, WIOŚ Zielona Góra

Odnawialne źródła energii

W powiecie gorzowskim panują korzystne warunki klimatyczne dla rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii. Występują tutaj dobre warunki do produkcji energii z biomasy, czyli drewna, roślin energetycznych, produktów i odpadów rolniczych oraz produktów i odpadów rolniczych z przemysłu leśnego. Można również produkować biogaz i biopaliwa płynne. Powiat gorzowski leży w rejonie korzystnym, jeżeli chodzi o warunki wiatrowe pod budowę elektrowni wiatrowych. Na terenie województwa lubuskiego nie istnieją instalacje wykorzystujące odwierty geotermalne powyżej 1000 m głębokości, jednak wykorzystywane są indywidualne rozwiązania, wykorzystujące technologie pomp ciepła, do produkcji energii cieplnej. Jeżeli chodzi o wykorzystywanie energii słonecznej, w powiecie gorzowskim występują dobre warunki. Średnie roczne nasłonecznienie wynosi 1 022 kWh/m² w ciągu roku, co sprzyja rozwojowi rynku kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych, do produkcji energii cieplnej i elektrycznej, na terenie powiatu.

Na terenie województwa lubuskiego potencjalna powierzchnia uprawianej biomasy wynosi 411 463 ha. Potencjał mocy cieplnej uzyskanej z biomasy może wynieść nawet 97 MW. Bardzo dobre warunki do produkcji ciepła z biomasy: powiat zielonogórski i żagański. Natomiast dobre warunki: gorzowski, żarski, słubicki, międzyrzecki, świebodziński i nowosolski.

Potencjał wytwarzania biogazu wynosi około 60 mln m³. Potencjał mocy cieplnej uzyskany z biogazu może wynieść nawet do 183 MW. Bardzo dobre warunki do produkcji ciepła z biogazu: powiat zielonogórski i żarski. Dobre warunki: międzyrzecki, nowosolski, gorzowski, słubicki, żagański, strzelecko-drezdenecki i świebodziński.

W chwili obecnej na terenie powiatu gorzowskiego istnieje farma wiatrowa, zlokalizowana w gminie Lubiszyn, w miejscowości Lubno. Farma składa się z sześciu siłowni o łącznej mocy 14,1 MW. W tej samej gminie uchwałą nr XLV/380/2010 z dnia 13 lipca 2010 r. uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który przewiduje lokalizację siłowni wiatrowych w obrębach: Wysoka i Marwice. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Witnica przewidziane są tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych w obrębach: Mościce, Mościczki, Kamień Wielki, Kamień Mały i Krześniczka. Na obszarze miasta Kostrzyn nad Odrą uchwałą nr XLII/317/10 Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą z dnia 17.06.2012 r. wprowadzono zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych. W pozostałych gminach aktualne studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie przewidują lokalizacji farm wiatrowych.

W Gminie Bogdaniec zlokalizowana jest farma fotowoltaiczna o mocy 1MW.

Podstawowymi zidentyfikowanymi barierami rozwoju energetyki wiatrowej w powiecie gorzowskim są:

- utrudnione warunki wyprowadzenia mocy związane ze słabo rozwiniętą strukturą sieci 110 kV i NN oraz kosztami i utrudnieniami w realizacji linii WN,
- mocno rozwinięta w powiecie sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe),
- rozbudowane i długotrwałe procedury administracyjne przygotowania inwestycji tego typu (3-4 lata).

Na terenie gminy Witnica zostały zrealizowane trzy inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii. W obiektach użyteczności publicznej takich jak: Przedszkole Miejskie, Regionalne Centrum Ratownictwa, Świetlica Wiejska w Dąbroszynie zostały zamontowane instalacje solarne.

5.2.2. Klimat akustyczny

Największym problemem w zakresie zagrożenia hałasem jest lokalizacja powiatu w pobliżu dróg krajowych o dużym natężeniu ruchu, jak również brak na terenie powiatu gorzowskiego stałego monitoringu hałasu.

Ilość pojazdów zarejestrowanych w powiecie systematycznie wzrasta, przy czym można zauważyć wzrost ilości pojazdów ciężarowych i ciągników, które są znacznym źródłem hałasu. Hałas wynikający z przemieszczania się samochodów oraz pojazdów ciężarowych związany jest przede wszystkim z bliskością do granicy niemieckiej, jak i z ruchem lokalnym w miastach, na drogach dojazdowych do miast Kostrzyn nad Odrą i Gorzów Wielkopolski (który nie należy do powiatu gorzowskiego) oraz pomiędzy sąsiednimi miastami i miejscowościami.

Hałas komunikacyjny oddziałuje w coraz większym stopniu na środowisko i zdrowie mieszkańców, co spowodowane jest wzrostem liczby środków transportu. Dynamikę zmian liczby pojazdów w powiecie gorzowskim przedstawia wykres poniżej. Liczba pojazdów w powiecie od 2013 roku nieprzerwanie wzrasta, dotyczy to zarówno pojazdów osobowych, jak i ciężarowych.

Tabela 51. Zmiany liczby pojazdów w powiecie gorzowskim w latach 2013 - 2015

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Pojazdy samochodowe i ciągniki	52 813	59 969	57 456
Samochody osobowe	38 955	40 661	42 406
Samochody ciężarowe	6 322	6 541	6 838
Ciągniki rolnicze	2 954	3 005	3 087

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w latach 2013 – 2015 liczba pojazdów samochodowych i ciągników wzrosła o 4 643 sztuki. Natomiast liczba pojazdów osobowych wzrosła o 3 451 sztuki, a ciężarowych o 516 sztuk.

W ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego i zgodnie z informacją WIOŚ (WM.7016.7.44.2017.PC), zostały przeprowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu gorzowskiego. Badania przeprowadzono w czterech punktach pomiarowych:

- Przy drodze woj. Nr 151, na wysokości ul. Tęczowej i za skrzyżowaniem z ul. Wojcieszycą (dz. Nr 17/3) w Kłodawie,
- Przy drodze powiatowej nr 1404F, na ul. Wojcieszyckiej (dz. Nr 92) w Kłodawie,
- Przy linii kolejowej nr 203 w miejscowości Górki Santockie (dz. Nr 828).

Na terenie powiatu gorzowskiego funkcjonują również podmioty gospodarcze mogące być źródłem hałasu przemysłowego. Dla większych zakładów wymagania co do poziomów hałasu z instalacji określone zostały w pozwoleniach zintegrowanych. Na terenie powiatu gorzowskiego poza kostrzyńską fabryką papieru, nie ma wielkich zakładów przemysłowych, natomiast istnieje wiele

małych i średnich zakładów produkcyjnych, usługowych i handlowych. Starosta Gorzowski wydał decyzje dla 6 podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu gorzowskiego, ustalając dopuszczalny poziom hałasu przenikający do środowiska dla pory dnia 55 dB dla nocy 45 dB. Są to: Zakład branży drzewnej w Dzierżowie, zakład zajmujący się tworzywami sztucznymi w Baczynie, piekarnia w Lipkach Wielkich, Zakład przetwórstwa mięsnego w Maszewie, Zakład obróbki metalu w Lubczynie oraz centrala chłodnicza w Kłodawie.

Źródła emisji hałasu związane z działalnością zakładów przemysłowych stanowią znikomą uciążliwość w skali całego powiatu gorzowskiego. Zakłady przemysłowe i usługowe zlokalizowane na terenie powiatu funkcjonują z zachowaniem odpowiednich norm w zakresie emisji hałasu, nie zaburzając tym samym klimatu akustycznego otoczenia. Zmiany w tym zakresie mogłyby nastąpić w przypadku powstania na terenie powiatu nowych zakładów przemysłowych, o czym w chwili obecnej brak informacji, dlatego ocenia się, że w najbliższych latach poziom hałasu przemysłowego nie powinien ulec zmianie.

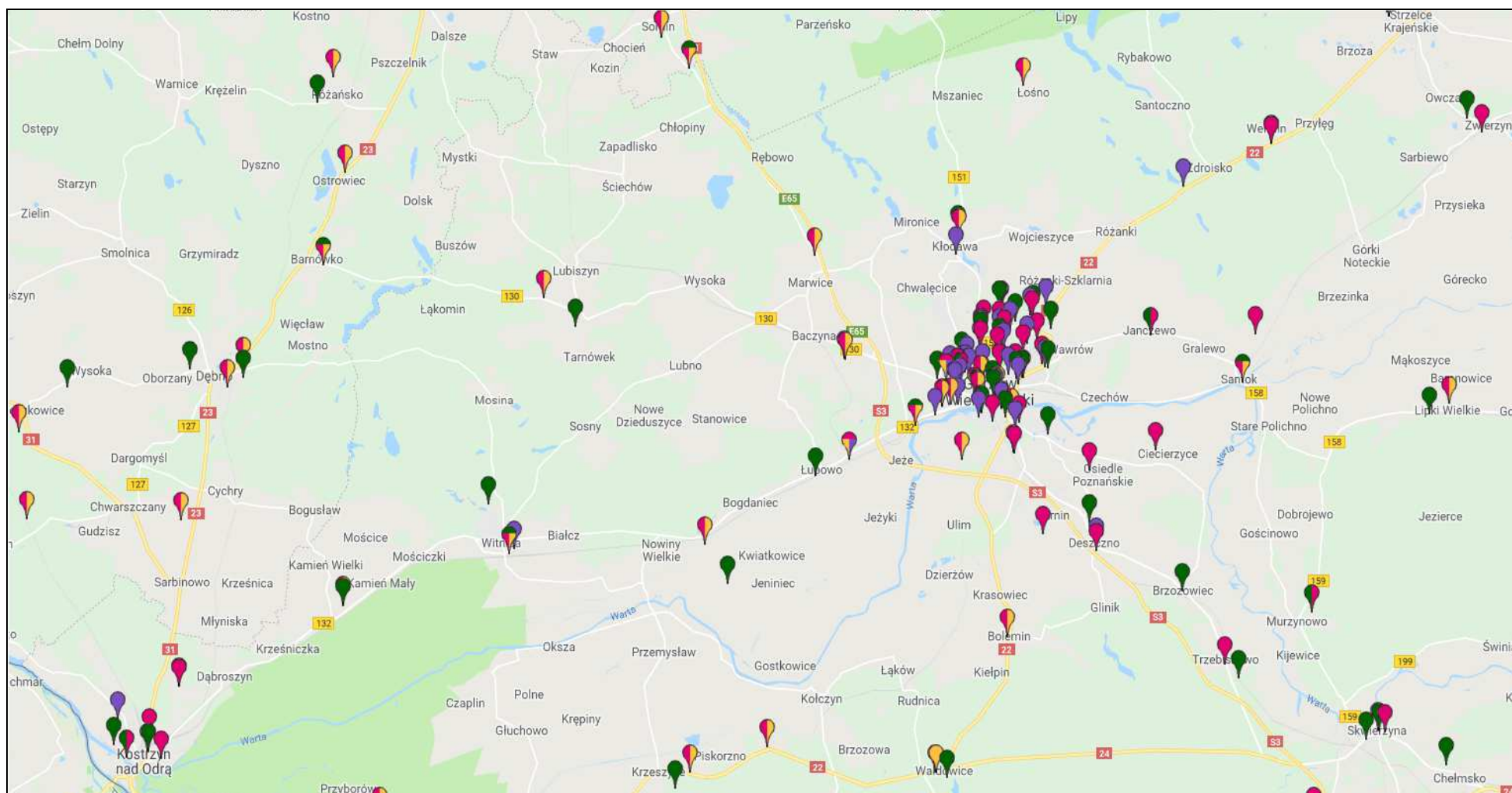
5.2.3. Pola elektromagnetyczne

Przez teren powiatu gorzowskiego przebiegają linie wysokiego napięcia WN (220 kV linia relacji Gorzów-Leśńów).

Zaopatrzenie terenu powiatu gorzowskiego w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Powiat leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Zachód S.A.

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych mającymi wpływ na środowisko mogą być stacje nadawcze, przekaźniki telefonii komórkowej, stacje transformatorowe, stacje elektromagnetyczne, sieci przesyłowe linie energetyczne o napięciu znamionowym 110 kV i większym.

Powszechność telefonii komórkowej jest powodem największego oddziaływania na środowisko (stacje bazowe łącznie z antenami). Rozmieszczenie stacji bazowych w powiecie gorzowskim przedstawia poniższa rycina.

Rysunek 7. Lokalizacja stacji bazowych sieci komórkowych na terenie powiatu gorzowskiego

Źródło: <http://beta.btsearch.p>

W 2015 roku pracownicy WIOŚ w Zielonej Górze przeprowadzili badania poziomów pól elektromagnetycznych w województwie lubuskim, w 45 punktach pomiarowych. Pomiarami objęto miasta o liczbie ludności powyżej 50 tysięcy, miasta i tereny wiejskie. Przeprowadzone badania wchodziły w skład trzyletniego cyklu monitoringowego, w którym powtórzono pomiary dla tych samych lokalizacji, co roku w 2009 i 2012. W żadnym z punktów pomiarowych, zarówno w 2015 roku i latach poprzednich, nie przekroczone dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Zmierzone wartości promieniowania elektromagnetycznego w 2015 roku wahały się w granicach: <2,86 – 35,40% wielkości dopuszczalnej. Najwyższą odnotowaną wartość wykazał pomiar w punkcie zlokalizowanym w Gorzowie Wlkp. przy ul. Dunikowskiego (2,48 V/m). Porównując wyniki badań z roku 2015 do wykonanych pomiarów w latach wcześniejszych, można zauważyć, że blisko połowa zmierzonych wartości oscyluje na podobnym poziomie lub jest na tyle niska, że nie da się ich ze sobą porównać (wartości nie przekraczają poziomów oznaczalności sond pomiarowych).

W związku z brakiem przekroczeń na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i na terenach dostępnych dla ludzi należy stwierdzić, że występujące na terenie powiatu gorzowskiego natężenia pól elektromagnetycznych nie mają znaczącego wpływu na życie społeczne ani gospodarcze. Nie wymuszały też podjęcia odpowiednich decyzji administracyjnych.

5.2.4. Gospodarowanie wodami

Wody powierzchniowe

Przez obszar powiatu gorzowskiego przepływają trzy rzeki żeglugowe:

- Odra – wypływa z gór odrzańskich, zlokalizowanych na terenie Czech i uchodzi do Roztoki Odrzańskiej (Zalew Szczeciński), całkowita długość rzeki wynosi 761,9 km, z czego 5 km znajduje się na terenie powiatu gorzowskiego, stanowiąc jego zachodnią granicę;

- Warta – wypływa w Kromiowie, zlokalizowanym na wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, uchodzi do Odry w rejonie Kostrzyna nad Odrą, jej całkowita długość wynosi 808,2 km, z czego 77,8 km to tereny zalewowe, znajdujące się na odcinku powiatu gorzowskiego, o łącznej długości wałów 92,94 km, chroniących 26 726 ha gruntów. Jest trzecią pod względem wielkości rzeką w Polsce;

- Noteć – wypływa z jeziora Przedecz na Pojezierzu Kujawskim i wpada do Warty w rejonie Santoka, jej całkowita długość wynosi 388,4 km, z czego 13,4 km przepływa przez teren powiatu. Na terenie powiatu zlokalizowane są obwałowania tej rzeki o łącznej długości 26,8 km, które chronią 2 816 ha gruntów. Noteć jest szóstą pod względem wielkości rzeką w Polsce oraz największym dopływem Warty.

Na terenie powiatu gorzowskiego występują również rzeki o znaczeniu gospodarczym, zaliczamy do nich:

- rzekę Kłodawka – jest prawobrzeżnym dopływem Warty, uchodzącym do niej na terenie Gorzowa Wielkopolskiego;

- rzekę Witna – nazywaną również Witniczanką, jest to niewielka rzeka, o długości około 15 km, zlokalizowana w gminie Witnica, rzeka ta jest prawobrzeżnym dopływem Warty;

- rzekę Myśla – rzeka ta przepływa przez dwa województwa: zachodniopomorskie i lubuskie, jest prawobrzeżnym dopływem Odry. Rzeka przepływa przez gminę Lubiszyn, jej długość na terenie powiatu wynosi 13,8 km.

W północnej i zachodniej części powiatu znajdują się największe skupiska wód stojących, natomiast skupiska wód płynących w południowej części. Na Równinie Gorzowskiej (północna część powiatu), a dokładniej w gminie Kłodawa znajduje się grupa jezior, które wykorzystywane są w celach turystycznych i rekreacyjnych. Leżą w dolinie rzeki Santoczna oraz jej dopływów i są to jeziorami rynnowe: Lubie, Lubieszewka, Chłop, Chłopek, Mrowinko i Mrowinko Małe. Ich charakterystyczną cechą jest długi i wąski kształt, układają się w ciągi, tworzące łańcuch, przez który przepływa rzeka. Na terenie tej gminy występują również jeziora przeznaczone do uprawiania sportów wodnych i kąpieli, zaliczamy do nich: Nierzym, Grabino, Ostrowitę i Kłodawę.

W północnej części powiatu, w gminie Lubiszyn, zlokalizowane jest jezioro Marwickie, czyli największe jezioro w powiecie gorzowskim. Zajmuje ono obszar 140,0 ha. W zachodnim regionie powiatu, w gminie Witnica, największym akwenem o powierzchni 52,3 ha jest jezioro Wielkie, przez które przepływa rzeka Witna. Na terenie gminy Deszczno, czyli w południowej części powiatu, znajduje się jezioro Glinik, które jest połączone z kanałem Postomskim (Roszkowieckim)

Na terenie powiatu gorzowskiego zlokalizowane są urządzenia i budowle hydrotechnicznych, służących racjonalnemu zarządzaniu wodami powierzchniowymi. Najciekawszą z nich jest pompownia wody zlokalizowana w Kostrzynie nad Odrą, jest to obiekt wybudowany w 1911 roku, pracujący po dzień dzisiejszy. Dzięki jego pracy możliwe jest ciągłe utrzymanie stabilnych warunków hydrologicznych, które są niezbędne do rolniczego wykorzystania, czy też zasiedlania przez ludzi. WIOŚ w Zielonej Górze w roku 2015, podobnie jak w latach 2010-2014 dokonał monitoringu wód powierzchniowych. Wyniki monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie powiatu gorzowskiego przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Tabela 52. Wyniki monitoringu najważniejszych JCWP na terenie powiatu gorzowskiego w roku 2010-2015

Lp.	Rok badania	Nazwa ocenianej JCWP	Kod ocenianej JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/po tencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
				Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych			
jeziora									
1.	2014	Lubie (Lipy Duże)	PLLW10892	-	-	-	umiarkowany	dobry	zły
2.	2014	Wielkie k. Witnicy	PLLW10908	-	-	-	dobry	dobry	dobry
3.	2014	Marwicko (Roztocz)	PLLW10968	-	-	-	dobry	Nie badano	-
4.	2015	Chłop (k. Rybakowa)	PLLW10896	-	-	-	umiarkowany	dobry	zły

Lp.	Rok badania	Nazwa ocenianej JCWP	Kod ocenianej JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
				Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych			
rzeki									
5.	-	Kłodawka	PLRW6000 1718929	II	I	II	umiarkowany	dobry	zły
6.	-	Warta od Obry do Noteci	PLRW6000 2118799	IV	I	II	słaby	dobry	zły
7.	-	Warta od Noteci do ujścia	PLRW6000 211899	IV	I	II	słaby	dobry	zły
8.	-	Witna	PLRW6000 2318944	II	I	II	umiarkowany	dobry	zły
9.	-	Odra od Nysy Łużyckiej do Warty	PLRW6000 2117999	II	I	II	umiarkowany	dobry	zły
10.	-	Otok (Kanał Otok)	PLRW6000 0188989	IV	I	II	słaby	dobry	zły
11.	-	Noteć od Otoka do ujścia	PLRW6000 2118899	III	I	II	umiarkowany	dobry	zły
12.	-	Stara Noteć	PLRW6000 23188974	III	I	II	umiarkowany	PSD_sr	zły
13.	-	Lubniewka	PLRW6000 25189629	III	-	-	-	-	-

Zródło: Monitoring rzek w latach 2010-2015, WIOŚ Zielona Góra

*PSD – poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne,

**PSD_sr – poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne.

Ogólny stan wód na terenie powiatu został oceniony jako zły. Stan/potencjał ekologiczny oceniono głównie jako umiarkowany, dobry oraz słaby. Natomiast stan chemiczny, został oceniony, w większości przypadków, na poziomie dobrym.

Wody Podziemne

Największe, szacunkowe, zasoby dyspozycyjne wód podziemnych występują wzdłuż rzeki Noteć, wynoszą 400 tys. m³ na dobę. Występują w utworach czwartorzędowych, średnio na głębokości 30 m. Niewiele mniejsze zasoby występują wzdłuż rzeki Warty, wynoszą 369 tys. m³/dobę. Znajdują się one w pokładach czwartorzędowych, na głębokości 40 m. Natomiast najmniejsze, szacunkowe zasoby dyspozycyjne występują w zbiorniku „Dębno”, znajdującego się na północ od miejscowości Kamień Wielki, wynoszą 29 tys. m³/dobę. Występują również w utworach czwartorzędowych, jak i w trzeciorzędowych, na 55 metrach głębokości.

Wykaz oraz charakterystykę głównych zbiorników wód podziemnych, na terenie powiatu

gorzowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 53. Główne zbiorniki wód podziemnych

Nr zbiornika	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /dobę]	Średnia głębokość ujęć [m]
134	Zbiornik Dębno	Q _m , Tr	14 270	55
135	Barlinek	Q _{SM}	9 792	50
138	Pradolina Toruń–Eberswalde	Q _P	192 720	30

Wiek utworów: Tr – trzeciorzęd, Q_P – utwory czwartorzędu w pradolinach, Q_M – utwory czwartorzędu w utworach międzymorenowych, Q_{SM} – utwory czwartorzędu w sandrach i w utworach międzymorenowych

Źródło: Informator PSH – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce (PIG-PIB, 2017)

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, z siedzibą w Zielonej Górze przeprowadził badania wód podziemnych. Na podstawie przeprowadzonych badań, na terenie powiatu gorzowskiego, nie stwierdzono występowania wód podziemnych w I klasie czystości, a jedynie w klasie II (na terenie gminy Witnica) i III (na terenie gminy Kłodawa).

5.2.5. Zasoby geologiczne

Na terenie powiatu gorzowskiego występują złoża gazu ziemnego, ropy naftowej, siarki, kredy, piasków i żwirów, surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz torfów. Na terenie powiatu gorzowskiego nie występują złoża solanek, wód leczniczych i termalnych.

Wydobycie złóż na podstawie ważnej koncesji na wydobywanie kopalin nie będzie w sposób negatywny oddziaływać na życie społeczne na terenie powiatu. Niebezpieczeństwo może powodować niewłaściwe, niezgodne z koncesją wydobywanie kopalin, lub wydobywanie kopalin bez koncesji.

Tabela 54. Wykaz złóż kopalin na terenie powiatu gorzowskiego

I.p.	Nazwa złoża	Stan zag. Złoża	Zasoby		Wydobycie
			wydobywalne bilansowe	przemysłowe	
GAZ ZIEMNY					
1	BMP (Baranówko-Mostno-Uciechów)	E	3299,26	135,18	349,55
2	Dzieduszyce	E	69,95		0,61
3	Gajewo	B	17	17,28	
4	Jeniniec	T	0,97		
5	Kamień Mały	E	129,8	57,95	0,05
6	Lubiszyn	E	1,04		1,11
7	Stanowice	P	602,03		
ROPA NAFTOWA					
8	BMB (Baranówko-Mostno-Buszewo)	E	6801,45	4337,99	317,35
9	Dzieduszyce	E	488,69	270,17	4,23
10	Gajewo	E	48,99	50,16	0,11
11	Jeniniec	T	7,66	7,56	
12	Kamień Mały	E	708,7	291,53	0,37

I.p.	Nazwa złoża	Stan zag. Złoża	Zasoby		Wydobycie
			wydobywalne bilansowe	przemysłowe	
13	Lubiszyn	E	9,16	9,03	4,95
PIASKI I ŻWIRY					
14	Baczyna - OP*	Z	625		
15	Bolemin	T	528		
16	Bolemin I	R	1116		
17	Brzozowiec NW	M			
18	Deszczno-Kolonia I	E	1060	838	19
19	Deszczno-Łagodzin	P	67704		
20	Deszczno-Łagodzin 1	T	181	181	
21	Deszczno-Łagodzin 2	E	876	876	
22	Deszczno-Łagodzin 3	R	1123		
23	Deszczno-Łagodzin 4	R	728		
24	Deszczno-Łagodzin p. Krasowiec*	R	9352		
25	Deszczno-Łagodzin p. Krasowiec 1	E	1589	1589	102
26	Glinik*	M			
27	Glinik Mieczysław	T	265		
28	Gralewo	E	5102	5102	8
29	Gralewo-pole ES*	T	701	701	
30	Janczewo I*	Z	200		
31	Janczewo Północ	E	613	613	165
32	Karnin I	M			
33	Kłodawa*	R	277		
34	Kozin-Stężyca-W	Z	156		
35	Łupowo-OP*	R	295		
36	Łupowo-SW	R	284		
37	Maszewo Wschód	Z	63		
38	Płonica Zachód	T	370		
39	Prądociń	R	109		
40	Raław II	T	156	469	
41	Różanki	E	4080	4080	150
42	Stężyca*	Z	14949		
43	Stężyca 1	R	308		
44	Wysoka Zachód	E	140		16
SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ					
45	Brzozowiec I	Z	154		
46	Witnica	Z	192		
KREDA					
47	Brzeźno	R	1385		
48	Santoczno	P	619		
TORFY					
49	Brzeźno	R	84		

Źródło: Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2015

Występowanie zasobów geologicznych na terenie powiatu ma pozytywny wpływ na gospodarkę. Na terenie powiatu gorzowskiego wydobywanie kopalin umożliwia zaspokojenie lokalnych potrzeb mieszkańców do celów budownictwa mieszkaniowego i drogownictwa. Wydobywanie

złów na podstawie ważnej koncesji na wydobycie kopalin nie będzie w sposób negatywny oddziaływać na życie społeczne na terenie powiatu. Niebezpieczeństwo może powodować niewłaściwe, niezgodne z koncesją wydobycie kopalin, lub wydobycie kopalin bez koncesji. Należałoby więc przeprowadzać systematyczne kontrole wydanych koncesji.

5.2.6. Gleby

Na terenie powiatu gorzowskiego można wyróżnić cztery regiony glebowo-rolnicze:

a) Kostrzyński region gleb kompleksów: żytniego słabego i bardzo słabego, zbożowo – pastewnego słabego oraz użytków zielonych. Gleby, wchodzące w skład gruntów ornych, wykształciły się z piasków słabo gliniastych. Natomiast użytki zielone położone są na terenie zalewowym Odry. Sporą część terenu zajmują lasy.

b) Witnicki region gleb kompleksu zbożowo-pastewnego oraz kompleksów żytnich: słabego i bardzo słabego, jak i użytków zielonych. Dominują tu gleby murszowe, płytkie bądź średnio głębokie oraz podścielone piaskiem luźnym.

c) Lubuszyński region gleb kompleksów żytnich: bardzo dobrego, dobrego i słabego, jak i użytków zielonych słabych. Gleby gruntów ornych powstały z gliny lekkiej spiaszczonej oraz z piasków gliniastych nagliniowych. Użytki zielone leżą na glebach organogenicznych. W tym regionie występują również użytki zielone i grunty orne rozrzucone wśród lasów.

d) Łośneński region gleb kompleksu żytniego bardzo słabego oraz użytków zielonych słabych. Występują tu również małe kontury bardzo lekkich gleb piaszkowych murszastych i torfowych, które są rozrzucone wśród lasów.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski realizowany jest w 5-letnich odstępach czasowych. Pobierane są wówczas próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie Polski. Czwarta tura Monitoringu przypadła na lata 2010-2012, podczas której zebrano 11 próbek gleb z województwa lubuskiego. W powiecie gorzowskim znajdował się jeden punkt poboru próbek. Został on zlokalizowany w gminie Kłodawa, w miejscowości Wojcieszycy.

Badania określające właściwości fizyko-chemiczne gleb, stanu ich zakwaszenia, zawartości makro i mikroelementów oraz metali ciężkich w glebie wykonywane są na terenie województwa lubuskiego przez Stacje Chemiczno-Rolniczą Oddział w Gorzowie Wielkopolskim.

Poniższe tabele przedstawiają wyniki danych pomiarowych gleb ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszycy.

Tabela 55. Odczyn gleb ornych w punkcie pomiarowym w Wojcieszycach

Odczyn	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O	pH	6,60	6,30	5,90	6,75	6,40
Odczyn pH w zawiesinie KCl	pH	5,30	5,10	4,80	5,86	5,80

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Tabela 56. Zawartość substancji organicznej w glebach ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszce

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Próchnica	%	1,03	1,13	1,03	1,24	1,23
Węgiel organiczny	%	0,60	0,65	0,60	0,72	0,71
Azot ogólny	%N	0,044	0,040	0,052	0,068	0,09
Iloraz C/N	C/N	13,6	16,2	11,5	10,6	7,90

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Tabela 57. Właściwości sorpcyjne gleb ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszce

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	2,25	2,43	2,48	1,65	1,58
Wapń wymienny (Ca ₂₊)	cmol(+)*kg ⁻¹	2,24	2,12	1,93	2,64	2,59
Magnez wymienny (Mg ₂₊)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,29	0,23	0,11	0,21	0,35
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,03	0,06	0,01	0,08	0,03
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,25	0,30	0,48	0,44	0,23
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	2,81	2,71	2,53	3,37	3,20
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	5,06	5,14	5,01	5,02	4,78
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	55,53	52,72	50,50	67,16	66,94

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Tabela 58. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym Wojcieszce

Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹	12,90	9,80	11,30	14,20	12,1
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	7,90	10,10	11,90	18,10	16,0
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	3,40	2,40	2,70	2,50	2,8
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	0,13	0,20	0,30	0,82	0,84

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Tabela 59. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych w glebach ornych w punkcie pomiarowym w Wojcieszce

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Kadm	mg*kg ⁻¹	0,19	0,18	0,15	0,19	0,16

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Miedź	mg*kg ⁻¹	9,2	8,7	7,7	6,4	14,0
Chrom	mg*kg ⁻¹	8,8	7,8	8,9	6,8	5,5
Nikiel	mg*kg ⁻¹	4,0	3,7	5,0	4,3	3,9
Ołów	mg*kg ⁻¹	9,9	8,8	7,6	12,4	12,8
Cynk	mg*kg ⁻¹	20,8	17,2	21,4	32,1	28,8

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

5.2.7. Gospodarka odpadami

Na terenie województwa lubuskiego zgodnie z Uchwałą Nr XXIX/448/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z 10 kwietnia 2017 r. przyjęta została „Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych”. W ramach dokumentu wyznaczone zostały cztery regiony gospodarki odpadami w województwie.

Powiat gorzowski wchodzi w skład dwóch regionów gospodarki odpadami komunalnymi – centralnego i północnego. Gmina Witnica i Kostrzyn nad Odrą, jako jedyne w powiecie wchodzi w skład regionu centralnego, pozostałe gminy powiatu zaliczane są do regionu północnego.

Liczba mieszkańców regionu centralnego, w 2010 roku wynosiła 167 804 osób, natomiast w region północny zamieszkiwało 212 463 osób. Ponadto na terenie regionu północnego istnieje Związek Celowy Gmin MG-6 z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim, należą do niego takie gminy jak: Bogdaniec, Deszczno, Gorzów Wielkopolski, Kłodawa, Lubiszyn, Santok. Natomiast na terenie regionu centralnego istnieje związek międzygminny - Celowy Związek Gmin CZG-12 z siedzibą w Długoszynie, obsługujący m.in. miejscowości z terenu powiatu gorzowskiego tj. Miasto Kostrzyn nad Odrą i Witnica. Poniższa tabela przedstawia charakterystyką obu regionów.

Tabela 60. Charakterystyka regionów centralnego i północnego

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2017	2020
Region centralny				
Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych	Mg/rok	53 470,5	56 199,6	58 024,9
Prognoza ilości wytwarzanych komunalnych odpadów ulegających biodegradacji	Mr/rok	29 262,9	30 620,4	31 647,0
Ilości komunalnych odpadów ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania	Mg	9 353,8	-	6 547,7
Ilości komunalnych odpadów ulegających biodegradacji do przetworzenia	Mg	19 909,1	-	25 099,3
Region północny				
Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych	Mg/rok	75 494,4	78 924,8	81 537,6
Prognoza ilości wytwarzanych komunalnych odpadów ulegających biodegradacji	Mg/rok	41 653,2	43 528,7	44 960,5

Ilości komunalnych odpadów ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania	Mg	12 924,91	-	9 047,43
Ilości komunalnych odpadów ulegających biodegradacji do przetworzenia	Mg	28 728,3	-	35 913,1

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą do 2020 roku

Zapotrzebowanie na moce przerobowe instalacji MBP (mechaniczno-biologiczny przerób), dla regionu centralnego będzie maleć. Oszacowana wymagana moc przerobowa instalacji MBP w 2012 r. wyniosła ok. 47 559 Mg, natomiast w 2020 r. – ok. 34 579 Mg, oczywiście przy założeniu, że selektywne zbieranie odpadów wzrośnie do ok. 39% masy wytworzonych odpadów komunalnych ogółem. Dlatego instalacje MBP będą musiały przebrnąć się, w celu przyjmowania odpadów zebranych selektywnie. Natomiast zapotrzebowanie na zdolność przerobową kompostowni będzie z roku na rok wzrastało, co jest związane z założonym wzrostem selektywnego zbierania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji. W początkowych latach istniały instalacje zastępcze do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, które przyjmowały odpady do czasu uruchomienia instalacji regionalnych w Słubicach i Długoszynie. Instalacja w Słubicach została oficjalnie otworzona 6 października 2016 roku. Natomiast instalacja do biologicznego przetwarzania odpadów w Długoszynie została otwarta rok wcześniej, a dokładnie 30 września 2015 roku.

Zapotrzebowanie na moce przerobowe instalacji MBP, dla regionu północnego, od 2017 roku będzie maleć. Oszacowana wymagana moc przerobowa w 2012 roku wyniosła około 67 179 Mg, natomiast w 2020 roku powinna wynieść około 48 225 Mg, przy założeniu, że selektywne zbieranie odpadów wzrośnie do ok. 39% masy wytworzonych odpadów komunalnych ogółem. W związku z tym, instalacje MBP w tym regionie, powinny również się przebrnąć, w celu przyjmowania odpadów zbieranych selektywnie. Jeżeli chodzi o zapotrzebowanie na zdolność przerobową kompostowni to będzie ona z roku na rok wzrastała, co jest oczywiście związane z założonym wzrostem selektywnego zbierania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji. Według „Planu Gospodarki Odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą do 2020 roku”, na terenie regionu istnieje tylko jedna instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz składowisko odpadów komunalnych, które spełniają warunki definicji dla regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Według danych z GUS na terenie powiatu gorzowskiego zebrano w 2015 roku 21 165,85 ton zmieszanych odpadów komunalnych, natomiast w 2013 roku zebrano 17 299,72 Mg odpadów zmieszanych.

W gminach powiatu gorzowskiego funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl) w 2016 r. w powiecie gorzowskim było 6 811 330 kg, z czego 6 157 854 kg należy do osób fizycznych, a 653 476 kg, do osób prawnych. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 zakłada

usunięcie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest do 2032 roku, dlatego planowane jest kontynuowanie utylizacji tego odpadu w powiecie gorzowskim.

5.2.8. Walory środowiska przyrodniczego powiatu i formy ochrony przyrody

Park narodowy

Park Narodowy „Ujście Warty” - jego całkowita powierzchnia wynosi 8 074 ha. Zajmuje on obszar trzech powiatów: gorzowskiego, słubickiego i sulęcińskiego. Na terenie powiatu gorzowskiego obejmuje tereny miasta Kostrzyn nad Odrą oraz gminy Witnica. Chronione są tu siedliska łąkowe, które zapewniają ptakom miejsca lęgowe oraz odpoczynek w czasie migracji i zimowania. Przepływają tutaj dwie rzeki: Postomia i Warta, która dzieli obszar na dwie części: północną i południową. Część północna leży w granicach powiatu gorzowskiego, charakteryzuje się stabilnymi warunkami hydrologicznymi. Na obszarze Parku Narodowego znajdują się łąki, turzycowiska i trzcinowiska. Na tym terenie stwierdzono występowanie ok. 60 zbiorowisk roślinnych oraz ok. 500 gatunków roślin naczyniowych. Na terenie Parku zaobserwowano ponad 250 gatunków ptaków, z czego ponad 170 to gatunki lęgowe. Teren wymaga ochrony czynnej - zapobieganie zarastaniu przez drzewa i krzewy.

Parki krajobrazowe

Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy jest jednym z dwóch parków krajobrazowych znajdujących się w granicach powiatu gorzowskiego. Jego powierzchnia wynosi 23 982,91 ha, z czego 8 625,0 ha leży w powiecie gorzowskim, w gminie Kłodawa. Jest to prawie 36% ogólnej powierzchni Parku. Na terenie parku, znajdującego się w granicach gminy Kłodawa położone są dwa rezerваты przyrody: „Dębina” i „Rzeka Przyłężek”. Park Krajobrazowy Barlinecko-Gorzowski stanowi w 40% część kompleksu o charakterze puszczańskim – Puszczy Barlineckiej (inaczej Gorzowskiej). Prawie 90% powierzchni parku pokrywają lasy. Kolejnym ważnym elementem krajobrazu są liczne jeziora. Występuje tutaj ok. 700 gatunków roślin naczyniowych, 140 gatunków porostów i ponad 100 gatunków ptaków lęgowych.

Park Krajobrazowy „Ujście Warty” zajmuje powierzchnię 20 532,46 ha, z czego 5 430,46 ha znajduje się na terenie powiatu gorzowskiego, w gminie Witnica i na terenie miasta Kostrzyn nad Odrą. W jego centrum znajduje się fragment Kostrzyńskiego Zbiornika Retencyjnego, którego większa część weszła w skład Parku Narodowego „Ujście Warty”. W jego krajobrazie dominują rozległe pola, podmokłe łąki, stoki i krawędzie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Obszar Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” został włączony do Europejskiej Sieci Obszarów Przyrodniczo Cennych – „Natura 2000”, która ma na celu ochronę cennych gatunków i siedlisk ptaków. Występuje tu 30 gatunków ssaków, ponad 390 gatunków roślin naczyniowych. Park krajobrazowy to jeden z najcenniejszych pod względem ornitologicznym obszarów kraju. Powołano go również dla ochrony rezerwatu przyrody „Słońsk”.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Wielkie” został utworzony w celu ochrony zróżnicowanych gatunkowo kompleksów leśnych (głównie buczyny, dębiny i borów) i doliny rzeki Witna, wraz z kilkoma atrakcyjnymi jeziorami występującymi na tym terenie. Jedno z tych jezior, a mianowicie „Jezioro Wielkie” posiada wodę o właściwościach sprzyjających występowaniu siei, czyli ryby spokrewnionej z łososiem. W planach jest stworzenie rezerwatu „Jezioro Dzikie” obejmujące silnie zakwaszone zbiorniki dystroficzne, w których występuje specyficzna fauna i flora.

Rezerwaty przyrody

Rezerwaty przyrody obejmują obszar, który zachował się w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, siedliska przyrodnicze, roślin i zwierząt oraz siedliska grzybów. Chroni także twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie powiatu gorzowskiego aktualnie znajduje się 10 rezerwatów przyrody

Rezerwat „Morenowy Las” (wcześniej Bogdaniec I) obejmuje obszar o powierzchni 21,05 ha. Został utworzony w celu zachowania zespołów leśnych, takich jak: zachodniopomorskiego grądu grabowego z przytulią leśną w runie, buczyny pomorskiej oraz lasu bukowo-dębowego. Grady rosnące na terenie rezerwatu mogą osiągać wymiary dębów.

Rezerwat „Bogdaniec Grądy” (dawniej Bogdaniec II) zajmuje powierzchnię 39,94 ha. Występują tu okazałe drzewa, o rzadko spotykanym gonnym pokroju.

Rezerwat „Bogdaniec III” zajmuje powierzchnię 11,23 ha, został utworzony w celu ochrony lasu grądowego z domieszką buków, które porastają liczne jary i wąwozy o stromych zboczach.

Rezerwat „Cisy Bogdanieckie” jest rezerwatem krajobrazowo-leśnym, który chroni dużą populację cisów (2 056 sztuk), które rosną w lesie bukowo-sosnowym w wieku do 130 lat.. Zajmuje obszar 21,24 ha.

Rezerwat „Santockie Zakole” o powierzchni 455,84 ha położony jest w Dolnie Warty w okolicach wczesnośredniowiecznego grodziska w Santoku. Jest to rezerwat krajobrazowo-ornitologiczny, w którym zaobserwowano 121 gatunków ptaków lęgowych. Występują tutaj również liczne dęby szypułkowe, które są uznane za pomniki przyrody.

Rezerwat „Rzeka Przyłęczek” jest rezerwatem faunistycznym, zajmującym powierzchnię 35,0 ha. Chroni odcinek rzeki Przyłęczek, która jest miejscem tarła i dorastania głowaczy białopłetwych oraz pstrągów potokowych. Woda rzeki ma I klasę czystości (wg badań WIOŚ w Gorzowie Wielkopolskim). Poza tym chroniony jest również ponad 130 letni las bukowo-sosnowy.

Rezerwat „Wilanów” jest rezerwatem krajobrazowo-leśnym, zajmującym obszar 67,16 ha. Chroni naturalny fragment grądu zachodniopomorskiego (z dominującymi dębami i bukami)

z domieszką sosen i modrzewi. Pojedyncze dęby osiągają nawet ponad 300 lat, a buki i sosny 170 lat, spełniając wymogi stawiane pomnikom przyrody.

Rezerwat „Dębina” położony jest na terenie gminy Kłodawa i zajmuje powierzchnię 12,18 ha. Został utworzony w celu ochrony grądu środkowoeuropejskiego (z grabami, dębami, sosnami, bukami i lipami). Stwierdzono występowanie 68 gatunków roślin naczyniowych oraz ponad 50 gatunków porostów nadrzewnych. Cenne są również stanowiska rzadkich, chronionych owadów (jelonka rogacza, koziroga dębosza) występujących na terenie tego rezerwatu.

Rezerwat „Bagno Chłopiny” jest rezerwatem torfowiskowym, o powierzchni 118,99 ha. Należy do Europejskiej Sieci Ekologicznej „Natura 2000”. Został powołany w celu ochrony torfowiska mszarnego, które porasta rozległą misę pojezierną. Występuje tutaj 10 gatunków storczyków oraz wiele innych rzadkich kwasolubnych roślin. W związku z obniżaniem się poziomu wód gruntowych, ekosystemowi na tym obszarze grozi zagłada.

Rezerwat „Zdroiskie Buki” zajmuje obszar 46,34 ha i jest rezerwatem o charakterze leśnym. Został utworzony w celu ochrony naturalnego lasu mieszanego, z przewagą buków oraz domieszką dębów i grabów. Las ten osiąga wiek do 200 lat. Drzewostan porasta zbocza rzeczki Santocznej, która tworzy liczne zakola.

Park wiejski

Park wiejski w Sosnach, został założony w XIX wieku w stylu angielskim. Zajmuje powierzchnię 31 ha. Porasta go okazały drzewostan bukowy, z drzewami o obwodzie sięgającym do 410 cm i dębowy oraz wiele gatunków drzew iglastych, które pochodzą z Azji i Ameryki Północnej.

Obszary „Natura 2000”

Celem programu „Natura 2000” jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków, które są uważane za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Podstawą funkcjonowania programu są dwie dyrektywy unijne: Dyrektywa Ptasia oraz Dyrektywa Siedliskowa.

Torfowisko Chłopiny jest to obszar ochrony siedlisk, położony na terenie gmin Kłodawa i Lubiszyn. Obejmuje kompleks zbiorowisk bagiennych i torfowiskowych. W jego centrum znajduje się torfowisko przejściowe z cenną roślinnością glacialną (turzycą bagienną, rosiczką długolistną i okrągłolistną itp.). Otaczają je bory, lasy łęgowe oraz łąki, w tym 5 rodzajów siedlisk, omówionych w Dyrektywie Siedliskowej. Występuje tutaj 10 gatunków storczykowatych m.in. storczyk plamisty, storczyk krwisty, storczyk Fuchsa, listera jajowata, kruszczyk błotny, wąż błotny oraz gatunku o europejskim znaczeniu - lipiennik Loesela - z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ten podlega intensywnej degradacji, spowodowane jest to obniżaniem się poziomu wód gruntowych i uruchomionej sukcesji roślinności.

Ujście Noteci jest obszarem ochrony siedlisk. Na terenie powiatu gorzowskiego zajmuje obszar w obrębie gmin Deszczno i Santok. Obejmuje ujście Noteci i Warty, z obszarami zalewowymi. Teren ten jest w 30% wykorzystywany rolniczo, wody śródlądowe zajmują 5% obszaru, łąki 63%, a lasy około 1%. Cenne fragmenty lasów łęgowych zachowały się na lewym brzegu Warty, natomiast

na stromym zboczach doliny Warty, powyżej zabudowy wsi Santok interesujące płaty muraw kserotermicznych. Występują tutaj wilgotne ekosystemy, lasy łąkowe oraz 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Można spotkać tutaj również 20 gatunków ptaków z listy znajdującej się w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Zagrożeniem dla tego obszaru są urbanizacja oraz zarastanie muraw kserotermicznych.

Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej są specjalnym obszarem ochrony siedlisk. Obejmuje obszar gminy Santok i składa się z 5 kompleksów leśnych, znajdujących się na terenie Nadleśnictw Karwin i Międzychód. W zachodniej części Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego Bory Puszczy Noteckiej rosną na luźnych piaskach. Poziom wód gruntowych jest bardzo niski, nie występują tutaj ciekłe wodne. Łąka i torfowisko występują jedynie w kompleksie piętym. Na zdecydowanej części terenu występuje mozaika boru chrobotkowego *Cladonio-Pinetum* i suboceanicznego boru świeżego *Leucobryo-Pinetum*. Występuje tu tylko jeden gatunek ssaka, wilk szary, z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Zagrożeniem dla tego obszaru jest nadmierne nawożenie mineralne stosowane w gospodarce leśnej, które może spowodować użyźnienie podłoża, a co za tym idzie nadmierny rozwój mszaków i roślin zielonych, co w dłuższej perspektywie może doprowadzić do zatracenia cech *Cladonio-Pinetum*. Specyfika środowiska, czyli przede wszystkim mała wilgotność sprawia, że obszar ten jest podatny na wybuchy i łatwe rozprzestrzenianie się pożarów.

Jezioro Kozie – obszar ochrony siedlisk, w powiecie gorzowskim zajmuje teren gminy Lubiszyn. Obejmuje eutroficzny zbiornik wodny, przybrzeżne zespoły roślinne i płaty torfowisk. Jezioro Kozie należy do rzadkich akwenów typu karasiowego. Tereny nad wodą cechują się różnorodnością gatunkową. Do najcenniejszych należą brzozy niskie oraz szuwary z rzadką kłocią wiechowatą. Na pozostałej części terenu znajdują się łąki i pastwiska. Najważniejsze są torfowiska nakredowe i alkaliczne oraz łąki trzęślicowe. Występują tu takie zwierzęta jak: wodno-błotne ptaki (żurawie, bąki, błotniaki stawowe) i płazy (kumak nizinny). Dla utrzymania odpowiedniej struktury roślinności wymagana jest ciągła regulacja stosunków wodnych).

Ostoja Witnicko-Dębiańska jest obszarem specjalnej ochrony ptaków. W powiecie gorzowskim obejmuje tereny gmin Witnica, Bogdaniec i Lubiszyn. Obszar obejmuje kompleks lasów, które leżą w strefie krawędziowej doliny Warty, kompleks leśny od Dębna po dolinę Myśli i jej dopływ Kosy. Sporą część kompleksu stanowią lasy gospodarcze wraz z licznymi torfowiskami mszarnymi. W zachodniej części znajdują się rzeki o silnie meandrujących korytach, z niewielkimi starorzeczami oraz rozległe zbiorowiska wodno-bagienne i szuwarowe. Występują tutaj różnej wielkości jeziora, zarówno dystroficzne i eutroficzne. Na terenie Ostoi występuje co najmniej gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi. W północnej części występują różne, chronione, rzadkie lub zagrożone gatunki roślin. Na tym terenie żyje rzadki w Polsce żółw błotny.

Ujście Warty jest specjalnym obszarem ochrony siedlisk i ochrony ptaków. Na terenie powiatu gorzowskiego obejmuje miasto Kostrzyn nad Odrą, gminy Witnica, Bogdaniec i Deszczno. Obejmuje tereny zalewowe Warty w rejonie jej ujścia do Odry, niewielki odcinek doliny Odry i zalew w rejonie Kostrzyna. Można spotkać tu licznie naturalne odnogi rzeki oraz kanały i sztucznie stworzone zbiorniki wody. Wiele łąk na tym obszarze są corocznie zalewane. Można spotkać tu zarośla wierzbowe i lasy

ługowe. W rejonie miejscowości Owczary i Pamięcin wykształciły się murawy kserotermiczne. Przy południowo-zachodniej granicy obszaru, w dawnych umocnieniach obronnych, znajduje się duże zimowisko nietoperzy. W skład ostoi wchodzi rezerwat Słońsk, który uznawany jest za jedną z najważniejszych ostoi ptaków w środkowej Europie i podlega zapisom Konwencji Ramsar. Na tym terenie stwierdzono występowanie przynajmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, a wśród nich znajduje się 11 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Znajduje się tutaj również 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, ok. 28 gatunków ptaków migrujących, niewymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki ssaków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, 2 gatunki płazów, 1 gatunek ryby i jeden gatunek rośliny naczyniowej z tego załącznika. Ponadto spotkać można tutaj wiele rzadkich gatunków roślin, z których 8 znajduje się pod ochroną.

Ujście Noteci jest specjalnym obszarem ochrony siedlisk, który na terenie powiatu gorzowskiego zajmuje tereny gmin Deszczno i Santok. Jest ważnym obszarem występowania wilgotnych ekosystemów, typowych dla dolin dużych rzek (8 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej), wraz z dobrze zachowanymi lasami ługowymi. Ponadto występuje tutaj 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków. Występuje tu 20 gatunków ptaków z listy w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do najpoważniejszych zagrożeń ostoi zalicza się zanieczyszczenie wód, urbanizację oraz zarastanie muraw kserotermicznych.

Puszcza Barlinecka jest specjalnym obszarem ochrony ptaków, który na terenie powiatu gorzowskiego obejmuje tereny gminy Kłodawa i Santok. Obejmuje również fragment Puszczy Gorzowskiej, na równinie Gorzowskiej. Posiada bogatą sieć hydrograficzną, płyną tutaj dopływy Noteci: Polka i Santoczna oraz Warty – Kłodawka. Znajduje się tutaj kilkadziesiąt typów jezior, w głównej mierze położonych wśród lasów. Największymi są Jezioro Barlineckie, o powierzchni 268 ha oraz Jezioro Dankowskie Wielkie (107 ha). Lasy zajmują ponad 80% terenu. Dominują tutaj sosny, ale można znaleźć również buczyny i dęby. Można spotkać tutaj co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Dolina Noteci jest obszarem specjalnej ochrony ptaków, obejmującym fragment doliny Dolnej Noteci bezpośrednio przed jej ujściem do Warty, położony w Kotlinie Gorzowskiej. Dolina Noteci to, w tym miejscu dość szeroka dolina rzeczna, która jest poprzecinana licznymi kanałami z pozostałościami starorzeczy i kompleksami torfianek. Na większości obszaru jest prowadzona średnio intensywna i ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa. Można spotkać tutaj co najmniej 16 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi nazywane są pozostałości ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu gorzowskiego wyróżnia się 32 użytków rolnych. Zostały one scharakteryzowane w tabeli poniżej.

Tabela 61. Wykaz użytków ekologicznych na terenie powiatu gorzowskiego

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Powierzchnia [ha]	Gmina / Miejscowość	Opis lokalizacji	Opis
1.	NAD WARTĄ	4,21	Deszczno / Borek	Obszar w dolinie Warty, na skraju miasta Borek, od południa między wałem, a Wartą	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
2.	NAD GLINIEM	1,74	Deszczno / Glinik	Południowa część jeziora Glinik, na zachód od leśnej drogi p-poż. nr 10, biegnącej wzdłuż jeziora	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
3.	PRZY JEZIORZE	1,44	Deszczno / Glinik	Jest to obszar w środkowej części jeziora Glinik, na południowy-wschód od półwyspu. Natomiast od północy graniczy bezpośrednio z jeziorem. Część południowa znajduje się w dolinie	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
4.	OCZKO	2,25	Deszczno / Bolemin	Obszar ten znajduje się ok. 900 m na północ od drogi krajowej nr 24	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
5.	MAŁY PÓŁWYSEP	0,46	Deszczno / Glinik	Obszar położony w północnej części jeziora Glinik, na wschód od punktu czerpania wody, przy wjeździe na mały półwysep	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
6.	BAGNA	6,36	Kłodawa / Różanki	Obszar pomiędzy dwoma jeziorami (Jezierzyce i Mrowinko) – Nadleśnictwo Kłodawa oddz. 418c	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
7.	RÓŻANKI	2,91	Kłodawa / Zdroisk	Nadleśnictwo Strzelce Kraj. Leśnictwo Wilanów oddz. 238 a,c	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
8.	WILANÓW	0,60	Kłodawa / Santoczno	Nadleśnictwo Strzelce Kraj. Leśnictwo Wilanów oddz. 197 f	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
9.	TORFOWISKO GÓRNE	3,37	Kłodawa / Santocko	Obszar ten leży ok. 300-400 m na zachód od zachodniego brzegu jeziora Sulemińskiego. Nadleśnictwo Kłodawa oddz. 283 g, 284 f	Ochrona oraz zachowanie unikalnego siedliska przyrodniczego (35 gatunków rzadkich, ginących roślin naczyniowych, mszaków i porostów, 14 gatunków torfowca, 37 gatunków zwierząt chronionych)
10.	TORFOWISKO DOLNE	3,62	Kłodawa / Santocko	Obszar leży 200-250 m na południe od południowej strony brzegu jeziora Sulemińskiego. Nadleśnictwo Kłodawa oddz. 283 k, 319 c	Ochrona oraz zachowanie unikalnego siedliska przyrodniczego (35 gatunków rzadkich, ginących roślin naczyniowych, mszaków i porostów, 14 gatunków torfowca, 37 gatunków zwierząt chronionych)

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Powierzchnia [ha]	Gmina / Miejscowość	Opis lokalizacji	Opis
11.	MOKRY BÓR	3,41	Lubiszyn / Chłopiny	Nadleśnictwo Barlinek, Leśnictwo szable oddz. 448 a	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
12.	CHŁOPINY I	3,20	Lubiszyn / Chłopiny	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 618 c	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
13.	ŚCIECH	0,51	Lubiszyn / Ściechów	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 620 f	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
14.	CHŁOPINY II	2,64	Lubiszyn / Chłopiny	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 644 f	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
15.	MYSTKI I	2,00	Lubiszyn / Mystki	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 517 d, 516 j, d, f	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
16.	GAJEWO	5,95	Lubiszyn / Gajewo	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 612 j	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
17.	MYSTKI II	1,47	Lubiszyn / Mystki	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 537 a	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
18.	ŁĄKI	16,11	Lubiszyn / Kozin	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 635, 636	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
19.	ŁOZOWISKO	5,93	Lubiszyn / Gajewo	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 635, 636	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
20.	MOKRADŁA	26,68	Lubiszyn / Gajewo	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny oddz. 663 k, i, j, 661 i, j, k, m, l, 660 r	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
21.	DŁUGIE ŁĄKI	65,08	Lubiszyn / Ściechówek	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 607 d, 606 i, 605 m, k, j, 626 h, 627 l, 628 h, 629 h, 630 m	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
22.	ŚCIECHÓWEK	40,02	Lubiszyn / Ściechówek	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 626 i, c, 625 n, d, 624 j, 649 a, 650 n, b, c, 651 d, c, k	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
23.	PRZY DRODZE	7,98	Lubiszyn / Gajewo	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Smoliny	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
24.	SZUWAR	0,09	Lubiszyn / Mystki	Nadleśnictwo Różańsko oddz. 386 n	Obszar chroniony przed uszkodzeniem i zniszczeniem
25.	CHŁOPINY	0,92	Lubiszyn /	Nadleśnictwo Różańsko oddz.	Obszar chroniony przed

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Powierzchnia [ha]	Gmina / Miejscowość	Opis lokalizacji	Opis
			Chłopiny	5481 x	uszkodzeniem i zniszczeniem
26.	KOZIE ŁĄKI	2,87	Lubiszyn / Staw	Nadleśnictwo Różańsko oddz. 243 b	Obszar chroniony przed uszkodzeniem i zniszczeniem
27.	CHŁOPIŃSKA ŁĄKA	1,95	Lubiszyn / Chłopiny	Nadleśnictwo Różańsko oddz. 518 l	Ochrona wilgotnej łąki
28.	SMOLINY	0,91	Lubiszyn / Smoliny	Nadleśnictwo Różańsko oddz. 459 i	Ochrona wilgotnej łąki
29.	GRALEWO	1,82	Santok / Gralewo	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Górki oddz. 697 c, d	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
30.	DOLNY ODCINEK NOTECI	143,2174	Santok / Santok	Ujście do rzeki Warty wraz z przyległymi terenami	Ochrona dolnego odcinka Noteci, ujście do rzeki Warty wraz z przyległymi terenami
31.	KŁOCIOWISKO	9,75	Santok / Janczewo	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Janczewo oddz. Leśny 569 d	Ochrona stanowiska kłoci wiechowatej (<i>Cladium mariscus</i>)
32.	TORFOWISKO MOSINA	16,11	Witnica / Mosina	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Mosina oddz. 187 k, 207 c	Ochrona ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej, jak i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej. Na terenie powiatu gorzowskiego występują 283 drzewa zaliczane do pomników przyrody.

Tabela 62. Wykaz pomników przyrody na terenie powiatu gorzowskiego

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
1.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	330	ok. 30	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obr. leśny Bogdaniec, Leśnictwo Motylewo, oddz. 237 h	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
2.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	527	25	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec, Leśnictwo Motylewo oddz. 667 d	Uchwała Nr XX/181/09 Rady Gminy Bogdaniec z dn. 15.09.2009 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 111 poz. 1501 z dn. 15.09.2009r.); Uchwała nr XXXII.226.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 14.11.2014r., poz. 2128)
3.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	353	31	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec, Leśnictwo Łupowo oddz. 583 f	Uchwała Nr XX/181/09 Rady Gminy Bogdaniec z dn. 15.09.2009 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 111 poz. 1501 z dn. 15.09.2009 r.); Uchwała nr XXXII.226.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. Zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 14.11.2014r., poz. 2128)
4.	Drzewo	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	360	30	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec, Leśnictwo Motylewo oddz. 759 h	Uchwała Nr XX/181/09 Rady Gminy Bogdaniec z dn. 15.09.2009 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 111 poz. 1501 z dn. 15.09.2009 r.); Uchwała nr XXXII.226.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 14.11.2014r., poz. 2128)
5.	Drzewa (2 szt.)	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	310 390	29 32	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec, Leśnictwo Łupowo oddz. 660 d	Uchwała Nr XX/181/09 Rady Gminy Bogdaniec z dn. 15.09.2009 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 111 poz. 1501 z dn. 15.09.2009 r.); Uchwała nr XXXII.226.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 14.11.2014r., poz. 2128)
6.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	360	24	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Łupowo, obręb Bogdaniec oddz. 687 f. Drzewo jest zlokalizowane przy polu uprawnym kukurydzy	Uchwała nr XXXII.227.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 14.11.2014r., poz. 2129)
7.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	423	38	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Nowiny, obręb Bogdaniec oddz. 733 c	Uchwała nr XXXII.227.2014 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 7.11.2014r. (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 14.11.2014r., poz. 2129)
8.	Drzewo	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	556	30	Bogdaniec	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb Bogdaniec, Leśnictwo Motylewo, obręb Bogdaniec, oddz. 667 f	Uchwała nr XIV.99.2016 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 29.09.2016 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 05.10.2016 r., poz. 1979)
9.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	832	20	Deszczno	Obręb Kietpin	Uchwała nr XXVII/216/2016 Rady Gminy Deszczno z dnia 21.11.2016 r. Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 28.11.2016 r., poz. 2363)

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
10.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	629	25	Deszczno	Obręb Kiełpin	Uchwała nr XXVII/216/2016 Rady Gminy Deszczno z dnia 21.11.2016 r. Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 28.11.2016 r., poz. 2363)
11.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	514	20	Deszczno	Obręb Kiełpin	Uchwała nr XXVII/216/2016 Rady Gminy Deszczno z dnia 21.11.2016 r. Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 28.11.2016 r., poz. 2363)
12.	Drzewa (3 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	305 315 400	25 28 29	Deszczno	Nadleśnictwo Skwierzyna oddz. 51 r	Uchwała Nr V/24/10 rady Gminy Deszczno z dnia 29.12.2010 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 17 poz. 365 z dn. 10.02.2011 r./
13.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	394	ok. 21	Kostrzyn nad Odrą	Nadleśnictwo Dębno, obręb leśny Namyslin, Leśnictwo Kostrzyn, oddz. 274 n	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006 r./
14.	Drzewo	Lipa szerokolistna	<i>Tilia platyphyllos</i>	290	20	Kostrzyn nad Odrą	Przy ul. Kopernika (naprzeciwko posterunku policji)	Uchwała nr XXXIV/231/93 Rady Miejskiej w Kostrzynie n/Odrą z dnia 29.10.1993 r. /niepublikowana/
15.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	320	30	Kostrzyn nad Odrą	Park Miejski, przy ul. Kopernika	Uchwała nr XXXIV/231/93 Rady Miejskiej w Kostrzynie n/Odrą z dnia 29.10.1993 r. /niepublikowana/
16.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	400	19	Kostrzyna nad Odrą	Znajduje się na terenie Starego Kostrzyna, przy ul. Gorzyńskiej (niedaleko przejścia granicznego)	Uchwała nr XXXIV/231/93 Rady Miejskiej w Kostrzynie n/Odrą z dnia 29.10.1993 r. /niepublikowana/
17.	Drzewo	Topola Czarna	<i>Populus nigra</i>	397	34	Kostrzyn nad Odrą	Rośnie na terenie Starego Kostrzyna, przy drodze nieopodal ul. Granicznej 2, jadąc od ul. Gorzyńskiej	Uchwała nr XXXIV/231/93 Rady Miejskiej w Kostrzynie n/Odrą z dnia 29.10.1993 r. /niepublikowana/
18.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	345	26	Kostrzyn nad Odrą	Rośnie na terenie Starego Kostrzyna, przy ul. Gorzyńskiej (niedaleko przejścia granicznego)	Uchwała nr XXXIV/231/93 Rady Miejskiej w Kostrzynie n/Odrą z dnia 29.10.1993 r. /niepublikowana/
19.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	491	35	Kostrzyn nad Odrą	Nadleśnictwo Dębno, Leśnictwo Drzewice oddz. 265 i. Drzewo rośnie na zachód od Domku Myśliwskiego w kierunku torów kolejowych	Uchwała nr XXVIII/266/97 Rady Miejskie w Kostrzynie n.O z dnia 25.03.1997 r. /niepublikowana/
20.	Drzewo	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	333	27	Kostrzyn nad Odrą	Drzewo rośnie na nasypie kolejowym ok. portu nad Wartą, 100 m od prawego brzegu rzeki	Uchwała nr XXVIII/266/97 Rady Miejskie w Kostrzynie n.O z dnia 25.03.1997 r. /niepublikowana/

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
21.	Głaz narzutowy	Głaz narzutowy Na głazie napis gotykiem „Wanschen-1932”.	-	365 cm	67 cm	Kłodawa	Nadleśnictwo Kłodawa, obręb leśny Kłodawa, Leśnictwo Wojcieszycze oddz. 368 j	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
22.	Głaz narzutowy	Głaz narzutowy "Obelisk – pomnik leśnika niemieckiego zamordowanego 18 lutego 1923 r."	-	250 cm	135 cm	Kłodawa	Nadleśnictwo Kłodawa, obręb leśny Kłodawa, Leśnictwo Mszaniec, oddz. 128 b	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 z dn. 05.06.2006 r./
23.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	420	ok. 26	Kłodawa	Nadleśnictwo Kłodawa, obręb leśny Kłodawa, Leśnictwo Łośno oddz. 217 f	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
24.	Drzewa (5 szt.)	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	od 380 do 430	od 23 do 26	Kłodawa	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Santocko oddz. 282 m	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
25.	Drzewa (2 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	-	-	Kłodawa	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Mszaniec, oddz. 120 k, przy szosie Gorzów - Barlinek	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
26.	Drzewo	Kasztanowiec zwyczajny (biały)	<i>Aesulus hippocastanum</i>	410	25	Kłodawa	70 m od drogi krajowej nr 22, w odległości 1 km od Różanek Szklarni (w kierunku na Gdańsk)	Uchwała Nr XIV/75/07 Rady Gminy w Kłodawie z dnia 29.08.2007 r. - niepublikowana
27.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	425	21	Kłodawa	W pasie drogi gminnej przy ul. Dębowej w Różankach	Uchwała Nr XIV/76/07 Rady Gminy w Kłodawie z dnia 29.08.2007 r. - niepublikowana
28.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	432	28	Kłodawa	Cmentarz w Wojcieszycach	Uchwała nr XXXII/289/2002 Rady Gminy w Kłodawie z dnia 1.02.2002 r. - niepublikowana
29.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	620	ok. 28	Lubiszyn	Znajduje się na skwerze w centrum Lubna, niedaleko kościoła	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
30.	Drzewo	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	475	-	Lubiszyn	Nadleśnictwo Różanki, Leśnictwo Smoliny oddz. 516 k	Uchwała nr XX/172/05 Rady Gminy Lubiszyn z dnia 4.03.2005 r.

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
31.	Drzewo	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	380	-	Lubiszyn	Nadleśnictwo Różanki, Leśnictwo Chłopiny oddz. 652 b	Uchwała nr XX/172/05 Rady Gminy Lubiszyn z dnia 4.03.2005 r.
32.	Drzewa (9 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	290-340	29	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Marwice oddz. 121 g	Uchwała nr V/23/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 16.01.2015r, (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 25.02.2015r., poz. 369)
33.	Drzewa (12 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	260-420	26-28	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Lubiszyn oddz. 8 n	Uchwała nr V/23/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 16.01.2015r, (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 25.02.2015r., poz. 369)
34.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	400	30	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Tarnów oddz. 180 f	Uchwała nr V/23/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 16.01.2015r, (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 25.02.2015r., poz. 369)
35.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	340	25	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Tarnów oddz. 229 h	Uchwała nr V/23/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 16.01.2015r, (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 25.02.2015r., poz. 369)
36.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	530	28	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Tarnów oddz. 271 j	Uchwała nr V/23/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 16.01.2015r, (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 25.02.2015r., poz. 369)
37.	Drzewo	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	475	-	Lubiszyn	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Dolsk oddz. 389 j	Uchwała Nr XIII/84/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 30.11.2015r (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 16.12.2015 r., poz. 2587)
38.	Drzewo	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	380	-	Lubiszyn	Nadleśnictwo Różańsko, Leśnictwo Chłopiny oddz. 521 b	Uchwała Nr XIII/84/2015 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 30.11.2015 r (Dz. Urz. Woj. Lub. z dn. 16.12.2015 r., poz. 2587)
39.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	430	23	Lubiszyn	Nadleśnictwo Bogdaniec, w obrębie miejscowości Wysoka	Uchwała Nr XXI/149/2016 Rady Gminy Lubiszyn z dn. 04.11.2016 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z dn. 15.11.2016 r., poz. 2278)
40.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	590	ok. 31	Santok	Rośnie przy posesji Nowe Polichno 8	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
41.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	730	20	Santok	Drzewo znajduje się przy posesji Lipki Małe dz. nr 81/1	R.W.L Nr 29 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz.829 z dn. 5.06.2006 r./
42.	Drzewo	Wiąz pospolity	<i>Ulmus minor Mill</i>	243	27	Santok	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Płomykowa oddz. 641 p	Uchwała Nr VIII/57/11 Rady Gminy w Santoku z dnia 28.04.2011 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 69 poz. 1327 z dn. 20.06.2011 r./

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
43.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	535	32	Santok	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Janczewo oddz. 622 I	Uchwała Nr VIII/57/11 Rady Gminy w Santoku z dnia 28.04.2011 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 69 poz. 1327 z dn. 20.06.2011 r./
44.	Drzewo	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	377	29	Santok	Nadleśnictwo Kłodawa, Leśnictwo Płomykowo oddz. 640 k	Uchwała Nr VIII/57/11 Rady Gminy w Santoku z dnia 28.04.2011 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 69 poz. 1327 z dn. 20.06.2011 r./
45.	Głazy narzutowe (2 szt.)	Skupienie dwóch głazów narzutowych	-	480 370	220 175	Witnica	Nadleśnictwo Dębno Lub., obręb leśny Namyślin, Leśnictwo Kostrzyn, oddz. 309 c	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
46.	Drzewo	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	485	ok. 24	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Mosina, Leśnictwo Łąkomin oddz. 162 o. Rośnie w parku miejskim	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
47.	Drzewa (2 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	630 370	ok. 32	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Mosina, Leśnictwo Ustronie oddz. 192 b	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
48.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	550	ok. 24	Witnica	Drzewo rośnie w miejscowości Mosina, przy kościele	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
49.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	640	ok. 25	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec, Leśnictwo Nowiny oddz. 263 ax	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./
50.	Drzewa (2 szt.)	Dąb szypułkowy Wiąz szypułkowy	<i>Quercus robur</i> <i>Ulmus laevis</i>	420 395	ok. 30	Witnica	Drzewa rosną przy ul. Kolejowej, naprzeciwko dworca	R.W.L Nr 41 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 841 z dn. 5.06.2006 r./
51.	Drzewa (2 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	530 531	ok. 25	Witnica	Drzewa rosną przy ul. Zachodniej, po prawej stronie jadąc w kierunku Kostrzyna	R.W.L Nr 41 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 841 z dn. 5.06.2006 r./
52.	Drzewa (2 szt.)	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	310 290	ok. 21	Witnica	Drzewa rosną przy starym cmentarzu w Kamieniu Małym	R.W.L Nr 41 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 841 z dn. 5.06.2006 r./
53.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	390	ok. 25	Witnica	Drzewo rośnie przy pasie drogi powiatowej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
54.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	440	ok. 25	Witnica	Drzewo rośnie przy gruncie własności osoby fizycznej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
55.	Drzewo	Platan klonolistny	<i>Platanus acerifolia</i>	560	ok. 26	Witnica	Rośnie na gruncie osoby fizycznej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
56.	Drzewo	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	390	ok. 22	Witnica	Rośnie na gruncie osoby fizycznej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
57.	Drzewo	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	340	ok. 20	Witnica	Drzewo rośnie w pasie drogi powiatowej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
58.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	360	ok. 18	Witnica	Drzewo rośnie w pasie drogi powiatowej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
59.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	480	ok. 25	Witnica	Drzewo rośnie w pasie drogi gminnej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
60.	Drzewo	Cis pospolity	<i>Platanus baccata</i>	154	ok. 10	Witnica	Rośnie na gruncie osoby fizycznej	Uchwała nr XIII/92/2007 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 27.09.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub Nr 123 poz. 1622 z dn. 15.11.2007 r./
61.	Drzewa (3 szt.)	Dęby szypułkowe	<i>Quercus robur</i>	425 495 400	Wiek ok. 250 lat	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Mosina oddz. 276 a	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
62.	Drzewa (6 szt.)	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga manziesii</i>	350 170 235 190 280 277	Wiek ok. 200 lat	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Mosina oddz. 103 f	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
63.	Drzewa (2 szt.)	Dęby szypułkowe	<i>Quercus robur</i>	490 53	Wiek ok. 280 lat	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Bogdaniec oddz. 28 b	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
64.	Drzewo	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	430	Wiek ok. 220 lat	Witnica	Drzewo rośnie na działce, która jest w użytkowaniu osoby fizycznej	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)

Lp.	Rodzaj pomnika	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Pierśnica [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Opis lokalizacji	Nazwa aktu
65.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	410	Wiek ok. 240 lat	Witnica	Drzewo rośnie na terenie Szkoły Podstawowej w Nowinach Wielkich	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
66.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	420	Wiek ok. 240 lat	Witnica	Drzewo rośnie na działce prywatnej	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
67.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	410	Wiek ok. 240 lat	Witnica	Drzewo rośnie na terenie gminnym	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
68.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	520	Wiek ok. 260 lat	Witnica	Drzewo rośnie na działce przy skrzyżowaniu z drogą wojewódzką nr 132	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
69.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	550	Wiek ok. 280 lat	Witnica	Drzewo rośnie na działce drogowej, drogi wojewódzkiej nr 132	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
70.	Drzewo	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	310	Wiek ok. 200 lat	Witnica	Drzewo rośnie na cmentarzu komunalnym	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
71.	Drzewo	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	410	Wiek ok. 220 lat	Witnica	Drzewo rośnie na terenie byłego cmentarza	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
72.	Drzewo	Klon jawor	<i>Acer pseudoplatanus</i>	392	Wiek ok. 180 lat	Witnica	Drzewo rośnie na działce drogi gminnej	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
73.	Głaz narzutowy	Głaz narzutowy	-	690	1,5	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Nowiny Wielkie oddz. 121 c	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
74.	Drzewa (2 szt.)	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	470 560	Wiek ok. 280 lat	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, obręb leśny Mosina oddz. 267	Uchwała Nr XLIX/312/2010 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 25 marca 2010 r. (Dz. Urzęd.Woj. Lub. Nr 45 poz. 651 z dn. 27.05.2010 r.)
75.	Drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robu</i>	423	24	Witnica	Nadleśnictwo Bogdaniec, Leśnictwo Ustronie oddz. 281 m (przy drodze z Witnicy do Mosiny)	Uchwała nr LI/262/2013 Rady Miejskiej w Witnicy z dnia 26 września 2013r. W sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie Miasta i Gminy Witnica (Dz. U. z 7.10.2013r., poz. 2122)

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim

Zieleń miejska

Tereny zielone powiatu gorzowskiego stanowią 0,38% całkowitej powierzchni powiatu. Tak mała powierzchnia spowodowana jest leśnym oraz rolniczym charakterem powiatu. Poniższe tabele ukazują dane dotyczące zieleni miejskiej w roku 2015. Wynika z nich, że największy obszar zieleni miejskiej zajmują parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej. W 2015 roku zostało nasadzonych 1 083 krzewów, a wycięto 674, co daje 409 krzewów więcej, które zostały posadzone na terenie powiatu. Niestety jeżeli chodzi o drzewa, to zostało ich więcej wyciętych (1 203 sztuk).

Tabela 63. Obszary zieleni miejskiej na terenie powiatu gorzowskiego w 2015 roku

Parki spacerowo - wypoczynkowe		Zieleńce		Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze		Lasy gminne
szt.	ha	szt.	ha	ha	ha	ha	szt.	ha	ha
10	72,00	26	27,50	79,91	20,73	120,23	50	55,80	89,30

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według danych GUS w 2013 roku lasy stanowiły 44,33% powierzchni całkowitej powiatu gorzowskiego, natomiast w 2014 roku udział lasów wynosił 44,47% powierzchni powiatu. Natomiast w 2015 roku powierzchnia lasów wzrosła do 44,5% całkowitej powierzchni powiatu i wynosiła 54 031,79 ha, z czego lasów publicznych w zarządzie Lasów Państwowych było 53 092,34 ha, czyli 43,7% powierzchni powiatu.

Rozmieszczenie lasów na terenie powiatu gorzowskiego wynika z zróżnicowania glebowego. W kierunku północnym od doliny Warty, obszar powiatu gorzowskiego wypełnia krajobraz leśny (z siedliskami borowymi) oraz las. W południowo-wschodnim obszarze, a dokładniej na granicy powiatu znajduje się fragment Puszczy Noteckiej, która stanowi ogromny maszyn drzewny, z drzewostanami sosny. Puszcza Notecka jest obszarem międzyrzecza warciańsko-noteckiego, ciągnącego się od Santoka i Skwierzyny, aż po Oborniki i Rogoźno. Na zachód od niej znajduje się kępa lasu łęgowego, która wchodzi w skład rezerwatu „Santockie Zakole”. Ponadto, na terenie powiatu znajduje się wiele form ochrony przyrody.

Poniższa tabela przedstawia powierzchnię obszarów leśnych na terenie powiatu gorzowskiego, z podziałem na gminy. Najwięcej obszarów leśnych znajduje się w gminie Kłodawa (15 851,16 ha), co daje 29,34% ogólnej powierzchni obszarów leśnych. Najmniejszy obszar zajmują obszary leśne w gminie Kostrzyn nad Odrą (1 780,87 ha), czyli 3,29% ogólnej powierzchni obszarów leśnych.

Tabela 64. Obszary leśne na terenie powiatu gorzowskiego w 2015 roku wg gmin

	Ogółem [ha]	Grunty leśne publiczne			Grunty leśne prywatne [ha]
		Razem [ha]	własność Skarbu Państwa [ha]	w zarządzie Lasów Państwowych [ha]	
Kostrzyn nad Odrą	1 780,87	1 778,22	1 762,22	1 762,22	2,65
Bogdaniec	2 263,93	2 239,32	2 227,32	2 227,28	24,61
Deszczno	6 643,45	6 511,40	6 507,60	6 501,64	132,05
Kłodawa	15 851,16	15 788,63	15 779,43	15 772,81	62,53
Lubiszyn	9 456,55	9 221,94	9 218,34	9 216,81	234,61

	Ogółem [ha]	Grunty leśne publiczne			Grunty leśne prywatne [ha]
		Razem [ha]	własność Skarbu Państwa [ha]	w zarządzie Lasów Państwowych [ha]	
Santok	5 857,68	5 810,29	5 806,29	5 806,29	47,39
Witnica	12 178,15	11 947,48	11 906,78	11 805,29	230,67
Powiat	54 031,79	53 297,28	53 207,98	53 092,34	734,51

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

5.2.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2015 r., w województwie lubuskim jest 16 potencjalnych sprawców poważnych awarii. W 2015 roku, w województwie lubuskim wystąpiły 3 awarie, które zostały zakwalifikowane do poważnych.

Na terenie powiatu gorzowskiego nie funkcjonują zakłady zaklasyfikowane do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Jednak istnieje jeden zakład, który może potencjalnie spowodować poważną awarię. Jest nim zakład PERN „Przyjaźń” S.A., Warszawa – Stacja Pomp nr 6 w Łupowie.

W 2015 r. nie wystąpiły poważne awarie wymagające zgłoszenia do GIOŚ w trybie rozporządzenia Ministra Środowiska z 30 grudnia 2002 r.

Na terenie powiatu gorzowskiego w 2015 roku doszło do zdarzenia o znamionach poważnej awarii. Według danych WIOŚ w Zielonej Górze, dnia 2.06.2015 r, na terenie działki nr 690, w obrębie Nowiny Wielkie, przy ul. Leśnej, były prowadzone roboty rozbiórkowe budynków gospodarczych i zasieków na pasze, które znajdowały się na tej działce. W trakcie robót rozbiórkowych doszło do zniszczenia ściany częściowo wyniesionego ponad teren zbiornika magazynowego, po byłej instalacji do produkcji asfaltów, wewnątrz którego znajdował się bitum pozostawiony przez zlikwidowane Przedsiębiorstwo Budowy i Utrzymania Dróg w Gorzowie Wlkp. W wyniku zniszczenia ściany tego zbiornika, część znajdującej się w nim substancji wyciekła na otaczający go teren, a co za tym idzie doszło do zanieczyszczenia ziemi w otoczeniu zbiornika, w rowie i niecce. Jak wynika z oszacowań, na otaczający zbiornik teren mogło się wylać około 60 Mg bitumu, z czego do rowu i zagłębienia przeniknęło szacunkowo około 6 m³ substancji ropopochodnej.

W powiecie gorzowskim istnieją zagrożenia awariami związanymi z transportem. Należy do nich zaliczyć:

- awarie rurociągów przemysłowych ropy naftowej oraz gazu ziemnego ułożonych pod dnem rzek – naftociąg Przyjaźń (pod rzeką Wartą) oraz gazociąg Jamał-Europa Zach. (pod rzeką Odrą),
- szlaki komunikacji samochodowej (głównie przeprawy mostowe) – największe zagrożenie dla wód powierzchniowych (w przypadku wycieku substancji niebezpiecznych), są między innymi trasy: Gorzów Wlkp.-Słubice-Frankfurt oraz droga krajowa nr 2 na odcinku Kostrzyn nad Odrą – Słubice,
- szlaki kolejowe (przeprawy mostowe) – zagrożenie wycieku substancji niebezpiecznych w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych i szczególnie niebezpiecznych, głównie na trasach: Krzyż – Gorzów Wlkp. – Kostrzyn nad Odrą,

Zielona Góra – Kostrzyn nad Odrą – Szczecin, Międzyrzecz – Gorzów Wlkp.,

- szlaki wodne – awarie środków pływających i urządzeń technicznych w portach stanowią zagrożenie wyciekami substancji do wód (wody zęzowe, mycie urządzeń, wycieki z pomp i zbiorników, załadunek i przeładunek paliw). Główne szlaki żeglowne to Odra, Warta i Noteć.

Transport samochodowy, ze względu na przewóz substancji niebezpiecznych oraz wyciek substancji ropopochodnych (na skutek wypadków drogowych) jest jednym z najczęstszych źródeł zagrożeń. W celu zwiększenia bezpieczeństwa przewozu substancji niebezpiecznych Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie otrzymuje od Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego informacje dotyczące przewozu substancji niebezpiecznych, np. trasę przejazdu, rodzaj i ilość substancji przewożonej, dane dotyczące samochodu oraz kierowcy.

Dla zwiększenia nadzoru przestrzegania przepisów w zakresie drogowego przewozu materiałów niebezpiecznych prowadzone są akcje kontroli tych przewozów koordynowane przez policję, przy udziale Państwowej Straży Pożarnej, Transportowego Dozoru Technicznego, Inspekcji Transportu Drogowego i Inspekcji Ochrony Środowiska.

Na terenie powiatu prowadzone były czynności kontrolno-rozpoznawcze oraz ćwiczenia z udziałem jednostek ochrony przeciwpożarowej w celu przeciwdziałania poważnym awariom, a także w celu monitoringu zagrożeń środowiska. Na terenie powiatu funkcjonuje system zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska. Opracowany jest Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego. Jest on realizowany między innymi przez Starostę Powiatu Gorzowskiego oraz Zespół Zarządzania Kryzysowego według procedur zawartych w planie ratowniczym dla obszaru powiatu. Ponadto opracowany jest również Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego.

5.2.10. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Z przeprowadzonej analizy stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu gorzowskiego, dzięki którym określono główne problemy ochrony środowiska, z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu wyraźnie wskazuje, że w przypadku braku realizacji Programu opisany powyżej stan środowiska nie będzie ulegał poprawie.

Wszelkie działania zaproponowane do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie całego powiatu i tym samym będą pozytywnie wpływać na zdrowie mieszkańców.

W związku z rozwojem gospodarczym, infrastruktury i zabudowy na terenie powiatu, odstąpienie od realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska uniemożliwi dotrzymanie obecnych standardów środowiska w perspektywie średnio- i długookresowej.

W przypadku braku realizacji zaproponowanych działań w ramach Programu Ochrony Środowiska negatywne skutki będą występować w odniesieniu do każdego z opisanych komponentów środowiska, a w szczególności odbije się to na jakości powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz powierzchni ziemi. Negatywne skutki będą odczuwalne dla mieszkańców poprzez zwiększający się nadmierny hałas i niewłaściwą gospodarkę odpadami. Wszystkie

te negatywne skutki spowodują pogorszenie standardu życia oraz zdrowia mieszkańców powiatu gorzowskiego.

Nie wdrożenie założeń Programu spowoduje dalsze utrzymywanie się dotychczasowej jakości środowiska w powiecie gorzowskim, a nawet postępującą degradację. Wstrzymanie działań związanych z oczyszczaniem ścieków, z rozbudową układów energetycznych, termomodernizacją, utrzymywaniem i pielęgnacją terenów leśnych, spowoduje negatywne skutki dla środowiska objawiające się postępującym zanieczyszczeniem gleb oraz wód powierzchniowych i gruntowych, spadkiem bioróżnorodności fauny i flory. Na skutek braku przeprowadzenia inwestycji w zakresie ochrony wód i powietrza wzrośnie poziom emisji zanieczyszczenia powietrza i wód, w stosunku do i tak niezbyt dobrego ich stanu obecnego. Pogorszą się tym samym warunki życia mieszkańców powiatu i wzrośnie zagrożenie dla ich zdrowia.

W przypadku, gdy Program Ochrony Środowiska nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Utrudni to również realizację założonego celów określonych w POŚ.

Brak edukacji i stałego kształtowania świadomości ekologicznej sprawi, że powszechnie akceptowane staną się postawy nieprzyjazne ekologicznie, które przyczyniać się będą do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Brak realizacji założeń zapisanych w Programie Ochrony Środowiska doprowadzi do ogólnego pogarszania stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia, a także poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska zostały zidentyfikowane najistotniejsze problemy ochrony środowiska, w przypadku Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego, problemy te zostały przedstawione w poniższej tabeli wraz z celem środowiskowym, który wynika z występowania danego problemu.

Tabela 65. Główne problemy i wyznaczone cele ochrony środowiska w powiecie gorzowskim

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Emisja zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw przez środki transportu drogowego	I. Poprawa jakości powietrza
	Emisja zanieczyszczeń z procesu spalania paliw w celach grzewczych	

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
	Ograniczone możliwości korzystania z energii odnawialnej w indywidualnych systemach grzewczych ze względu na bariery finansowe i techniczne	
	Nadmierna strata ciepła spowodowana brakiem dostatecznej izolacji termicznej w dużej ilości budynków	
Zagrożenia hałasem	Duża liczba osób narażonych na hałas	II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu
	Usytuowanie na terenie powiatu gorzowskiego dróg krajowych o dużym natężeniu ruchu,	
	Brak systematycznych pomiarów poziomu hałasu komunikacyjnego	
Pola elektromagnetyczne	Bliskość dużego ośrodka miejskiego	III. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko
Gospodarowanie wodami	Zjawisko suszy hydrologicznej	IV. Ochrona przed powodzią i suszą
	Coraz większy pobór wód podziemnych na cele bytowe	V. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód
Gospodarka wodno-ściekowa	Niski wskaźnik skanalizowania powiatu	VII. Racjonalna gospodarka ściekowa
	Niewystarczający poziom świadomości społecznej o skutkach nielegalnego zrzutu ścieków komunalnych, rolniczych i przemysłowych	
Zasoby geologiczne	Nieeksploatowanie znacznej ilości złóż	VIII. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż
Gleby	Erozja wietrzna gleb	IX. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
	Punktowe miejsca zanieczyszczenia gleb	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Składowanie jako główna metoda unieszkodliwiania odpadów	X. Racjonalna gospodarka odpadami
	Nieostateczny poziom świadomości mieszkańców nt. piramidy postępowania z odpadami.	
Zasoby przyrodnicze	Niewystarczająca świadomość wartości szaty roślinnej oraz walorów krajobrazowych powiatu gorzowskiego wśród mieszkańców	XI. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie funkcji ekosystemów i walorów

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
	Intensywne rolnictwo	przyrodniczych gminy
	Wpływ zanieczyszczenia powietrza i wód na florę i faunę	XII. Zwiększenie lesistości
	Niewykorzystanie części gruntów o niskiej przydatności rolniczej na zalesienia	
Zagrożenia poważnymi awariami	Transport drogowy ładunków niebezpiecznych	XIII. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska w powiecie, a co za tym idzie pozytywnie wpłynąć na obszary chronione w granicach terenu powiatu.

7. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

W trakcie realizacji zaplanowanych w Planie przedsięwzięć mogą wystąpić szczególne aspekty oddziaływania na środowisko. Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano wszystkie zaplanowane zadania zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, które zostały przedstawione w harmonogramie. Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją Programu może być nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań.

Próbie identyfikacji i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych zadań na środowisko dokonano w tabeli uwzględniając:

- pozytywne / negatywne lub brak oddziaływania, a poza nimi oceniono dodatkowo poszczególne priorytety oddziaływania:
- bezpośrednie / pośrednie,
- krótkoterminowe / średnioterminowe / długoterminowe,
- stałe / chwilowe,
- wtórne/ skumulowane.

Ocena została dokonana na podstawie symulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych działań na poszczególne elementy:

1. Zwierzęta,
2. Rośliny,
3. Ludzie
4. Powietrze i klimat,
5. Wody
6. Powierzchnia ziemi,
7. Krajobraz,
8. Zasoby naturalne,
9. Zabytki i dobra materialne,
10. Obszary Natura 2000,
11. Park krajobrazowy,
12. Obszar chronionego krajobrazu.

Analizując zestawienie przedstawione w poniższej tabeli należy pamiętać, że dokonana ocena analizowanego Planu w dużej mierze ma charakter czysto teoretyczny – dlatego też przy opisach znaczących oddziaływań celowo używane jest określenie „prawdopodobnie”. W ocenie tej, nie wartościowano wielkości poszczególnych oddziaływań tylko analizowano możliwość ich wystąpienia.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w *Programie* przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z planowanych zadań inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Jako oddziaływanie negatywne należy rozumieć takie oddziaływanie, które prowadzi do ujemnych skutków, pomniejsza wartość środowiska i jego składników. Negatywne mogą być zarówno działania legalne jak i nielegalne, powodujące szkody w środowisku oraz te, które stwarzają zagrożenie dla środowiska.

Oddziaływania pozytywne to takie, których realizacja prowadzi do poprawy stanu środowiska.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska. Przyznanie takiej oceny nie oznacza, że oddziaływania takie zawsze wystąpią oraz że oddziaływanie pozytywne zawsze będzie miało większą, mniejszą lub taką samą wartość jak oddziaływanie negatywne.

W niniejszej analizie określono również wskaźnik 0 – jako brak zauważalnego oddziaływania. W rzeczywistości trudno jest znaleźć przypadek, gdy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Zawsze można określić powiązania, które będą wpływać negatywnie lub pozytywnie na dany komponent środowiska. Lecz w celu uproszczenia i przedstawienia braku zauważalnego oddziaływania zaplanowanego zadania na środowisko wprowadzono wskaźnik 0.

Objaśnienia:

+	Oddziaływanie pozytywne
-	Oddziaływanie negatywne
+/-	Oddziaływanie zarówno pozytywne jak i negatywne
0	Brak zauważalnego oddziaływania

Tabela 66. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska w tym na obszar Natura 2000 i człowieka w podziale na pozytywne, negatywne oraz neutralne

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
Ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej: Szkoły podstawowej w Ulimiu	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
2.	Termomodernizacja budynku OSP i świetlicy wiejskiej w Deszcznie	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
3.	Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej: Szkoły Podstawowej w Ciecierzycach	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
4.	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Osiedlu Poznańskim	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
5.	Infrastruktura transportu niskoemisyjnego- przebudowa układu drogowego przy ZS w Deszcznie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
6.	Publiczna infrastruktura niskoemisyjna- budowa przedszkola i klubu malucha	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
7.	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy max do 2,5 MW na działkach 138-12 i 138-13 w Karminie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
8.	Budowa farmy fotowoltaicznej wolnostojącej o mocy max 2MW w Boleminie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0
9.	Budowa instalacji wolnostojących paneli fotowoltaicznych o mocy do 1,25 MW o powierzchni zabudowy do 2,5 ha w Ciecierzycach	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0
10.	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 2 MW w Koszęcinie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0
11.	Instalacja paneli fotowoltaicznych o mocy do 1 MW w Brzozowcu	0	0	+	+	+	0	-/+	0	0	0	0	0	0
12.	Budowa elektrowni słonecznej o mocy do 1 MW w Boleminie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0
13.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
14.	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy max do 2,5 MW na działkach 138-12 i 138-13 w Karminie	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-	0	0	0	0	0	0
15.	Montaż instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii na budynkach użyteczności publicznej i w domach prywatnych	-/+	-/+	+	+	+	-/+	-/+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
16.	Niezbędne prace sieciowe wynikające z planów oraz zamierzeń inwestycyjnych w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuowanie modernizacji istniejącej sieci dystrybucyjnej dla potrzeb nowych odbiorców oraz OZE	-/+	-/+	+	-/+	+	-/+	-/+	+	+	+	+	+	+
17.	Promocja OZE oraz stworzenie warunków organizacyjno – finansowych dla stosowania OZE w indywidualnych systemach grzewczych – szkolenia, dotacje	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
18.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Kostrzynie nad Odrą	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
19.	Termomodernizacja leśniczówek	-	+	+	-/+	+	+	-/+	+	+	+	+	+	+
20.	Modernizacja i budowa dróg	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
21.	Budowa ścieżek rowerowych	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
22.	Opracowanie inwentaryzacji stanu dróg powiatowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
23.	Prowadzenie kampanii promocyjnej wymiany aut na auta niskoemisyjne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
24.	Organizacja rajdów rowerowych i pieszych jako promocja ekologicznych środków transportu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
25.	Kontrola dotrzymania przed podmioty korzystające ze środowiska standardów emisyjnych oraz wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
26.	Inwentaryzacja i aktualizacja źródeł emisji substancji do powietrza i stworzenie bazy danych na ten temat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
27.	Działania naprawcze w miejscach, gdzie odnotowano przekroczenia pyłu PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu oraz poziomu docelowego ozonu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
28.	Współpraca w realizacji Programu Ochrony Powietrza	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Zagrożenia hałasem														

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
29.	Modernizacja dróg	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
30.	Budowa ścieżek rowerowych	-/+	-/+	+	+	-/+	-	-/+	0	+	+	+	+	+
31.	Ocena stanu akustycznego środowiska i wykonanie map akustycznych dla obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach (drogi, linie klejowe) i przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
32.	Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania w przypadkach określonych w ustawie Prawo Ochrony Środowiska, egzekwowanie zapisów dotyczących obszarów ograniczonego użytkowania dotyczących źródeł hałasu i pól elektromagnetycznych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
33.	Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem i egzekwowanie tych zapisów	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
34.	Inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
35.	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
36.	Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Pola elektromagnetyczne														
37.	Systematyczny monitoring natężenia pól elektromagnetycznych	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
38.	Wprowadzanie do mpzp zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
39.	Przebudowa istniejącej linii napowietrznej 110 kV relacji Gorzów- Witnica- Witnica odgałęzienie Dębno- Kostrzyn jako linie dwutorowe	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	0	0	0	0	0
40.	Budowa nowej stacji transformatorowej 110/15 kV Kostrzyn II	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
41.	Dokonanie powiązań 110 kV z planowanej do wybudowania SE Baczyna 400/110 kV	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	0	0	0	0	0
Gospodarowanie wodami														
42.	Wprowadzanie do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie gminy terenów zalewowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
43.	Warniki- Witnica II- rozbudowa prawostronnego wału rz. Warty w km wału 16+900 do 11+900	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	+	+	+	+	+
44.	Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Warty Obiekt III Odcinek III c Gorzów Wlkp. - Borek w km rz. Warty 62+50- 76-500	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	+	+	+	+	+
45.	Jasieniec- Roszkowice- rozbudowa prawostronnego wału rzeki Warty od km 32+700 do km 39+700	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	0	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
46.	Odbudowa Kanału Oksza	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	0	+	+	+	+
47.	Odbudowa Kanału Opaskowego w km 4+610 do 11+360	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	0	+	+	+	+
48.	Remont ścianki nadbrzeża przeładunkowego w Kostrzynie n.Odrą w km 3+880 – 4+000 oraz remont ścianki nadbrzeża w Kostrzynie n. Odrą w km 2+300	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	0	+	+	+	+
49.	Remont budowli regulacyjnych rzeki Warty w km 3+300 – 28+250 (powiat gorzowski i sulęciński)	-/+	+	+	-/+	+	-	0	0	0	-/+	-/+	-/+	-/+
50.	Regulacja rzeki Warty w km 30+000 – 212+000- budowle regulacyjne (gorzowski, M.Gorzów Wielkopolski, sulęciński, międzyrzecki, międzychodzki, szamotulski, obornicki)	-/+	-/+	+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+
51.	Udrożnienie i regulacja rzeki Warty na odcinku od km 68+200	-/+	-/+	+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	(m.Sanok) do km 252+000 (m.Luboń) w celu poprawy parametrów drogi wodnej (poznański, M. Poznań, obornicki, Szamotuły, międzychodzki, gorzowski, międzyrzecki)													
52.	Odbudowa budowli regulacyjnych i roboty regulacyjne na Warcie od km 0,0 (m. Kostrzyn n/Odrą) do km 68,2 (m.Sanok) i na Noteci dolnej swobodnie płynącej (od km 176,2 do km 226,1) dla przywrócenia parametrów II klasy drogi wodnej (gorzowski, strzelecko-drezdenecki, czarnkowsko-trzcianecki, M. Gorzów Wielkopolski, sulęciński)	-/+	-/+	+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	-/+	-/+	-/+
53.	Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
54.	Przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
55.	Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
56.	Aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
57.	Weryfikacja następujących wykazów wód dla regionu wodnego Warty:													
58.	- wykaz wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
59.	- wykaz wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
60.	- wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
61.	- wykaz wielkości emisji i stężeń priorytetowych dla których zostały określone środowiskowe normy jakości	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	
62.	Prowadzenie prac dotyczących ustanowienia obszaru ochronnego dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 134 Zbiornik Dębno	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	
63.	Zmiana rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych przy ul. Prostej w	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	Kostrzynie nad Odrą													
64.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
65.	Działania informacyjne w zakresie wdrażania aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju na obszarze regionu wodnego Warty	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
66.	Prowadzenie prac dotyczących ustanowienia obszaru ochronnego dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 138 Pradolina Toruń-Eberswalde	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+
67.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	regionu wodnego Warty													
68.	Wydanie Rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 28.02.2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2017 r. poz. 471)	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+
69.	Przygotowanie projektu Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy z	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	dnia 18.07.2001 r. Prawo wodne													
70.	Mała retencja nizinna	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+
71.	Mała retencja	+	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Gospodarka wodno-ściekowa														
72.	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Warniki	-/+	-/+	+	+	+	-/+	+	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
73.	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Drzewice	-/+	-/+	+	+	+	-/+	+	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
74.	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Kostrzyn Południe	-/+	-/+	+	+	+	-/+	+	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
75.	Kanalizacja sanitarna w miejscowości Wysoka	-/+	-/+	+	+	+	-/+	+	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
76.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lipkach Wielkich	-/+	-/+	+	+	+	-/+	+	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
77.	Prowadzenie monitoringu wód podziemnych	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
78.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0
79.	Prowadzenie rejestru ujęć wód podziemnych	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
80.	Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
81.	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
82.	Modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków	-/+	-/+	+	-/+	+	-/+	-/+	+	+	+	+	+	+
83.	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	ścieków													
84.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie wypełniania zapisów posiadanych przez nich pozwoleń wodnoprawnych	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zasoby geologiczne														
85.	Wydawanie koncesji na wydobycie surowców i kontrola ich przestrzegania	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	0
86.	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	0
87.	Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
Gleby														
88.	Propagowanie racjonalizacji wapniowania i nawożenia gleb	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
89.	Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
90.	Ochrona przed erozją wietrzną m.in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzanie zalesień na glebach o najniższych klasach bonitacyjnych	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
91.	Wprowadzanie do mpzp konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
92.	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
93.	Rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	
94.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów														
95.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	
96.	Opracowanie analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	
97.	Budowa i modernizacja Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
98.	Zakup niezbędnego wyposażenia do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów (kosze do segregacji odpadów)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
99.	Realizacja zapisów Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	
100.	Edukacja ekologiczna i promocja właściwego postępowania z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	
101.	Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
102.	Inwentaryzacja miejsc składowania odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
103.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
104.	Sprzątanie śmieci i likwidacja dzikich wysypisk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
105.	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, tak aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
106.	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych min. 50% masy do 2020 r.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
107.	Realizacja Programów usuwania azbest i wyrobów zawierających	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	azbest													
108.	Akcja informacyjna dotycząca możliwości finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
109.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
110.	Rozbiórka i utylizacja azbestu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
111.	Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych, w tym dofinansowanie akcji ekologicznej „Sprzątanie świata”	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
112.	Usuwanie wyrobów azbestowych z terenu gminy Bogdaniec	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
113.	Wsparcie finansowe dla osób fizycznych likwidujących azbest lub wyroby zawierające azbest z	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	terenu nieruchomości													
Zasoby przyrodnicze														
114.	Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 2000 i innymi obszarami chronionymi na mocy ustawy o ochronie przyrody położonych na terenie powiatu, w zakresie utrzymania walorów tych obszarów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
115.	Zmniejszenie ekspansji terenów zurbanizowanych na obszarach cennych przyrodniczo poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
116.	Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
117.	Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków na terenie powiatu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
118.	Inwentaryzacja <i>Heracleum</i> (Barszcz Sosnowskiego)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
119.	Likwidacja <i>Heracleum</i> (Barszcz Sosnowskiego)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
120.	Promocja walorów przyrodniczych gmin i powiatu na stronach internetowych oraz wydawanie materiałów edukacyjnych oraz ulotek informacyjnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
121.	Popularyzacja informacji o lokalnych walorach przyrodniczych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
122.	Prowadzenie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej i Leśnej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
123.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo – edukacyjnych oraz tablic informacyjnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
124.	Prowadzenie prac pielęgnacyjno – utrzymaniowych pasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	zieleni, skwerów i parków oraz zakładanie nowych terenów, w tym zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych													
125.	Wydanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów z terenów niebędących własnością gmin (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody)	-/+	-/+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
126.	Przeprowadzanie kontroli z zakresu nasadzeń wynikających z wydawanych decyzji na usunięcie drzew i krzewów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
127.	Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
128.	Monitoring zagrożeń antropogenicznych lasu i zapobieganie ich skutkom (zagrożenia pożarowe, nielegalne składowiska odpadów, nielegalna wycinka)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
129.	Zwiększenie lesistości, szczególnie przez zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
130.	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Zagrożenia poważnymi awariami														
131.	Uwzględnianie lokalizacji ZDR i ZZR w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
132.	Współdziałanie i współpraca z jednostkami ratowniczymi, specjalistami i ratowniczymi w zakresie wystąpienia na terenie Miasta kłesk żywiołowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
133.	Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub kłęski żywiołowej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
134.	Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla mieszkańców powiatu o możliwościach zapobiegania i zasadach postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
135.	Wykonywanie corocznego przeglądu dotyczącego spełnienia wymogów bezpieczeństwa w zakładzie stanowiącym zagrożenie wystąpienia awarii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
136.	Wykonywanie programów zapobiegania poważnym awariom oraz zewnętrznych i wewnętrznych planów operacyjnych dla zakładów o dużym ryzyku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
137.	Sporządzanie planów operacyjno – ratowniczych dla gmin powiatu narażonych na skutki poważnych awarii przemysłowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
138.	Prowadzenie i aktualizacja przez WIOŚ elektronicznej bazy danych o zakładach mogących powodować poważne awarie oraz	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
	występujących poważnych awariach, inwentaryzacja instalacji stanowiących potencjalne zagrożenie środowiska i zdrowia ludzi													
139.	Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy mpzp	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
140.	Kontrola przewozów substancji niebezpiecznych. Kontrola stanu technicznego pojazdów i dróg kolejowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
141.	Monitoring i kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
142.	Egzekwowanie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny
143.	Budowa drogi leśnej dla potrzeb przeciwpożarowych i wywozu drewna w leśnictwie Wełmin, ok. 3,2 km	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono opis oddziaływania zadań zaplanowanych w harmonogramie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Oddziaływania zostały poparte uzasadnieniem, a w przypadku pojawienia się oddziaływań negatywnych, zaproponowano środki służące ich minimalizacji.

Tabela 67. Oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska na komponenty środowiska przyrodniczego

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2017-2014	Oddziaływanie
Ochrona klimatu i jakość powietrza		
	<p>Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej: Szkoły podstawowej w Ulimiu</p> <p>Termomodernizacja budynku OSP i świetlicy wiejskiej w Deszczynie</p> <p>Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej: Szkoły Podstawowej w Ciecierzycach</p> <p>Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Osiedlu Poznańskim</p> <p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Kostrzynie nad Odrą</p> <p>Termomodernizacja leśniczówek</p>	<p>W wyniku realizacji zadań nastąpi poprawa jakości powietrza atmosferycznego, co przyniesie pośrednie, pozytywne długoterminowe oddziaływanie na rośliny, ludzi, powietrze i klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione.</p> <p>W przypadku niewłaściwego przeprowadzania prac termomodernizacyjnych i modernizacyjnych (niezgodnie z obowiązującym prawem) możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań na zwierzęta i ich bioróżnorodność. Dotyczy to głównie jerzyków, wróbli i nietoperzy, które znajdują schronienie i zakładają gniazda na fasadach budynków. Przeprowadzanie termomodernizacji i remontów bez uwzględnienia ewentualnej obecności tych zwierząt spowoduje ograniczenie ich siedlisk i miejsc zakładania gniazd. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania, trzeba zaplanować prace tak, aby nie zagrażały życiu zwierząt. Przed podjęciem jakichkolwiek prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania w nich gatunków ptaków i nietoperzy. Obserwacje ornitologiczne powinny być przeprowadzone dwukrotnie – w drugiej połowie kwietnia i maja, natomiast chiropterologiczne trzykrotnie – w drugiej połowie czerwca, w sierpniu i w październiku. Wykonawca prac powinien podjąć środki zaradcze, dostosowując terminy prac, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem je przez ptaki i nietoperze, a po remoncie powinien zapewnić, by użyteczność siedliska pozostała nieuszczerplona, np. tworząc odpowiednią liczbę alternatywnych miejsc lęgowych. Liczba alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę, z uwzględnieniem ewentualnej rekompensaty za szkody poniesione przez populacje tych gatunków w czasie remontu. Dobór skrzynek lęgowych oraz ich lokalizacja powinny być uzgodnione z ornitologiem i chiropterologiem. Jeżeli możliwe jest pozostawienie szczelin i otworów wykorzystywanych wcześniej przez zwierzęta, zaleca się taki zabieg. Jeśli po wykonaniu oceny technicznej uznano, że możliwe jest dalsze wykorzystywanie przez zwierzęta zajmowanych wcześniej szczelin, trzeba zagwarantować nietoperzom lub ptakom łatwy dostęp do nich, poprzez pozostawienie odpowiednio zabezpieczonego otworu w izolacji termicznej. Skrzynki lęgowe powinno rozpatrywać się osobno dla każdego z gatunków (przede wszystkim pod względem ich rozmiaru). Prac nie powinno wykonywać się w okresie lęgowym ptaków (np. w przypadku jerzyka w miesiącach maj – wrzesień) i rozrodczych</p>

	<p align="center">Publiczna infrastruktura niskoemisyjna- budowa przedszkola i klubu malucha</p>	<p>nietoperzy. Jeśli docieplenie budynku ma się odbywać w okresie, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować ptasie gniazda z lęgami lub nietoperze, konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich uprzednio zinwentaryzowanych miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurowane w trakcie prac.</p> <p>W przypadku działań termomodernizacyjnych i modernizacyjnych, na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat – zwłaszcza w przypadku prowadzenia demontażu pokryć dachowych wykonanych z azbestu, kiedy to do powietrza będzie zachodzić emisja włókien azbestowych oraz na krajobraz, ponieważ zwłaszcza demontaż pokryć dachowych na etapie wykonywania prac, będzie wpływał na chwilowe i odwracalne obniżenie walorów krajobrazowych danego terenu. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska, poprawie ulegną również walory krajobrazowe, w miejscach, gdzie budynki po przeprowadzonej termomodernizacji lub remoncie będą elementem krajobrazu.</p>
	<p>Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy max do 2,5 MW na działkach 138-12 i 138-13 w Karminie</p> <p>Budowa farmy fotowoltaicznej wolnostojącej o mocy max 2MW w Boleminie</p> <p>Budowa instalacji wolnostojących paneli fotowoltaicznych o mocy do 1,25 MW o powierzchni zabudowy do 2,5 ha w Ciecierzycach</p> <p>Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 2 MW w Koszęcinie</p>	<p>Realizacja zadania powinna przyczynić się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione.</p> <p>Budowa instalacji OZE może mieć również długotrwały negatywny wpływ na zwierzęta (ptaki i owady), przede wszystkim w przypadku paneli słonecznych. Nawet te lokalizowane na dachach, mogą powodować efekt tafli wody, który może być przyczyną kolizji ptaków z panelami. Poprzez efekt tafli wody na panelach słonecznych owady wodne mogą składać na nich jaja, przez co maleje ich populacja, a tym samym spada pula pożywienia dla ptaków. Panele instalowane na budynkach, nie będą jednak przyciągać zwierząt jak ich zwarte połączenie, mimo wszystko należy stosować panele z warstwą antyrefleksyjną, skutkujące brakiem efektu odbicia światła oraz panele posiadające białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych.</p> <p>Zadanie może wywierać również negatywne oddziaływanie na krajobraz, w przypadku kiedy będzie zaburzać jego spójność.</p>

	<p>Instalacja paneli fotowoltaicznych o mocy do 1 MW w Brzozowcu</p>	
	<p>Budowa elektrowni słonecznej o mocy do 1 MW w Boleminie</p>	
	<p>Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy max do 2,5 MW na działkach 138-12 i 138-13 w Karminie</p>	
	<p>Montaż instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii na budynkach użyteczności publicznej i w domach prywatnych</p>	
	<p>Niezbędne prace sieciowe wynikające z planów oraz zamierzeń inwestycyjnych w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuowanie modernizacji istniejącej sieci dystrybucyjnej dla potrzeb nowych odbiorców oraz OZE</p>	

	Promocja OZE oraz stworzenie warunków organizacyjno – finansowych dla stosowania OZE w indywidualnych systemach grzewczych – szkolenia, dotacje	
	Modernizacja i budowa dróg	Podczas budowy dróg i ścieżek będą wykonywane prace powodujące emisję hałasu i zanieczyszczeń z maszyn budowlanych jednak będzie to znikoma i krótkotrwała emisja która ustanie wraz z zakończeniem prac. Aby ograniczyć uciążliwość dla ludzi prace powinny być prowadzone jedynie w porze dziennej. Zrealizowanie zadania zapewni bezpieczeństwo pieszym i zachęci mieszkańców do tej formy przemieszczania w obrębie miejscowości bez używania samochodów co wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasu. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. W trakcie prac budowlanych można będzie zaobserwować krótkotrwały negatywny wpływ na krajobraz, jednak po ich ustaniu, zaobserwować będzie można pozytywne oddziaływanie, poprawi się spójność krajobrazu miejscowości. Budowy chodników ze względu na mały rozmiar inwestycji i lokalizacje w terenach zabudowanych nie będą oddziaływać na rośliny zwierzęta, wody, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. Inwestycje te nie wpłyną także na cele i przedmioty ochrony Obszarów Natura 2000. Inwentaryzacja stanu dróg powiatowych pozwoli zebrać aktualne informacje o stanie technicznym nawierzchni dróg z odnotowaniem potrzeb remontowych. Spis pozwoli na dokładne zaplanowanie inwestycji w dłuższych ramach czasowych.
	Budowa ścieżek rowerowych	
	Opracowanie inwentaryzacji stanu dróg powiatowych	
	Prowadzenie kampanii promocyjnej wymiany aut na auta niskoemisyjne	Zadanie to nie będzie oddziaływać bezpośrednio na żaden z analizowanych komponentów środowiska. W przypadku wymiany aut na niskoemisyjne poprawi jakość powietrza oraz pośrednio jakość wód (ograniczenie wymywania zanieczyszczeń z powietrza) i roślin.
	Organizacja rajdów rowerowych i pieszych jako promocja ekologicznych środków transportu	Zadanie nie wskazuje konkretnych działań inwestycyjnych przez co nie można dokładnie określić oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Działanie to ma na celu położenie szczególnego nacisku na rozwój infrastruktury rowerowej oraz szeroką promocję transportu rowerowego i komunikacji zbiorowej. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych w ogólnej ich liczbie. Wzrost udziału ruchu rowerowego będzie przyczyniał się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i wód oraz hałasu. Poprawa jakości powietrza oraz zażywanie ruchu pozytywnie wpłynie na zdrowie ludzi oraz pozostałe komponenty środowiska przyrodniczego. Rozwój transportu zbiorowego natomiast ograniczy liczbę pojazdów poruszających się po drogach powiatu, a tym samym przyczyni się bezpośrednio do obniżenia emisji spalin do powietrza i wód i również do

		obniżenia emisji hałasu. Pośrednio przyczyni się do poprawy pozostałych komponentów środowiska przyrodniczego oraz ludzi.
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Zadania dotyczące usuwania azbestu są działaniami, które w sposób pozytywny oddziaływać będą na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego, dlatego w niniejszej analizie ich oddziaływania rozpatrywane będzie jako całość. Azbest jest wyrobem niebezpiecznym dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz stanu sanitarnego środowiska, szczególnie powietrza i wody. Realizacja zadań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych może generować chwilowe, odwracalne negatywne oddziaływanie na faunę i florę, ponieważ z wyrobów azbestowych wykonywane są głównie pokrycia dachowe budynków, podczas gdy na strychach i poddaszach tych budynków swoje siedliska mogą mieć nietoperze, jeżyki i wróble. Przed podjęciem prac należy wcześniej dokładnie zinwentaryzować obiekt, jeśli występują w nim gniazda tych zwierząt prace należy prowadzić poza ich okresem lęgowym. Ponadto główne niebezpieczeństwo jakie powodują, czyli emisję włókien azbestowych do powietrza występuje głównie podczas łamania płyt azbestowych, również podczas ich demontażu. Jednak ich negatywny wpływ ograniczy się wyłącznie do etapu demontażu wyrobów azbestowych. Docelowo likwidacja wyrobów azbestowych będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, a w szczególności na powietrze, wodę, krajobraz i na zdrowie ludzi oraz rośliny i zwierzęta. Ponadto prowadzenie działań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych będzie miało również długotrwały, stały, bezpośredni pozytywny wpływ na krajobraz, zabytki i dobra materialne, zasoby naturalne, oraz obszary chronione. Poprawie ulegnie stan pokryć dachowych oraz wygląd zabytków, co zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu.
	Kontrola dotrzymania przed podmioty korzystające ze środowiska standardów emisyjnych oraz wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza	Dopuszczalne wielkości emisji na terenie kraju ustalane są w oparciu o Ustawę <i>Prawo Ochrony Środowiska</i> za pomocą rozporządzeń wykonawczych Ministra Środowiska. Zadania z zakresu kontroli podmiotów oraz wzmocnienie systemu monitoringu powietrza pozwoli na wykrywanie przekroczeń. Działania takie wpływają pozytywnie na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego oraz obszary chronione. Dzięki inwentaryzacji i aktualizacji źródeł emisji substancji do powietrza możliwe jest podjęcie szybkich działań naprawczych, które określone są w programach ochrony powietrza.
	Inwentaryzacja i aktualizacja źródeł emisji substancji do powietrza i stworzenie bazy danych na ten temat	

	<p>Działania naprawcze w miejscach, gdzie odnotowano przekroczenia pyłu PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu oraz poziomu docelowego ozonu</p> <p>Współpraca w realizacji Programu Ochrony Powietrza</p>	<p>Zrealizowanie zadania z tego zakresu pozwoli przede wszystkim na ochronę zdrowia mieszkańców powiatu gorzowskiego, poprzez realizację zadań zmierzających do osiągnięcia dopuszczalnych poziomów oraz osiągnięcia docelowych poziomów substancji w powietrzu. Ocena jakości powietrza dokonywana jest pod kątem ochrony zdrowia, dla której badane są substancje takie jak: dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, benzen, ołów, kadm, nikiel, arsen, benzo(a)piren, pył PM10, ozon, tlenek węgla, pył PM2,5. Wyniki pozwalają na wskazanie przyczyn wystąpienia ponadnormatywnych stężeń. Program zawiera działania naprawcze długoterminowe, ograniczające „emisje niską” oraz dobre praktyki dla stref, w których wystąpiły przekroczenia.</p>
Zagrożenie hałasem		
	Modernizacja dróg	Oddziaływanie opisane przy ochronie powietrza
	Budowa ścieżek rowerowych	
	<p>Ocena stanu akustycznego środowiska i wykonanie map akustycznych dla obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach (drogi, linie klejowe) i przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku</p>	<p>Zadania mają na celu poprawę klimatu akustycznego i będą pozytywnie oddziaływać na większość analizowanych komponentów środowiska, w tym na obszary chronione, różnorodność biologiczną, ludzi, wodę, powietrze i klimat oraz krajobraz. Zadanie to mają na celu ograniczenie różnego rodzaju hałasu do środowiska, lub jego powstawaniu. W sposób bezpośredni pozytywnie oddziaływać będą na człowieka i przyrodę. Hałas w środowisku jest czynnikiem chorobotwórczym u ludzi – może powodować m.in. choroby układu nerwowego, a u zwierząt może powodować migrację, ograniczenie reprodukcji gatunku, a w efekcie zmniejszenie populacji. W związku z czym nadmierna emisja hałasu na lub w pobliżu terenów chronionych może powodować zaburzenia w funkcjonowaniu całych ekosystemów, dlatego działanie to będzie miało pozytywny wpływ w szczególności na człowieka oraz przyrodę. Rozchodzenie się fal akustycznych w środowisku może spowodować negatywne oddziaływanie również na wody i powietrze, właśnie poprzez zaburzenie pracy ekosystemów, dlatego zadania te w sposób pośredni i długotrwały będą pozytywnie oddziaływać na wodę, powietrze, klimat i krajobraz. Zadania z zakresu zmniejszenia uciążliwości hałasu nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale akustyczne o wysokim natężeniu.</p>

	<p>Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania w przypadkach określonych w ustawie Prawo Ochrony Środowiska, egzekwowanie zapisów dotyczących obszarów ograniczonego użytkowania dotyczących źródeł hałasu i pól elektromagnetycznych</p>	
	<p>Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem i egzekwowanie tych zapisów</p>	
	<p>Inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej</p>	
	<p>Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku</p>	<p>Prowadzenie monitoringu oraz kontrole z zasady wpływają pozytywnie na środowisko przyrodnicze oraz ludzi, gdyż pozwalają na wykrycie przekroczeń danych poziomów hałasu i wprowadzenie działań naprawczych, aby zapobiegać dalszym przekroczeniom.</p>
	<p>Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu</p>	
<p><i>Pola elektromagnetyczne</i></p>		

	<p>Systematyczny monitoring natężenia pól elektromagnetycznych</p> <p>Wprowadzanie do mpzp zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne</p>	<p>Zadania mające na celu ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko, nie będą w sposób negatywny oddziaływać na środowisko. Stała kontrola i zapobieganie nadmiernemu oddziaływaniu pól elektromagnetycznych będzie miała pozytywny wpływ zarówno na obszary Natura 2000, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz na ludzi. Oddziaływanie zadań z zakresu pól elektromagnetycznych określono jako bezpośrednie, długoterminowe oraz stałe, w przypadku oddziaływania na człowieka i przyrodę. Analogicznie jak w przypadku działań ograniczających emisję hałasu zadania te przyczynią się do poprawy warunków życia ludzi oraz funkcjonowania ekosystemów. Zadania z zakresu zmniejszenia pól elektromagnetycznych nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale elektromagnetyczne o wysokim natężeniu.</p>
	<p>Przebudowa istniejącej linii napowietrznej 110 kV relacji Gorzów-Witnica- Witnica odgałęzienie Dębno-Kostrzyn jako linie dwutorowe</p> <p>Budowa nowej stacji transformatorowej 110/15 kV Kostrzyn II</p> <p>Dokonanie powiązań 110 kV z planowanej do wybudowania SE Baczyna 400/110 kV</p>	<p>Realizacja zadań związanych z istniejącą przebudową bądź budową nowej stacji transformatorowej oddziaływać będzie na większość komponentów środowiska. Oddziaływanie związane będzie zarówno podczas prac modernizacyjnych i budowlanych, ale również po zakończonych pracach. Oddziaływania w głównej mierze będą negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi, rośliny, zwierzęta podczas prac budowlanych. Zniszczeniu ulegają gleby oraz warstwa flory znajdująca się wzdłuż trasy przebiegu takiej linii oraz na obszarze prac wykonywanych przez ciężkie sprzęty transportowo-budowlane. Często linie napowietrzne zostają usytuowane na obszarach leśnych, co dodatkowo powoduje musową migrację licznych gatunków zwierząt. Również dla ludzi uciążliwość może sprawić hałas związany z wzmożonym ruchem komunikacyjnym w obrębie prowadzonych prac. Wysokie słupy stanowią również dominantę w krajobrazie często negatywnie wpływając na jego atrakcyjność. W trakcie eksploatacji negatywne oddziaływanie sprowadza się do zakłóceń radioelektrycznych, hałasu oraz oddziaływaniem wytworzonych pól elektromagnetycznych na organizmy żywe.</p> <p>Niewątpliwym pozytywnym oddziaływaniem będzie poprawa systemu sieci przesyłowej na terenie powiatu. Budowa oraz prace modernizacyjne powinny podlegać ciągłej kontroli zarówno na etapie budowy jak i późniejszej eksploatacji.</p>
Gospodarowanie wodami		
	<p>Wprowadzanie do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie powiatu</p>	<p>Pozytywne, pośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska przewiduje się w przypadku realizacji zadania polegającego na wprowadzaniu do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie gmin powiatu terenów zalewowych. Działanie to będzie miało charakter kompleksowy i będzie dotyczyło wszystkich komponentów środowiska oraz obszarów chronionych.</p>

	terenów zalewowych	
	Warniki- Witnica II- rozbudowa prawostronnego wału rz. Warty w km wału 16+900 do 11+900	<p>Inwestycje te powodować będą negatywne oddziaływanie na środowisko tylko na etapie budowy, następnie przyczynią się do poprawy stanu środowiska na analizowanym terenie i będą na nie oddziaływać pozytywnie. Na etapie budowy, ze względu na prace budowlane oraz ciężki sprzęt mechaniczny i jego emisje zarówno spalin jak i hałasu, najbardziej narażone na negatywne oddziaływanie będzie powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi oraz wody powierzchniowe. W dłuższej perspektywie czasowej budowa i stała modernizacja wałów przeciwpowodziowych będzie niosła za sobą pozytywne oddziaływanie przede wszystkim na ludzi oraz na pozostałe komponenty środowiska przyrodniczego. Prace regulacyjne na rzece Warcie spowodują krótkotrwałe oddziaływanie na faunę i florę wodną oraz warunki hydromorfologiczne. W dalszej perspektywie czasowej przyczynią się one do poprawy stanu i jakości wód, a co za tym idzie ma życie mieszkańców powiatu.</p>
	Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Warty Obiekt III Odcinek III c Gorzów Wlkp. - Borek w km rz. Warty 62+50- 76-500	
	Jasieniec- Roszkowice- rozbudowa prawostronnego wału rzeki Warty od km 32+700 do km 39+700	
	Odbudowa Kanału Oksza	
	Odbudowa Kanału Opaskowego w km 4+610 do 11+360	

<p>Remont ścianki nadbrzeża przeładunkowego w Kostrzynie n.Odrą w km 3+880 – 4+000 oraz remont ścianki nadbrzeża w Kostrzynie n. Odrą w km 2+300</p>	
<p>Remont budowli regulacyjnych rzeki Warty w km 3+300 – 28+250 (powiat gorzowski i sulęciński)</p>	
<p>Regulacja rzeki Warty w km 30+000 – 212+000- budowle regulacyjne (gorzowski, M.Gorzów Wielkopolski, sulęciński, międzyrzecki, międzychodzki, szamotulski, obornicki)</p>	

<p>Udrożnienie i regulacja rzeki Warty na odcinku od km 68+200 (m.Sanok) do km 252+000 (m.Luboń) w celu poprawy parametrów drogi wodnej (pozański, M. Poznań, obornicki, Szamotuły, międzychodzki, gorzowski, międzyrzecki)</p>	
<p>Odbudowa budowli regulacyjnych i roboty regulacyjne na Warcie od km 0,0 (m. Kostrzyn n/Odrą) do km 68,2 (m.Sanok) i na Noteci dolnej swobodnie płynącej (od km 176,2 do km 226,1) dla przywrócenia parametrów II klasy drogi wodnej (gorzowski, strzelecko-drezdenecki, czarnkowsko-trzcianecki, M. Gorzów Wielkopolski, sulęciński)</p>	

	<p>Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty</p>	<p>Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest głównym dokumentem planistycznym w zakresie zarządzania ryzykiem suszy. Wskazanie obszarów narażonych na wystąpienia zjawiska suszy wraz z jej natężeniem oraz zasięgiem wystąpienia pozwala na podjęcie działań przeciwdziałających wystąpienia takiego zjawiska. Realizacja tego działania oddziaływać będzie w sposób pozytywny na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego.</p>
	<p>Przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego</p> <p>Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego</p> <p>Aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty</p>	<p>Realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej pośrednio w dłuższej perspektywie czasowej na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Działania prewencyjne oraz kontrolne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej mają za zadanie zapobiec ewentualnej katastrofie oraz ograniczyć negatywne skutki wystąpienia powodzi. Odpowiednie działania w tym zakresie pozwolą na ochronę ludzi, dobytku i nieruchomości przed zalaniem wodą terenów zwykle suchych. Plany zawierają także działania w zakresie ochrony ludzi i ich mienia przed wystąpieniem ewentualnych podtopień w wyniku niesprzyjających warunków meteorologicznych.</p>
	<p>Weryfikacja następujących wykazów wód dla regionu wodnego Warty:</p>	<p>Zadanie to dotyczy jedynie aktualizacji dokumentacji na temat wykazu wód dla regionu wodnego Warty. Samo w sobie nie niesie ono oddziaływań na środowisko przyrodnicze, ma jedynie za zadanie sprawozdawczość i uaktualnienie bazy danych o podjętych działaniach.</p>
	<p>- wykaz wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia</p>	

	<p>- wykaz wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych</p>	
	<p>- wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie</p>	
	<p>- wykaz wielkości emisji i stężeń priorytetowych dla których zostały określone środowiskowe normy jakości</p>	

	<p>Prowadzenie prac dotyczących ustanowienia obszaru ochronnego dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 134 Zbiornik Dębno</p>	<p>Zadanie związane z ustanowieniem obszaru ochronnego dla Głównego Zbiornika Wód podziemnych oraz ujęć wód podziemnych oddziaływać będą w sposób pośredni pozytywny na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Główny Zbiorniki Wód Podziemnych to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią strategiczne zasoby wód podziemnych do zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki, wymagających wody wysokiej jakości. Wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, a ponadto objęte mogą być dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych.</p>
	<p>Prowadzenie prac dotyczących ustanowienia obszaru ochronnego dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 138 Pradolina Toruń-Eberswalde</p>	
	<p>Zmiana rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych przy ul. Prostej w Kostrzynie nad Odrą</p>	

	<p>Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty</p>	<p>Realizacja działań z zakresu udziału społeczeństwa oraz działań informacyjnych oddziaływać będą w sposób pozytywny na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku <i>o udziale udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</i> organy administracji zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu projektów i dokumentów. Społeczność ma zatem możliwość brania czynnego udziału i w ramach uprawnień składać uwagi i wnioski.</p>
	<p>Działania informacyjne w zakresie wdrażania aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju na obszarze regionu wodnego Warty</p>	
	<p>Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty</p>	
	<p>Wydanie Rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 28.02.2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i</p>	<p>Zawartość związków azotu w wodach jest wynikiem procesów naturalnych jakie zachodzą w glebie, ale również działalności człowieka. Rolnictwo jest głównym źródłem zanieczyszczenia wód związkami azotu. Zawartość form azotu w wodach gruntowych zależy od wielkości spływów powierzchniowych, które przemieszczają związki azotu w głąb profilu glebowego. Zgodnie z Dyrektywą azotanową na terenie krajów UE wyznaczone zostały obszary będące narażone na zanieczyszczenie azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Rolnicy, których uprawy znajdują się w zasięgu obszarów narażonych zobowiązani są do wypełnienia Programów działań mających na celu ograniczenie dopływu azotu ze źródeł rolniczych do wód. Działania zawarte w Programie ukierunkowane są na wyeliminowanie błędów w praktyce rolniczej, poprzez wdrożenie środków prewencyjnych. Zrealizowanie zadań będzie miało pozytywny wpływ na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego.</p>

	<p>podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2017 r. poz. 471</p>	<p>Wyznaczenie stref szczególnej wrażliwości na skażenie wód azotanami pozwoli na wprowadzenie zabiegów agrotechnicznych oraz praktyk, które w bezpośredni sposób będą pozytywnie wpływać na gleby, wody powierzchniowe oraz podziemne. W dalszej perspektywie czasowej są oddziaływania pośrednie również pozytywne na pozostałe komponenty jakimi są rośliny, zwierzęta, ludzie, czy formy ochrony przyrody. Zadania te przyczynią się do prawidłowego stosowania praktyk rolniczych. W efekcie polepszeniu ulegnie stan sanitarny wód, a tym samym zmniejszy się presja na pozostałe komponenty środowiska.</p>
	<p>Przygotowanie projektu Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy z dnia 18.07.2001 r. Prawo wodne</p>	
	<p>Mała retencja nizinna</p>	<p>Realizacja zadań z zakresu małej retencji przyczyni się przede wszystkim do poprawy możliwości retencyjnych oraz</p>

	Mała retencja	przeciwdziałaniu suszy i powodzi. W efekcie zmniejszy się możliwość wystąpienia tych zjawisk. Będzie to miało długofalowe pozytywne skutki na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego.
Gospodarka wodno- ściekowa		
	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Warniki	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu gorzowskiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi oraz wody, ponieważ wody z ujęcia będą dobrej jakości, poza tym pobór wód będzie określony w dokumentach ujęcia. Zadania nie będą oddziaływać w żaden sposób na powietrze i klimat, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000, oraz pozostałe obszary chronione. Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przyczyni się do likwidacji nielegalnych zrzutów ścieków do wód i gleb.
	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Drzewice	
	Budowa kanalizacji deszczowej na Os. Kostrzyn Południe	
	Kanalizacja sanitarna w miejscowości Wysoka	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lipkach Wielkich	
	Modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków	
	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	

	Prowadzenie monitoringu wód podziemnych	<p>Zadania z zakresu monitoringu wód, ustanawiania stref ochronnych, czy prowadzenia rejestru ujęć wód mają na celu ochronę zasobów wód oraz zapewnienie odpowiedniej ich jakości. Realizacja tych zadań posłuży osiągnięciu dobrego stanu i potencjału wód podziemnych zarówno jakościowego jak i ilościowego. Zadania bezpośrednio i pośrednio oddziaływać będą na wody powierzchniowe. W sposób pośredni w dalszej perspektywie czasowej realizacja zadań wpłynie pozytywnie na pozostałe komponenty środowiska przyrodniczego, a przede wszystkim ludzi oraz rośliny i zwierzęta żyjące w środowisku wodnym.</p>
	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	
	Prowadzenie rejestru ujęć wód podziemnych	
	Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	
	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej	

	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie wypełniania zapisów posiadanych przez nich pozwoleń wodnoprawnych	
Zasoby geologiczne		
	Wydawanie koncesji na wydobywanie surowców i kontrola ich przestrzegania	Zadania te to działania administracyjne mające na celu właśnie ochronę środowiska i ludzi przed nadmierną i niewłaściwą eksploatacją złóż kopalin. Zadanie to zapewni nie tylko trwałość występowania surowców naturalnych, ale również zachowanie naturalnego układu warstw litosfery i zachowanie procesów glebotwórczych. Przewiduje się również wystąpienie stałego, długotrwałego, pozytywnego oddziaływania na wody i ludzi. Działania takie umożliwią ograniczenie nadmiernej eksploatacji surowców naturalnych, w efekcie zachowanie stosunków wodnych, zapobieganie powstawaniu lejów depresji. Mniejsze wydobywanie będzie również oddziaływać pozytywnie na ludzi, ponieważ zmniejszeniu ulegnie emisja do powietrza z wydobywania i spalania kopalin, w efekcie poprawie ulegnie stan sanitarny środowiska. Przewiduje się również wystąpienie pozytywnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe, tak samo jak na powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Ograniczenie eksploatacji kopalin zapewni stabilność siedlisk zwierząt i roślin, zwłaszcza tych bezpośrednio związanych z glebą. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.
	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobywania kopalin	
	Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin o niezagospodarowaniu terenów nieeksploatowanych złóż	
Gleby		
	Propagowanie racjonalizacji wapniowania i nawożenia gleb	Zadania te będą miały pozytywny wpływ na obszary chronione, zwierzęta i rośliny, ludzi, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Prawidłowo prowadzona gospodarka rolna będzie miała pozytywny, pośredni, długotrwały wpływ na środowisko przyrodnicze, ponieważ ograniczenie stosowania nawozów, płodozmian oraz właściwa technika uprawy roli przyczyni się do poprawy stanu wód podziemnych i gruntowych, oraz

	<p>Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych</p>	<p>jakości gleb. Właściwa struktura gleby oraz sadzenie zielonych buforów roślinnych będzie pośrednio prowadziło do poprawy klimatu oraz jakości krajobrazu. Żywność wyprodukowana przez rolnictwo zgodne z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej pozytywnie wpłynie na stan zdrowia ludzi oraz zwierząt hodowlanych. Objęcie ochroną najbardziej wartościowych gleb pozwoli zachować ich powierzchnię przed przekształcaniem na inne cele. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zabytki i dobra materialne.</p>
	<p>Ochrona przed erozją wietrzną m.in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzanie zalesień na glebach o najniższych klasach bonitacyjnych</p>	
	<p>Wprowadzanie do mpzp konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami</p>	
	<p>Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji</p>	<p>Zadania z zakresu rekultywacji gruntów zapewnią zachowanie właściwych procesów glebotwórczych oraz przywrócą wartość użytkową i przyrodniczą terenom zniszczonym przez działalność człowieka. Przewiduje się wystąpienie stałego, długotrwałego, pozytywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, na wody oraz ludzi. W efekcie poprawie ulegnie stan sanitarny środowiska. Przewiduje się również wystąpienie pozytywnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe, tak samo jak na krajobraz oraz zasoby naturalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska</p>
	<p>Rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne</p>	

	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania	Zadania te przyczynią się do przestrzegania właściwego postępowania z odpadami, a tym samym kierowania ich wyłącznie w miejsca do tego przeznaczone. Spowoduje to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz obszarów chronionych, ograniczenie presji na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, stałe, ale długotrwałe i pośrednie. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zabytki i dobra materialne.
	Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	
	Opracowanie analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie to dotyczy jedynie stworzenia dokumentacji na temat gospodarowania odpadami na terenie danej gminy. Samo w sobie nie niesie oddziaływań na środowisko przyrodnicze, ma za zadanie sprawozdawczość i sprawdzenie corocznych ilości wytwarzanych, zbieranych odpadów oraz osiągniętych poziomów.
	Realizacja zapisów Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego	
	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych,	Realizacja zadań w sposób pozytywny będzie oddziaływać na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Recykling pozwoli na zmniejszenie korzystania zasobów oraz ograniczenie ich ilości. Pozytywne oddziaływanie będzie odnosiło się do takich komponentów jak wody, powierzchnia ziemi, zasoby naturalne i krajobraz. Pośrednie oddziaływanie dotyczyć będzie ludzi, zwierzęta, rośliny. Realizacja zadania nie będzie w sposób szczególny oddziaływać na formy ochrony przyrody. Wykonanie zadań przyczyni się również do osiągnięcia celów określonych

	<p>przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych min. 50% masy do 2020 r.</p>	<p>dyrektywą w sprawie składowania odpadów.</p>
	<p>Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, tak aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.</p>	
	<p>Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów</p>	<p>Zadania te przyczynią się do przestrzegania właściwego postępowania z odpadami, a tym samym kierowania ich wyłącznie w miejsca do tego przeznaczone. Spowoduje to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz obszarów chronionych, ograniczenie presji na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, stałe, ale długotrwałe i pośrednie. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zabytki i dobra materialne.</p>
	<p>Sprzątanie śmieci i likwidacja dzikich</p>	

	wysypisk	
	Zakup niezbędnego wyposażenia do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów (kosze do segregacji odpadów)	
	Edukacja ekologiczna i promocja właściwego postępowania z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej	
	Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych, w tym dofinansowanie akcji ekologicznej „Sprzątanie świata”	
	Budowa i modernizacja Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Zadania te będą prowadzone poza obszarami chronionymi i lasami, dlatego nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary chronione. Zadanie to na etapie realizacji, czyli budowy może powodować chwilowe, odwracalne, krótkoterminowe negatywne oddziaływanie na zwierzęta, rośliny, ludzi, wody, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i krajobraz. Prowadzenie prac budowlanych może powodować chwilową zmianę stosunków wodnych, zaburzenie profili glebowych, czy emisję zanieczyszczeń do powietrza. W przypadku oddziaływania na krajobraz będą to zmiany zarówno pozytywne jak i negatywne, jednak stałe i długotrwałe – pojawienie się nowych obiektów w krajobrazie. Obiekty te jednak będą zlokalizowane zgodnie z prawem miejscowymi architekturą dopasowane do otoczenia, także po zakończeniu prac budowlanych, również oddziaływanie na krajobraz przybierze postać oddziaływania pozytywnego – pojawienie się nowej dominanty krajobrazowej. U uruchomienie obiektów

		<p>służących gospodarce odpadami poprawi się poziom gospodarki odpadami na terenie gmin powiatu, zmniejszeniu ulegnie stan środowiska jako całości, bo ograniczy to również problem nielegalnego składowania odpadów problemowych, w lasach, stanowiących również obszary chronione. Dlatego zadanie to będzie również w sposób długotrwały, pośredni pozytywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz.</p>
	Realizacja Programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	<p>Zadania dotyczące usuwania wyrobów azbestowych z terenu powiatu gorzowskiego związane są z każdym komponentem środowiska przyrodniczego. Zadania te są ze sobą ściśle powiązane dlatego w niniejszej analizie ich oddziaływania rozpatrywane będzie jako całość. Azbest jest wyrobem niebezpiecznym dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz stanu sanitarnego środowiska, szczególnie powietrza i wody. Realizacja zadań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych może generować chwilowe, odwracalne negatywne oddziaływanie na faunę i florę, ponieważ z wyrobów azbestowych wykonywane są głównie pokrycia dachowe budynków, podczas gdy na strychach i poddaszach tych budynków swoje siedliska mogą mieć nietoperze, jeżyki i wróble. Przed podjęciem prac należy wcześniej dokładnie zinventaryzować obiekt, jeśli występują w nim gniazda tych zwierząt prace należy prowadzić poza ich okresem lęgowym. Ponadto główne niebezpieczeństwo jakie powodują, czyli emisję włókien azbestowych do powietrza występuje głównie podczas łamania płyt azbestowych, również podczas ich demontażu. Jednak ich negatywny wpływ ograniczy się wyłącznie do etapu demontażu wyrobów azbestowych. Docelowo likwidacja wyrobów azbestowych będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, a w szczególności na powietrze, wodę, krajobraz i na zdrowie ludzi oraz rośliny i zwierzęta. Ponadto prowadzenie działań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych będzie miało również długotrwały, stały, bezpośredni pozytywny wpływ na krajobraz, zabytki i dobra materialne, zasoby naturalne, oraz obszary chronione. Poprawie ulegnie stan pokryć dachowych oraz wygląd zabytków, co zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu.</p>
	Akcja informacyjna dotycząca możliwości finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	
	Rozbiórka i utylizacja azbestu	
	Usuwanie wyrobów azbestowych z terenu gminy Bogdaniec	
	Wsparcie finansowe dla osób fizycznych likwidujących azbest lub wyroby zawierające azbest z terenu nieruchomości	
Zasoby przyrodnicze		

	<p>Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 2000 i innymi obszarami chronionymi na mocy ustawy o ochronie przyrody położonych na terenie powiatu, w zakresie utrzymania walorów tych obszarów</p>	<p>Zadania te służą zachowaniu obszarów chronionych przyrody, terenów zielonych i lasów. Zachowanie i pielęgnacja terenów zielonych i lasów jako naturalnych buforów środowiskowych. Tereny zielone i lasy uczestniczą w obiegu wody, procesach glebotwórczych, przeciwdziałają ruchom masowym, jak również jako element procesu fotosyntezy uczestniczą w procesie oczyszczania atmosfery i regulacji klimatu. Poprawa stanu środowiska wpływa pozytywnie na zdrowie ludzi, jakość zasobów naturalnych oraz zachowanie zabytków i dóbr materialnych. Poza tym tereny zielone działają stymulująco na środowisko – ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, rozchodzenie się zanieczyszczeń w powietrzu, zatrzymanie wody w środowisku, właściwości biofiltracyjne. Dlatego w sposób pośredni zadania te pozytywnie oddziałują na wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne oraz ludzi. Natomiast bezpośredni wpływ będą miały te zadania na rośliny i zwierzęta, obszary chronione oraz zasoby naturalne.</p>
	<p>Zmniejszenie ekspansji terenów zurbanizowanych na obszarach cennych przyrodniczo poprzez odpowiednie zapisy w mpzp</p>	
	<p>Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody</p>	
	<p>Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków na terenie powiatu</p>	
	<p>Inwentaryzacja <i>Heracleum</i> (Barszcz Sosnowskiego)</p>	<p>Realizacja zadań z zakresu inwentaryzacji miejsc występowania Barszczu Sosnowskiego oraz jego likwidacja będzie oddziaływać pozytywnie na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Roślina ta stanowi zagrożenie dla ludzi powodując w momencie kontaktu z rośliną oparzenia skórne. Dodatkowo jest to roślina synantropijna</p>

	Likwidacja <i>Heracleum</i> (Barszcz Sosnowskiego)	stanowiąca zagrożenie dla roślinności ruderalnej. Usunięcie roślinności inwazyjnej z obszaru powiatu będzie miało pozytywne skutki dla ludzi, zwierząt, roślin, krajobrazu oraz na wszystkie formy ochrony przyrody. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań związanych z realizacją zadań.
	Promocja walorów przyrodniczych gmin i powiatu na stronach internetowych oraz wydawanie materiałów edukacyjnych oraz ulotek informacyjnych	Realizacja zadań przyczyni się do dbałości o wizerunek powiatu oraz rozpropaguje wśród społeczności najważniejsze walory jakie posiada. Dbałość o dobry wizerunek zwiększa szansę na poprawę ruchu turystycznego, a tym samym rozwój powiatu. Zadania będą pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.
	Popularyzacja informacji o lokalnych walorach przyrodniczych	
	Prowadzenie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej i Leśnej	
	Tworzenie ścieżek przyrodniczo – edukacyjnych oraz tablic informacyjnych	
	Prowadzenie prac pielęgnacyjno – utrzymaniowych pasów zieleni, skwerów i parków oraz zakładanie nowych terenów, w tym zadrzewień i zakrzewień	

	śródpolnych i przydrożnych	
	Wydanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów z terenów niebędących własnością gmin (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody)	
	Przeprowadzanie kontroli z zakresu nasadzeń wynikających z wydawanych decyzji na usunięcie drzew i krzewów	
	Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	Zadania te służą ochronie przyrody, zachowaniu dobrostanu lasów, terenów zielonych, zwiększeniu lesistości oraz przeciwdziałają niekontrolowanemu zalewaniu obszarów czynnych agrotechnicznie.
	Monitoring zagrożeń antropogenicznych lasu i zapobieganie ich skutkom (zagrożenia pożarowe, nielegalne składowiska odpadów, nielegalna wycinka)	
	Zwiększenie lesistości, szczególnie przez zalesianie nieużytków i słabych gruntów	

	rolnych	
	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń	
Zagrożenie poważnymi awariami		
	Uwzględnianie lokalizacji ZDR i ZZR w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	<p>Analiza oddziaływania zadań realizujących cel „Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków” przeprowadzona zostanie wspólnie dla wszystkich tych zadań, ze względu na podobne oddziaływania. Zadania te będą w sposób pośredni, wtórny, długotrwały pozytywnie oddziaływać na obszary chronione przyrody, zwierzęta i rośliny, powietrze i klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne. Działania te prowadzą do zapobiegania powstania poważnej awarii, a tym samym przedostaniu się niebezpiecznych substancji do środowiska czy zdarzeń powodujących negatywne zmiany w środowisku (np. osuwiska, zapadliska). Zadania te przyniosą pozytywne skutki nie tylko pod względem bezpieczeństwa środowiskowego, ale poważne awarie mogą stanowić również zagrożenie dla istniejących budynków, dlatego zadania te umożliwią ich bezpieczną eksploatację, bez ryzyka wystąpienia niespodziewanych poważnych awarii.</p>
	Współdziałanie i współpraca z jednostkami ratowniczymi, specjalistami i ratowniczymi w zakresie wystąpienia na terenie Miasta klęsk żywiołowych	
	Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – taunkowym na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej	

	<p>Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla mieszkańców powiatu o możliwościach zapobiegania i zasadach postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej</p>	
	<p>Wykonywanie corocznego przeglądu dotyczącego spełnienia wymogów bezpieczeństwa w zakładzie stanowiącym zagrożenie wystąpienia awarii</p>	
	<p>Wykonywanie programów zapobiegania poważnym awariom oraz zewnętrznych i wewnętrznych planów operacyjnych dla zakładów o dużym ryzyku</p>	
	<p>Sporządzanie planów operacyjno – ratowniczych dla gmin</p>	

	powiatu narażonych na skutki poważnych awarii przemysłowych	
	<p>Prowadzenie i aktualizacja przez WIOŚ elektronicznej bazy danych o zakładach mogących powodować poważne awarie oraz występujących poważnych awariach, inwentaryzacja instalacji stanowiących potencjalne zagrożenie środowiska i zdrowia ludzi</p>	
	<p>Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy mpzp</p>	
	Kontrola przewozów	

	substancji niebezpiecznych. Kontrola stanu technicznego pojazdów i dróg kolejowych
	Monitoring i kontrola podmiotów korzystających ze środowiska
	Egzekwowanie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku
	Budowa drogi leśnej dla potrzeb przeciwpożarowych i wywozu drewna w leśnictwie Wełmin, ok. 3,2 km

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie analizy macierzy oddziaływań należy stwierdzić, iż większość zadań zaproponowanych do realizacji w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 będzie nieszkodliwa – będą to działania o charakterze pozytywnym bądź obojętnym. Część inwestycji, będzie negatywnie oddziaływać na środowisko, ale będzie to oddziaływanie przejściowe, krótkotrwałe związane z prowadzeniem określonych prac inwestycyjnych. Wszystkie działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu ukierunkowane są na ochronę środowiska i zrównoważony rozwój powiatu.

Oddziaływanie na klimat

Prywatne kotłownie ogrzewane węglem kamiennym powodują napływ do powietrza niebezpiecznych substancji, są to m.in. węglowodory aromatyczne, dioksyny, pyły zawieszone, dwutlenek węgla, benzopiren. Niska emisja może wywoływać specyficzne warunki mikroklimatyczne. W połączeniu z ukształtowaniem terenu, wiatrami oraz obecnością wyżej wymienionych substancji, może wzrastać temperatura powietrza, co w dłuższej perspektywie czasowej może prowadzić do tworzenia się tzw. miejskich wysp ciepła. Dotyczy to szczególnie większych miast, szczególnie tych, których położenie uniemożliwia ich przewietrzanie. Wyższe temperatury prowadzić mogą z kolei do zmian w częstotliwości i intensywności opadów, natomiast te zmiany mogą prowadzić do wystąpienia zjawisk ekstremalnych w postaci powodzi lub suszy.

Na terenie gmin powiatu gorzowskiego niska emisja stanowi problem. Wciąż częste w indywidualnych gospodarstwach używane są do ogrzewania piece na węgiel kamienny. Dalszy wzrost udziału węgla kamiennego w produkcji energii może powodować pogorszenie się stanu powietrza atmosferycznego a co za tym idzie zmiany w mikroklimacie powiatu. Negatywne oddziaływanie na klimat powoduje również stale wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych oraz liczba samochodów. Przewidywane zmiany mikroklimatu powiatu mogą wpłynąć negatywnie na bioróżnorodność (wymieranie gatunków roślin i zwierząt), wody powierzchniowe oraz być zagrożeniem dla życia człowieka, powodując susze lub powodzie.

Realizacja zadań zaplanowanych w Programie będzie oddziaływać pozytywnie na mikroklimat powiatu. Zadania te mają służyć długotrwałej poprawie stanu środowiska przyrodniczego poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego, zwiększyć chłonność energetyczną budynków (zmniejszyć zapotrzebowanie na energię), zmniejszyć presję transportu na środowisko oraz zwiększyć świadomość mieszkańców z zakresu niskiej emisji, stosowania odnawialnych źródeł energii oraz mniej energetycznych paliw. Wszystkie te działania wpłyną pozytywnie na mikroklimat powiatu, głównie z powodu znacznie mniejszej emisji dwutlenku węgla oraz szkodliwych pyłów do powietrza. Co prawda realizacja tych zadań na etapie realizacji może powodować chwilowe negatywne oddziaływanie w postaci emisji gazów i pyłów podczas prowadzenia prac budowlanych i modernizacyjnych.

Aby zapobiegać zmianom klimatu na szczeblu lokalnym należy nie tylko zadbać o czyste powietrze, ale i przygotować kompleksowe programy adaptowania się do nowych warunków klimatycznych. Aby odpowiednio dostosować się do tych zmian, należy uwzględnić zalecenia zawarte w opracowaniu „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020). Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego analizuje szczegółowo te zagadnienia. Za sektory narażone na oddziaływanie zmian klimatycznych uznano: gospodarkę wodną wraz z ochroną wybrzeża Morza Bałtyckiego, rolnictwo, leśnictwo, energetykę, zdrowie, mieszkalnictwo, gospodarkę przestrzenną, turystykę i rekreację oraz różnorodność przyrodniczą.

Wzrastające temperatury powodują eutrofizację wód a co za tym idzie pogorszenie ich stanu. Mogą być również przyczyną ulewnych deszczy, podczas których następuje wzmożony spływ zanieczyszczonych biogenami wód z terenów zurbanizowanych bezpośrednio do rzek. W celu

adaptacji do zmian klimatu w sektorze gospodarka wodna, należy zwiększyć jej odporność poprzez: ochronę społeczeństwa przed powodzią, zapewnienie pełnego zaopatrzenia w wodę oraz ochronę ekosystemów i różnorodności przyrodniczej. Aby w pełni zminimalizować nadmiary oraz niedobory wody powinno się stale modernizować urządzenia wodne oraz sieć wodociągową i kanalizacyjną, ograniczać pobory wody na cele przemysłowe i rolnictwo, stale monitorować stan wód w rzekach powiatu oraz stan ich zanieczyszczenia oraz zapobiegać przedostawaniu się do nich biogenów. Bardzo ważnym jest również konieczność zwiększania retencji wodnej oraz opracowanie skutecznego systemu wczesnego ostrzeżenia ludności i przemysłu przed zjawiskami ekstremalnymi.

Z racji na udział rolnictwa w gospodarce powiatu gorzowskiego, ta dziedzina jest również narażona na zmiany klimatu. Obecnie obserwuje się wzrost efektywności rolnictwa, jednak te zmiany mogą zostać zahamowane przez niekorzystne zjawiska pogodowe oraz ocieplanie się klimatu. Wydłużony okres wegetacji oraz cieplejsze temperatury będą powodować zwiększenie populacji chwastów oraz szkodników. Wysokie temperatury oraz bezdeszczowe okresy mogą być z kolei przyczyną występowania suszy, która powoduje niszczenie upraw, zwiększanie mineralizacji materii organicznej oraz zmniejszenie możliwości magazynowania wody w przypowierzchniowej warstwie gleby. Równocześnie długie okresy suszy przerywane mogą być nawałnymi deszczami, które przyczyniać się mogą z kolei do wymywania powierzchniowej warstwy gleby oraz do nadmiaru jej nawodnienia. Aby dostosowywać się do zmian klimatu w tej dziedzinie należy przede wszystkim uświadamiać rolników o skali problemu. Ważnym jest monitorowanie na bieżąco stanu suszy oraz dostosowanie terminów zabiegów agrotechnicznych do panujących warunków pogodowych, a także rozwój nowych sposobów radzenia sobie ze szkodnikami.

Wzrost temperatury związany ze zmianami klimatu może wpłynąć także na różnorodność biologiczną na terenie powiatu. Istnieje zagrożenie utraty cennych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt z jej terenu. Narażone będą m.in. obszary leśne, szczególnie te chronione. Częste susze powodować będą zahamowanie wzrostu drzew, a także zwiększać będą ryzyko pożarów. Tak samo jak w przypadku rolnictwa, rośliny narażone będą na masowe inwazje szkodników. Nawałne deszcze oraz towarzyszące im silne wiatry mogą powodować erozję gleby oraz straty w drzewostanach. Należy więc prowadzić kontrole i monitoring różnorodności biologicznej, szczególnie na obszarach chronionych. Pozwoli to na podejmowanie w razie konieczności działań z zakresu ochrony czynnej w celu przeciwdziałania rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych i zachowania wysokiej różnorodności biologicznej.

Zmiany klimatu mogą również wywierać istotny wpływ na zdrowie człowieka. Okresy, gdy dni upalne trwają przez co najmniej kilka dni, stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi. Podczas trwania upałów zaleca się pozostawanie w budynkach, zwłaszcza w godzinach największego nasłonecznienia. W celu adaptacji należy rozbudowywać systemy klimatyzacyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz prywatnych obiektach usługowych i mieszkaniach.

Ocieplenie się klimatu ma również wpływ na infrastrukturę techniczną. Wysokie temperatury, jak i znaczne ich spadki, niszczą nawierzchnie dróg, tory kolejowe oraz linie energetyczne. Aby zapobiegać tym zmianom, należy stale modernizować urządzenia techniczne.

Z racji tego, że zmiany klimatu mogą wywoływać znaczne szkody w środowisku przyrodniczym oraz mogą negatywnie wpływać na życie człowieka, należy podjąć kroki w celu adaptacji do tych zmian, ale przede wszystkim należy jak najbardziej ograniczyć zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, które powodują zmiany w klimacie. Do realizacji tego celu ma służyć realizacja zadań, które wyznacza Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego.

Oddziaływanie na krajobraz

Europejska Konwencja Krajobrazowa definiuje krajobraz jako fragment powierzchni ziemi postrzegany przez ludzi, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników przyrodniczych i antropogenicznych (art.1). Definicja ta odzwierciedla pogląd, że krajobraz stanowi całość, której składowe przyrodnicze i kulturowe należy ujmować i rozpatrywać łącznie. Ustalenia Konwencji opierają się na założeniu, że krajobraz pełni ważną ogólnospołeczną rolę w wielu dziedzinach: kulturze, ochronie przyrody i sprawach socjalnych oraz stanowi zasób sprzyjający działalności gospodarczej i umożliwiający poprawę warunków życia. Krajobraz jest również podstawą dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, umacniającym tożsamość jednostek i społeczności lokalnych.

Na terenie powiatu gorzowskiego można zaobserwować głównie krajobraz kulturowy (znajdujący się pod wpływem intensywnej działalności człowieka) oraz naturalny (nie zawierający istotnych elementów przestrzennych wprowadzonych w wyniku działalności człowieka). Krajobraz naturalny występuje przede wszystkim na zwartych kompleksach leśnych oraz na nieużytkach czy obszarach chronionych, gdzie wpływ człowieka na jego kształtowanie nie jest znaczący.

Działania zawarte w harmonogramie *Programu*, realizowane na terenie powiatu gorzowskiego będą miały zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na krajobraz. Negatywne oddziaływanie występować będzie w przypadku budowy dróg, ścieżek rowerowych oraz w przypadku budowy instalacji OZE, budowa urządzeń wodnych na rzekach, budowa wodociągów, kanalizacji sanitarnej, budowa punktów selektywnej zbiórki odpadów. Będzie to jednak wpływ chwilowy, krótkoterminowy, który ustanie po zrealizowaniu zadania. Wpływ pozytywny to ograniczenie emisji CO₂, a tym samym niezaburzanie procesów krajobrazotwórczych, które obecnie mają miejsce oraz poprawa walorów krajobrazowych.

Oddziaływanie na faunę i florę

Świat zwierząt i roślin powiatu gorzowskiego jest typowy dla rejonów nizinnych. W lasach zamieszkują przeważnie jelenie, daniiele, sarny, dziki. Z mniejszych ssaków występują tu zające, lisy, borsuki, kuny, dzikie króliki, jeże, krety oraz liczne gatunki nietoperzy. Na polach bytują bażanty i kuropatwy.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu gorzowskiego wynosi 68 706,62 ha.

Park narodowy

Park Narodowy „Ujście Warty” - jego całkowita powierzchnia wynosi 8 074 ha. Zajmuje on obszar trzech powiatów: gorzowskiego, słubickiego i sulęcińskiego. Na terenie powiatu

gorzowskiego obejmuje tereny miasta Kostrzyn nad Odrą oraz gminy Witnica. Chronione są tu siedliska łąkowe, które zapewniają ptakom miejsca lęgowe oraz odpoczynek w czasie migracji i zimowania. Przepływają tutaj dwie rzeki: Postomia i Warta, która dzieli obszar na dwie części: północną i południową. Część północna leży w granicach powiatu gorzowskiego, charakteryzuje się stabilnymi warunkami hydrologicznymi. Na obszarze Parku Narodowego znajdują się łąki, turzycowiska i trzcinowiska. Na tym terenie stwierdzono występowanie ok. 60 zbiorowisk roślinnych oraz ok. 500 gatunków roślin naczyniowych. Na terenie Parku zaobserwowano ponad 250 gatunków ptaków, z czego ponad 170 to gatunki lęgowe. Teren wymaga ochrony czynnej - zapobieganie zarastaniu przez drzewa i krzewy.

Parki krajobrazowe

Barliniecko-Gorzowski Park Krajobrazowy jest jednym z dwóch parków krajobrazowych znajdujących się w granicach powiatu gorzowskiego. Jego powierzchnia wynosi 23 982,91 ha, z czego 8 625,0 ha leży w powiecie gorzowskim, w gminie Kłodawa. Jest to prawie 36% ogólnej powierzchni Parku. Na terenie parku, znajdującego się w granicach gminy Kłodawa położone są dwa rezerваты przyrody: „Dębina” i „Rzeka Przyłęczek”. Park Krajobrazowy Barliniecko-Gorzowski stanowi w 40% część kompleksu o charakterze puszczańskim – Puszczy Barlinieckiej (inaczej Gorzowskiej). Prawie 90% powierzchni parku pokrywają lasy. Kolejnym ważnym elementem krajobrazu są liczne jeziora. Występuje tutaj ok. 700 gatunków roślin naczyniowych, 140 gatunków porostów i ponad 100 gatunków ptaków lęgowych.

Park Krajobrazowy „Ujście Warty” zajmuje powierzchnię 20 532,46 ha, z czego 5 430,46 ha znajduje się na terenie powiatu gorzowskiego, w gminie Witnica i na terenie miasta Kostrzyn nad Odrą. W jego centrum znajduje się fragment Kostrzyńskiego Zbiornika Retencyjnego, którego większa część weszła w skład Parku Narodowego „Ujście Warty”. W jego krajobrazie dominują rozległe pola, podmokłe łąki, stoki i krawędzie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Obszar Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” został włączony do Europejskiej Sieci Obszarów Przyrodniczo Cennych – „Natura 2000”, która ma na celu ochronę cennych gatunków i siedlisk ptaków. Występuje tu 30 gatunków ssaków, ponad 390 gatunków roślin naczyniowych. Park krajobrazowy to jeden z najcenniejszych pod względem ornitologicznym obszarów kraju. Powołano go również dla ochrony rezerwatu przyrody „Słońsk”.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Wielkie” został utworzony w celu ochrony zróżnicowanych gatunkowo kompleksów leśnych (głównie buczyny, dębiny i borów) i doliny rzeki Witna, wraz z kilkoma atrakcyjnymi jeziorami występującymi na tym terenie. Jedno z tych jezior, a mianowicie „Jezioro Wielkie” posiada wodę o właściwościach sprzyjających występowaniu siei, czyli ryby spokrewnionej z łososiem. W planach jest stworzenie rezerwatu „Jezioro Dzikie” obejmujące silnie zakwaszone zbiorniki dystroficzne, w których występuje specyficzna fauna i flora.

Rezerваты przyrody

Rezerwat „Morenowy Las” (wcześniej Bogdaniec I) obejmuje obszar o powierzchni 21,05 ha. Został utworzony w celu zachowania zespołów leśnych, takich jak: zachodniopomorskiego grądu grabowego z przytulią leśną w runie, buczyny pomorskiej oraz lasu bukowo-dębowego. Grady rosnące na terenie rezerwatu mogą osiągać wymiary dębów.

Rezerwat „Bogdaniec Grądy” (dawniej Bogdaniec II) zajmuje powierzchnię 39,94 ha. Występują tu okazałe drzewa, o rzadko spotykanym gonnym pokroju.

Rezerwat „Bogdaniec III” zajmuje powierzchnię 11,23 ha, został utworzony w celu ochrony lasu grądowego z domieszką buków, które porastają liczne jary i wąwozy o stromych zboczach.

Rezerwat „Cisy Bogdanieckie” jest rezerwatem krajobrazowo-leśnym, który chroni dużą populację cisów (2 056 sztuk), które rosną w lesie bukowo-sosnowym w wieku do 130 lat.. Zajmuje obszar 21,24 ha.

Rezerwat „Santockie Zakole” o powierzchni 455,84 ha położony jest w Dolinie Warty w okolicach wczesnośredniowiecznego grodziska w Santoku. Jest to rezerwat krajobrazowo-ornitologiczny, w którym zaobserwowano 121 gatunków ptaków lęgowych. Występują tutaj również liczne dęby szypułkowe, które są uznane za pomniki przyrody.

Rezerwat „Rzeka Przyłęzek” jest rezerwatem faunistycznym, zajmującym powierzchnię 35,0 ha. Chroni odcinek rzeki Przyłęzek, która jest miejscem tarła i dorastania głowaczy białołetwych oraz pstrągów potokowych. Woda rzeki ma I klasę czystości (wg badań WIOŚ w Gorzowie Wielkopolskim). Poza tym chroniony jest również ponad 130 letni las bukowo-sosnowy.

Rezerwat „Wilanów” jest rezerwatem krajobrazowo-leśnym, zajmującym obszar 67,16 ha. Chroni naturalny fragment grądu zachodniopomorskiego (z dominującymi dębami i bukami) z domieszką sosen i modrzewi. Pojedyncze dęby osiągają nawet ponad 300 lat, a buki i sosny 170 lat, spełniając wymogi stawiane pomnikom przyrody.

Rezerwat „Dębina” położony jest na terenie gminy Kłodawa i zajmuje powierzchnię 12,18 ha. Został utworzony w celu ochrony grądu środkowoeuropejskiego (z grabami, dębami, sosnami, bukami i lipami). Stwierdzono występowanie 68 gatunków roślin naczyniowych oraz ponad 50 gatunków porostów nadrzewnych. Cenne są również stanowiska rzadkich, chronionych owadów (jelonka rogacza, kozioroga dębosza) występujących na terenie tego rezerwatu.

Rezerwat „Bagno Chłopiny” jest rezerwatem torfowiskowym, o powierzchni 118,99 ha. Należy do Europejskiej Sieci Ekologicznej „Natura 2000”. Został powołany w celu ochrony torfowiska mszarnego, które porasta rozległą misę pojezierną. Występuje tutaj 10 gatunków storczyków oraz wiele innych rzadkich kwasolubnych roślin. W związku z obniżaniem się poziomu wód gruntowych, ekosystemowi na tym obszarze grozi zagłada.

Rezerwat „Zdroiskie Buki” zajmuje obszar 46,34 ha i jest rezerwatem o charakterze leśnym. Został utworzony w celu ochrony naturalnego lasu mieszanego, z przewagą buków oraz domieszką

dębów i grabów. Las ten osiąga wiek do 200 lat. Drzewostan porasta zbocza rzeczki Santocznej, która tworzy liczne zakola.

Park wiejski

Park wiejski w Sosnach, został założony w XIX wieku w stylu angielskim. Zajmuje powierzchnię 31 ha. Porasta go okazały drzewostan bukowy, z drzewami o obwodzie sięgającym do 410 cm i dębowy oraz wiele gatunków drzew iglastych, które pochodzą z Azji i Ameryki Północnej.

Obszary „Natura 2000”

Celem programu „Natura 2000” jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków, które są uważane za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Podstawą funkcjonowania programu są dwie dyrektywy unijne: Dyrektywa Ptasia oraz Dyrektywa Siedliskowa.

Torfowisko Chłopiny jest to obszar ochrony siedlisk, położony na terenie gmin Kłodawa i Lubiszyn. Obejmuje kompleks zbiorowisk bagiennych i torfowiskowych. W jego centrum znajduje się torfowisko przejściowe z cenną roślinnością glacialną (turzycą bagienną, rosiczką długolistną i okrągłolistną itp.). Otaczają je bory, lasy łęgowe oraz łąki, w tym 5 rodzajów siedlisk, omówionych w Dyrektywie Siedliskowej. Występuje tutaj 10 gatunków storczykowatych m.in. storczyk plamisty, storczyk krwisty, storczyk Fuchsa, listera jajowata, kruszczyk błotny, wążlik błotny oraz gatunku o europejskim znaczeniu - lipiennik Loesela - z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ten podlega intensywnej degradacji, spowodowane jest to obniżaniem się poziomu wód gruntowych i uruchomionej sukcesji roślinności.

Ujście Noteci jest obszarem ochrony siedlisk. Na terenie powiatu gorzowskiego zajmuje obszar w obrębie gmin Deszczno i Santok. Obejmuje ujście Noteci i Warty, z obszarami zalewowymi. Teren ten jest w 30% wykorzystywany rolniczo, wody śródlądowe zajmują 5% obszaru, łąki 63%, a lasy około 1%. Cenne fragmenty lasów łęgowych zachowały się na lewym brzegu Warty, natomiast na stromym zboczu doliny Warty, powyżej zabudowy wsi Santok interesujące płyty muraw kserotermicznych. Występują tutaj wilgotne ekosystemy, lasy łęgowe oraz 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Można spotkać tutaj również 20 gatunków ptaków z listy znajdującej się w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Zagrożeniem dla tego obszaru są urbanizacja oraz zarastanie muraw kserotermicznych.

Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej są specjalnym obszarem ochrony siedlisk. Obejmuje obszar gminy Santok i składa się z 5 kompleksów leśnych, znajdujących się na terenie Nadleśnictw Karwin i Międzychód. W zachodniej części Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego Bory Puszczy Noteckiej rosną na luźnych piaskach. Poziom wód gruntowych jest bardzo niski, nie występują tutaj ciek wodne. Łąka i torfowisko występują jedynie w kompleksie piątym. Na zdecydowanej części terenu występuje mozaika boru chrobotkowego Cladonio-Pinetum i suboceanicznego boru świeżego Leucobryo-Pinetum. Występuje tu tylko jeden gatunek ssaka, wilk szary, z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Zagrożeniem dla tego obszaru jest nadmierne nawożenie mineralne stosowane w gospodarce leśnej, które może spowodować użyźnienie podłoża, a co za tym idzie nadmierny

rozwój mszaków i roślin zielonych, co w dłuższej perspektywie może doprowadzić do zatracenia cech Cladonio-Pinetum. Specyfika środowiska, czyli przede wszystkim mała wilgotność sprawia, że obszar ten jest podatny na wybuchy i łatwe rozprzestrzenianie się pożarów.

Jeziro Kozie – obszar ochrony siedlisk, w powiecie gorzowskim zajmuje teren gminy Lubiszyn. Obejmuje eutroficzny zbiornik wodny, przybrzeżne zespoły roślinne i płyty torfowisk. Jezioro Kozie należy do rzadkich akwenów typu karasiowego. Tereny nad wodą cechują się różnorodnością gatunkową. Do najcenniejszych należą brzozy niskie oraz szuwary z rzadką kłocią wiechowatą. Na pozostałej części terenu znajdują się łąki i pastwiska. Najważniejsze są torfowiska nakredowe i alkaliczne oraz łąki trzęślicowe. Występują tu takie zwierzęta jak: wodno-błotne ptaki (żurawie, bąki, błotniaki stawowe) i płazy (kumak nizinny). Dla utrzymania odpowiedniej struktury roślinności wymagana jest ciągła regulacja stosunków wodnych).

Ostoja Witnicko-Dębiańska jest obszarem specjalnej ochrony ptaków. W powiecie gorzowskim obejmuje tereny gmin Witnica, Bogdaniec i Lubiszyn. Obszar obejmuje kompleks lasów, które leżą w strefie krawędziowej doliny Warty, kompleks leśny od Dębna po dolinę Myśli i jej dopływ Kosy. Sporą część kompleksu stanowią lasy gospodarcze wraz z licznymi torfowiskami mszarnymi. W zachodniej części znajdują się rzeki o silnie meandrujących korytach, z niewielkimi starorzeczami oraz rozległe zbiorowiska wodno-bagienne i szuwarowe. Występują tutaj różnej wielkości jeziora, zarówno dystroficzne i eutroficzne. Na terenie Ostoi występuje co najmniej gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi. W północnej części występują różne, chronione, rzadkie lub zagrożone gatunki roślin. Na tym terenie żyje rzadki w Polsce żółw błotny.

Ujście Warty jest specjalnym obszarem ochrony siedlisk i ochrony ptaków. Na terenie powiatu gorzowskiego obejmuje miasto Kostrzyn nad Odrą, gminy Witnica, Bogdaniec i Deszczno. Obejmuje tereny zalewowe Warty w rejonie jej ujścia do Odry, niewielki odcinek doliny Odry i zalew w rejonie Kostrzyna. Można spotkać tu licznie naturalne odnogi rzeki oraz kanały i sztucznie stworzone zbiorniki wody. Wiele łąk na tym obszarze są corocznie zalewane. Można spotkać tu zarośla wierzbowe i lasy łąkowe. W rejonie miejscowości Owczary i Pamięcin wykształciły się murawy kserotermiczne. Przy południowo-zachodniej granicy obszaru, w dawnych umocnieniach obronnych, znajduje się duże zimowisko nietoperzy. W skład ostoi wchodzi rezerwat Słońsk, który uznawany jest za jedną z najważniejszych ostoi ptaków w środkowej Europie i podlega zapisom Konwencji Ramsar. Na tym terenie stwierdzono występowanie przynajmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, a wśród nich znajduje się 11 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Znajduje się tutaj również 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, ok. 28 gatunków ptaków migrujących, niewymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki ssaków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, 2 gatunki płazów, 1 gatunek ryby i jeden gatunek rośliny naczyniowej z tego załącznika. Ponadto spotkać można tutaj wiele rzadkich gatunków roślin, z których 8 znajduje się pod ochroną.

Ujście Noteci jest specjalnym obszarem ochrony siedlisk, który na terenie powiatu gorzowskiego zajmuje tereny gmin Deszczno i Santok. Jest ważnym obszarem występowania

wilgotnych ekosystemów, typowych dla dolin dużych rzek (8 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej), wraz z dobrze zachowanymi lasami łągowymi. Ponadto występuje tutaj 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków. Występuje tu 20 gatunków ptaków z listy w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do najpoważniejszych zagrożeń ostoi zalicza się zanieczyszczenie wód, urbanizację oraz zarastanie muraw kserotermicznych.

Puszcza Barlinecka jest specjalnym obszarem ochrony ptaków, który na terenie powiatu gorzowskiego obejmuje tereny gminy Kłodawa i Santok. Obejmuje również fragment Puszczy Gorzowskiej, na równinie Gorzowskiej. Posiada bogatą sieć hydrograficzną, płyną tutaj dopływy Noteci: Polka i Santoczna oraz Warty – Kłodawka. Znajduje się tutaj kilkadziesiąt typów jezior, w głównej mierze położonych wśród lasów. Największymi są Jezioro Barlineckie, o powierzchni 268 ha oraz Jezioro Dankowskie Wielkie (107 ha). Lasy zajmują ponad 80% terenu. Dominują tutaj sosny, ale można znaleźć również buczyny i dęby. Można spotkać tutaj co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Dolina Noteci jest obszarem specjalnej ochrony ptaków, obejmującym fragment doliny Dolnej Noteci bezpośrednio przed jej ujściem do Warty, położony w Kotlinie Gorzowskiej. Dolina Noteci to, w tym miejscu dość szeroka dolina rzeczna, która jest poprzecinana licznymi kanałami z pozostałościami starorzeczy i kompleksami torfianek. Na większości obszaru jest prowadzona średnio intensywna i ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa. Można spotkać tutaj co najmniej 16 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi.

Dodatkowo na obszarze Powiatu Gorzowskiego występują 32 **użytki ekologiczne** oraz 283 **pomniki przyrody**.

Realizacja większości zadań wymienionych w tabeli 15 nie powoduje negatywnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta ani na cele ochrony rezerwatu przyrody. W przypadku działań związanych z termomodernizacją budynków, budową i remontami dróg oraz budową instalacji OZE, oraz demontażem wyrobów azbestowych, może wystąpić oddziaływanie chwilowe, odwracalne, negatywne na zwierzęta, mogące mieć siedliska w tych modernizowanych budynkach.

Działania związane z przebudową i remontami dróg na terenie powiatu wymagają użycia sprzętu budowlanego i środków transportu, stanowiąc źródło hałasu i drgań. Negatywne oddziaływania mogą dotyczyć flory krajobrazu oraz trwałego przekształcenia powierzchni ziemi, wyłącznie podczas etapu budowy. Istotne jest minimalizowanie hałasu poprzez stosowanie sprzętu spełniającego przepisy dotyczące wartości akustycznej. Skutki generowania hałasu podczas budowy mają charakter odwracalny i ograniczony czasowo. Długookresowym efektem modernizacji dróg, będzie zmniejszenie poziomu hałasu poprzez zmianę nawierzchni, zwiększenie płynności ruchu pojazdów, wprowadzenie stref ograniczonego ruchu oraz dbałość o tereny zieleni jako naturalną barierę dla hałasu. Modernizacja oraz budowa nowych dróg wpłynie również na poprawę jakości powietrza atmosferycznego.

W efekcie budowy czy też modernizacji dróg negatywne oddziaływanie na różnorodność biologiczną będzie występować tylko na etapie budowy. Pozytywne skutki realizacji tych inwestycji

to poprawa warunków aerosanitarnych, co będzie miało pozytywny wpływ na przyrodę traktowaną jako całość.

Działania mające na celu minimalizowanie skutków fragmentacji środowiska, powinny opierać się na ochronie istniejących lub tworzeniu nowych korytarzy ekologicznych. Podczas realizacji inwestycji na terenie chronionym, konieczne jest ściśle przestrzeganie przepisów regulujących działania na obszarach objętych ochroną. W celu ograniczenia fragmentacji środowiska należałoby wybudować przejścia dla zwierząt. W szczególności w miejscach gdzie główne korytarze migracyjne „krzyżują się” z inwestycjami drogowymi.

Aby zapobiec negatywnemu oddziaływaniu na cele i przedmiot ochrony Natura 2000, ich integralność i spójność, podczas realizacji zadań należy stosować działania minimalizujące:

a) Zapobieganie konfliktom między wyznaczoną lokalizacją drogi, a korytarzem ekologicznym.

Celem jest zapobieganie konfliktom poprzez ustalenie lokalizacji drogi w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływała na środowisko przyrodnicze. Biorąc pod uwagę takie czynniki, jak:

- Skład gatunkowy na danym obszarze,
- Możliwa izolacja populacji,
- Uwzględnienie gatunków zagrożonych,
- Skala oddziaływania barierowego planowej inwestycji drogowej,
- Rzadkie i zagrożone siedliska,
- Obszary objęte ochroną prawną (Parki narodowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000).

b) Ograniczenie śmiertelności zwierząt na drogach poprzez:

- Znaki drogowe informujące o strefie przejść dla zwierząt na określonym odcinku drogi wraz z dodatkowo stosowanym ograniczeniem prędkości jazdy,
- Znaki informujące o obecności w danym obszarze określonych gatunków zwierząt,
- Znaki drogowe z czujnikami. Czujniki rozmieszczone są w strefie przydrożnej na odcinku drogi, gdzie występuje największe ryzyko kolizji. W momencie pojawienia się zwierzęcia, czujniki na podczerwień przesyłają sygnał do znaków drogowych wyposażonych w system oświetleniowy i świecąc ostrzegają kierowcę przed obecnym na drodze lub w jej pobliżu zwierzęciem,
- Elektroniczne znaki drogowe (zasilane energią słoneczną elektroniczne tablice), są znacznie widoczniejsze niż tradycyjne znaki informujące o strefie przejść dla zwierząt,
- Tablice informujące o liczbie kolizji ze zwierzętami, liczbie rannych, zabitych, mające działać na wyobraźnię kierowców i powodować wolniejszą oraz bezpieczniejszą jazdę,

- Ogrodzenia ochronne wzdłuż autostrad i dróg ekspresowych są najskuteczniejszą metodą ograniczania wypadków ze zwierzętami. Siatka o wysokości 240 cm, ze zmniejszającą się średnicą oczek ku dołowi, wkopywana jest do 30 cm w ziemię,
- Odstraszanie zwierząt za pomocą odblasków jest sposobem na to, aby samochód zbliżający się do strefy migracyjnej (przede wszystkim nocą) był „widzialny” dla zwierzęcia, a światło z reflektorów odbijane w stronę lasu lub pola ma na celu odstraszanie zwierząt. Zwierzęta przyzwyczajają się do widzianego bodźca, więc zastosowanie czerwonych odblasków jest nieco nierozważne, gdyż jeleniowate nie widzą barwy czerwonej, a to głównie te zwierzęta giną na drogach. Poza tym odblaski spełniają swoją funkcję wyłącznie nocą, zaś największa liczba wypadków odnotowywana jest o świcie i o zmroku, dlatego też można wątpić w efektywność tej metody. Ponadto amerykańscy badacze dowiedli, że jeleniowate zachowują się neutralnie w stosunku do odbijanego światła: taka sama liczba osobników ruszyła w stronę pojazdów ile uciekło, niezależnie od koloru odbijanego światła.

c) Najskuteczniejszym sposobem kompensacji skutków fragmentacji środowiska jest budowa przejść dla zwierząt.

d) Przenoszenie siedlisk roślin i zwierząt,

e) Prowadzenie prac poza sezonem lęgowym zwierząt.

Oddziaływanie na jednolite części wód

Analizie poddano oddziaływanie zadań uwzględnionych w Programie na jednolite części wód. W ramach Programu przewiduje się, że większość zadań nie będzie w sposób negatywny bezpośredni, długoterminowy lub krótkoterminowy będą oddziaływały na środowisko wodne. W Planie zostały natomiast określone działania, których oddziaływanie jest pozytywne, ale również może być negatywne. W zależności od charakteru prac, zadania mogą wpłynąć negatywnie w sposób krótkotrwały na faunę i florę wodną oraz warunki hydromorfologiczne. Pozytywnie wpłyną przede wszystkim na stan i jakość wód, a co z tym związane na jakość życia mieszkańców. Działania kompensacyjne będą indywidualnie ustalane przy danych inwestycjach.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Rozważenie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć jest obowiązkiem wynikającym z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście trans-granicznym, sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. (Dz. U. 1999 nr 96, poz. 1110). Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Zaplanowane w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 przedsięwzięcia będą oddziaływać lokalnie. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny, a ewentualne skutki podjętych działań

będą ograniczać się jedynie do terenu, na którym są realizowane, jedynie niektóre z nich mogą sporadycznie wykraczać poza obszar powiatu. Powiat Gorzowski znajduje się w takiej odległości od granicy Państwa, że wskazane w Prognozie ewentualne oddziaływania negatywne będą się ograniczać do jego terenu, a więc wdrożenie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 nie wywoła oddziaływania transgranicznego.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów prawa. W szczególności należy zadbać o:

- zapewnienie prawidłowego przebiegu procedury oceny oddziaływania na środowisko jeśli na etapie realizacji działania, wynikającego z Planu, będzie konieczna do przeprowadzenia – w proces ten powinni być zaangażowani przedstawiciele administracji samorządowej, służby ochrony przyrody, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, środowisko naukowe, organizacje społeczne oraz mieszkańcy,
- ścisłą współpracę z instytucjami dysponującymi danymi na temat stanu środowiska (m.in. WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny),
- nadzór i kontrola nad prawidłową realizacją Planu oraz stały monitoring stanu środowiska i na podstawie otrzymanych danych podejmowanie adekwatnych działań,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach,
- prowadzenie działań edukacyjnych dla społeczeństwa oraz zapewnienie mieszkańcom łatwego dostępu do informacji o stanie środowiska i jego ochronie,
- zgodne z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wykorzystanie zasobów przestrzeni.

Potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić przy realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (a w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze, występowanie chronionych gatunków zwierząt roślin i grzybów a także występowanie zabytków,
- odpowiednio staranne przygotowanie projektu, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,

- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie siedlisk szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz terenów zabudowanych,
- wybór odpowiedniego terminu realizacji prac i dostosowanie ich do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych ptaków (zwłaszcza w przypadku termomodernizacji), itp.,
- stosowanie w miarę możliwości najlepszych dostępnych technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych uwzględniających ochronę środowiska,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów podczas prac budowlanych szczególnie modernizacji dróg i innych inwestycji liniowych oraz wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń drzew i krzewów które będą ograniczać emisję hałasu i zanieczyszczeń w trakcie trwania eksploatacji dróg.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie wcześniej działań kompensacyjnych. Działania te powinny przede wszystkim obejmować odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych korytarzy ekologicznych i tras migracji zwierząt. Niemniej na obecnym etapie nie przewiduje się zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby kompensacji.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2020 - 2023 przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do poprawienia stanu środowiska na terenie powiatu gorzowskiego, a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi i poprawią standard życia mieszkańców. Zaproponowane w *Programie* cele są spójne z innymi dokumentami strategicznymi szczebla wyższego, a w szczególności ze Strategią Rozwoju Kraju oraz z dokumentami przyjętymi na szczeblu regionalnym i lokalnym. W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań w tym kontekście nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Jako warianty alternatywne dla zaplanowanych przedsięwzięć można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant

niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni. Konsekwencje związane z brakiem realizacji Programu mogłyby być znacznie dotkliwsze dla środowiska i ludzi.

Trudności jakie mogą być związane z realizacją niektórych zadań określonych w *Programie* to przede wszystkim wysokie koszty realizacji poszczególnych zadań oraz trudności w pozyskaniu odpowiednich środków na ten cel, niedotrzymanie ustalonych terminów realizacji zadań, możliwość wystąpienia konfliktów społecznych oraz trudności w pozyskaniu terenów pod poszczególne inwestycje.

Główną trudnością napotkaną przy sporządzaniu niniejszej *Prognozy* był stopień ogólności zapisów analizowanego *Programu*. Nie znając zakresu i lokalizacji koniecznych do wykonania w ramach konkretnych działań inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania.

W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski odnośnie możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024, została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 ze zm.) i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze powiatu. Zakres Prognozy jest zgodny z art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 ze zm.).

Głównym celem Programu ochrony środowiska jest efektywne zarządzanie ochroną środowiska zgodnie z polityką ochrony środowiska. Jest to dokument strategiczny, określający cele główne i szczegółowe oraz zadania służące poprawie jakości powietrza na terenie powiatu.

„*Program Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na do roku 2024*” zawiera charakterystykę powiatu wraz z opisem uwarunkowań fizyczno-geograficznych oraz społeczno-gospodarczych. Dokonano także oceny stanu środowiska na terenie powiatu z uwzględnieniem obszarów przyszłej interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Przedstawiono również wpływ obecnego stanu środowiska na życie gospodarcze i społeczne oraz na decyzje polityczne, a także prognozę stanu

środowiska na lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska. Dla każdego obszaru interwencji przeprowadzono analizę SWOT, na podstawie której określono najważniejsze problemy powiatu.

Następnie poprzez analizę stanu środowiska określono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Cele i kierunki interwencji wyznaczono w oparciu o cele zawarte w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, kraju i województwa oraz planów i programów na szczeblu powiatowym. Do każdego celu przypisano liczbowe przedstawienie stanu lub tendencji, które określa w sposób mierzalny wpływ podejmowanych działań na środowisko. Wskaźniki sformułowano w taki sposób, aby umożliwiły określenie postępu realizacji zadań.

Przedstawiono również system realizacji programu ochrony środowiska oraz spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi. Opracowano także system monitoringu, który umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu.

„Program Ochrony Środowiska dla powiatu gorzowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na do roku 2024” umożliwi efektywne i sprawne wykorzystanie środków finansowych na działania w zakresie ochrony środowiska. Zadania te zapewnią poprawę stanu środowiska w powiecie gorzowskim oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Struktura i zakres Programu są zgodne z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” Ministerstwa Środowiska.

W Prognozie przeanalizowano metodą analityczno-syntetyczną oddziaływanie zaproponowanych w POŚ przedsięwzięć do na poszczególne komponenty środowiska:

- Zwierzęta,
- Rośliny,
- Ludzie,
- Powietrze i klimat,
- Wody,
- Powierzchnia ziemi,
- Krajobraz,
- Zasoby naturalne,
- Zabytki i dobra materialne,
- Obszary Natura 2000,
- Park krajobrazowy,
- Obszar chronionego krajobrazu.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Monitoring i ewaluacja mogą objąć różne stadia i aspekty procesu planowania energetycznego.

Głównymi problemami z zakresu ochrony środowiska w powiecie gorzowskim jest duża emisja zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych, duża emisja pochodząca z ruchu drogowego oraz mały udział odnawialnych źródeł energii, przebieg dróg o wysokim natężeniu hałasu, wzrost liczby środków transportu, wzrost poziomów pól elektromagnetycznych, zagrożenie powodzią części regionu, zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych JCWP, duży pobór wód na potrzeby rolnictwa, niewystarczający poziom świadomości społecznej o skutkach nielegalnego zrzutu ścieków komunalnych, rolniczych i przemysłowych, stosunkowo niski wskaźnik skanalizowania, ryzyko nieprzestrzegania warunków koncesji na wydobycie złóż, nadmierne lub niedostosowane do potrzeb nawożenie gleb, niedostateczny poziom świadomości mieszkańców o konieczności prowadzenia segregacji odpadów, nielegalne pozbywanie się odpadów, występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu, niewystarczająca świadomość wartości szaty roślinnej oraz walorów krajobrazowych powiatu gorzowskiego wśród mieszkańców, intensywne rolnictwo, wpływ zanieczyszczenia powietrza i wód na florę i faunę, niewykorzystanie części gruntów o niskiej przydatności rolniczej na zalesienia, transport drogowy ładunków niebezpiecznych oraz obecność zakładów przemysłowych i bliskość dużych ośrodków miejskich.

Nie wprowadzenie działań wskazanych w Programie wpłynie na pogorszenie się warunków życia mieszkańców wskutek pogorszenia jakości środowiska oraz braku poprawy infrastruktury drogowej oraz wodno – kanalizacyjnej.

W prognozie zidentyfikowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne poszczególnych zadań wyznaczonych w Programie. Większość zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań będzie chwilowa, odwracalna i ustanie po wykonaniu inwestycji. Wszystkie działania wyznaczone w Planie będą się kumulować i długotrwale pozytywnie oddziaływać na powietrze co się będzie przekładać pośrednio na jakość wód.

Największe oddziaływanie na środowisku będzie występować podczas realizacji zadań polegających na termomodernizacji budynków, budowie i modernizacji dróg oraz budowie instalacji odnawialnych źródeł energii, budowie wodociągów i kanalizacji, wałów przeciwpowodziowych oraz budowy stopnia wodnego. Prognoza wskazuje sposób w jaki powinny być wykonane poszczególne działania aby ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko min. odpowiednie zaprojektowanie inwestycji uwzględniające wymogi ochrony środowiska zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji, wybór odpowiedniego terminu prac dostosowanego min. okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, wegetacji roślin czy wybór odpowiedniej lokalizacji. W opracowaniu zaproponowano także działania kompensacyjne. Jednak na obecnym etapie nie przewidziano zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby kompensacji.

W prognozie stwierdzono że w wyniku realizacji zadań określonych w Programie nie wystąpi transgraniczne oddziaływanie na środowisko, a oddziaływanie będzie miało jedynie charakter lokalny.

Należy pamiętać że Program Ochrony Środowiska ma charakter strategiczny i część działań ma charakter ogólny i wskazuje jedynie kierunki działań przez co nie można w Prognozie precyzyjnie określić oddziaływań na środowisko i ich opis ma charakter bardzo ogólny i opiera się w dużej mierze

na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Przed przystąpieniem do realizacji poszczególnych zadań, gdy będą znane dokładne parametry, skala i lokalizacja inwestycji należy określić negatywne oddziaływania oraz korzyści przeprowadzenia inwestycji na zasadzie zysków i strat i wtedy podjąć ostateczną decyzję o jej realizacji.

Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją Programu Ochrony Środowiska jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów prawa. W przypadku gdy całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie wcześniej działań kompensacyjnych.

Zaproponowane w POŚ cele są spójne z innymi dokumentami strategicznymi szczebla wyższego, dokument ten ma charakter strategiczny i część działań ma charakter ogólny i wskazuje jedynie kierunki działań co powoduje że w chwili obecnej nie jest znana ich dokładna skala i lokalizacja części inwestycji przez co nie można precyzyjnie wskazać alternatywnych działań. W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań zawarte w Prognozie mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań.

12. Wykorzystane materiały

1. Globalna Agenda 21
2. Strategia Europa 2020
3. Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju
4. Pakiet energetyczno – klimatyczny
5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności
6. Strategia Rozwoju Kraju 2020
7. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
8. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”
9. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)
10. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020
11. Strategia „Sprawne Państwo 2020”
12. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022
13. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie
14. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
15. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
16. Polityka energetyczna Polski do 2030 r.
17. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020
18. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
19. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022
20. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
21. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020
22. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020

23. Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020
24. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.
25. Program wodno – środowiskowy kraju
26. Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry
27. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry
28. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020
29. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego do 2020
30. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego
31. Plan gospodarki odpadami województwa lubuskiego do roku 2020
32. Program ochrony powietrza dla strefy w województwie lubuskim
33. Plan utrzymania wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu
34. Program ochrony środowiska województwa lubuskiego
35. Strategia Rozwoju Powiatu Gorzowskiego do roku 2020
36. Aleksandra Szurlej-Kiełańska „Przyjazne przyrodzie farmy fotowoltaiczne”, 2013,
37. Piotr Tryjanowski, „Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze”, Czysta Energia – nr 1/2013,
38. „Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody”, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2009